Notulen van de vergadering van de raad van de gemeente Wassenaar, op dinsdag 24 juni 2024, gehouden in de raadzaal van het raadhuis "De Paauw"; aanvang 15.00 uur

---

Aanwezig zijn:
- dhr. L.A. de Lange, voorzitter;
- mw. M.M. Bellekom-Vogels, mw. S.K. Ettema-Walkate, mw. S.B. Everard, dhr. J.M. Gankema, dhr. H.J.M. Hendrickx mw. S. Hibbert, mw. J.M. Hofman-de Raad, dhr. N.T.M. Klooster, dhr. R.R. Krabbendam, mw. I. van der Marel (vanaf 20:00 uur), dhr. H.W. Mulder, dhr. G.L.H. Nijman, dhr. B.G. Paulides, dhr. N.A. Pesman, mw. C.A. Rogge-Schneider, dhr. H. van Smirren, dhr. M.C. Stekelenburg, mw. S.M. Tirion-van der Goes, dhr. B.R. Wesselingh, mw. M.P. Wuite,
leden van de raad;
- dhr. R. Bloemendaal, dhr. L.N.M. van Doeveren, dhr. L.W. Koetsier, dhr. R.A. Zoutendijk, wethouders;
- dhr. J. Kleinhesselink, raadsgriffier

Verhinderd: mw. P.A. van Vliet-van Dijk, lid van de raad

---

1. Opening vergadering en mededelingen

De **voorzitter**: Hierbij open ik de vergadering van de gemeenteraad van Wassenaar, goedemiddag allemaal, hartelijk welkom aan de aanwezige raadsleden. We hebben een afmelding ontvangen van mevrouw Van Vliet-van Dijk, zij zal er de hele vergadering niet bij zijn. Mevrouw Van der Marel zal later aanwezig zijn en dat verklaart ook de twee lege stoelen op dit moment. Verder is iedereen er, iedereen hartelijk welkom op deze mooie dag waarop we de kadernota gaan bespreken. Ook het publiek thuis hartelijk welkom en trouwens ook de mensen op de publieke tribune en ook alvast hartelijk dank voor de hulp want er zijn op dit moment binnen de ambtelijke organisatie hierboven allerlei mensen die dit debat volgen en die het college vandaag ondersteunen. Er zijn veel mensen in touw, fijn dat iedereen er vandaag is om dat te doen. Nog even voor het publiek thuis, vandaag gaan we de kadernota bespreken. Tweemaal per jaar hebben we een wat groter debat en beginnen we overdag zodat er ruimte is voor de inbreng van alle fracties, ik kom daar straks bij de vaststelling van de agenda op terug. Dat is de reden dat we niet om 19.30 uur maar om 15.00 uur bij elkaar zijn gekomen en dat is gelukt. Dan nog iets over publieke tribune. Die is gevuld met allerlei mensen die ik ken en in die zin hebben wij een zeer vertrouwde publieke tribune. Nogmaals, dat zeg ik bij elke vergadering richting de publieke tribune, de interactie met de leden van de raad kan er zijn in Spiegelhal en verderop in het gebouw maar niet in deze zaal, er loopt een denkbeeldige lijn ongeveer voor de tafel van het college. Het is ook echt aan de raad om via de voorzitter in debat te gaan en uitingen van blijdschap, teleurstelling of anderszins van de publieke tribune zijn niet toegestaan, laat staan multomappen die insprekers naar elkaar gooien, wat helaas vorige week in de gemeente Den Haag gebeurde wat weer een dieptepunt in lokale democratie is, laten wij dat hier anders doen. We zijn we bij de start en we gaan naar de mededelingen. Ik kijk ik rond, ik weet dat in ieder geval mevrouw Hofman-de Raad een mededeling heeft en ik wil u graag daarvoor het woord geven.

Mevrouw **Hofman**: Ja dank u voorzitter. Tijdens de raadsvergadering van 4 juni jl. stond de locatie van de nieuwe SKOW-school op de agenda en in de toelichting op het amendement dat Lokaal Wassenaar! toen indiende, refereerde ik aan een verschrikkelijke gebeurtenis van 44 jaar geleden. Dit heeft mensen die destijds bij het drama betrokken waren pijn gedaan. Ik wil als eerste zeggen dat het mij oprecht spijt als mijn woorden pijn hebben gedaan, dat was zeker niet mijn bedoeling. Naar het idee van degene die mij hierop attendeerde, en dat maakte het met name zo erg voor haar, sprak ik de woorden uit politiek gewin. Dat was niet het geval, Lokaal Wassenaar! koos voor het amendement dat aangeeft dat we het besluit over de school in het park accepteerden en we wilden het besluit met een amendement slechts beter maken. Lokaal Wassenaar! maakte en maakt zich zorgen over de veiligheid van de kinderen en met name de kinderen die na schooltijd gebruik gaan maken van het schoolplein en de natuurspeelplaats in het park. In 1980 is het onvoorstelbare gebeurd maar nu het is gebeurd, is het niet onvoorstelbaar meer en heeft onzes inziens de gemeente juist dan de plicht om uitvoerig stil te staan bij de sociale veiligheid van deze locatie. Daarom voelde ik de noodzaak om er, ondanks de gevoeligheid, toch aan te refereren. Ik heb dit vorige week in een goed gesprek met de briefschrijfster kunnen delen en haar kunnen geruststellen over mijn motief. Ik hoop dat ik iedereen die ik onbedoeld pijn heb gedaan met mijn excuses maar ook met mijn uitleg kan geruststellen. Dank u wel voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Fijn en dank voor dit grootse gebaar dat u hier deed. Ik denk dat dit past in een raad zoals we die met elkaar willen hebben, dus dank daarvoor.

Er zijn geen mededelingen van het college maar nog wel mededelingen van de zijde van de raad. Ja gaat uw gang, de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. Het is mooi weer, de zon schijnt en de stemming is opperbest. Ik heb een paar vragen en de reden dat ik de vragen nu stel, is dat er weinig ruimte in de agenda is voordat we verdergaan naar de algemene beschouwingen. De eerste vraag is of het college nadere mededelingen heeft naar aanleiding van met name de informatiebrief die op 20 of 21 juni jl. is ontvangen. Dat is de eerste vraag. De tweede vraag hangt daar een beetje mee samen en die is wat wij nu eigenlijk kunnen gaan verwachten naar aanleiding van de recente ontwikkelingen van eind vorige week. De informatie is fors en schokkend, laat ik zo maar zeggen, en heeft enorme impact op alles wat we hebben voorbereid en dat op een laat tijdstip. Mijn eerste vraag is of het college nadere mededelingen naar aanleiding van de raadsinformatiebrief van eind vorige week heeft en in de tweede plaats wat we kunnen verwachten van deze bijeenkomst, dit debat, naar aanleiding van de forse impact van die brief op de discussies die we vandaag gaan hebben.

De **voorzitter**: Dan geef ik graag het woord aan de wethouder van Financiën en ik neem aan dat u de raadsinformatiebrief over de meicirculaire bedoelde. Ja juist. De wethouder van Financiën.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja voorzitter dank. In de financiële verordening van Wassenaar komt de meicirculaire altijd na de kadernota net als de begroting er al is en we dan ook de septembercirculaire weer verwerken en zo loopt onze hele cyclus door. Daar is op zich niets nieuw aan maar het is wel zo dat de meicirculaire, zoals de heer Hendrickx zegt, meer dan gebruikelijk tegenvalt en daarom hebben we er ook voor gekozen om een wat een uitgebreidere raadsinformatiebrief te sturen die bij deze besprekingen zou kunnen worden betrokken en heeft het college aangegeven dat we naast de € 4 miljoen structureel die we nu al moeten oplossen nog een kleine aanvullende opgave hebben die we voor de kadernota aan de raad zullen overleggen om natuurlijk altijd... Onze begroting is in 2025 voor de provincie sluitend, ook met de nieuwe informatie maar om hem ook echt sluitend te maken met de nieuwe stand, zoals die bij de meicirculaire is gepresenteerd. Er is geen andere route mogelijk, elke kadernota is een stand op dat moment en er komt hoe dan ook altijd weer nieuwe informatie. Nu is die wat groter dan normaal en wij stellen voor om de stukken gewoon integraal te behandelen en aanvullende voorstellen voor de begroting nieuwe voorstellen te doen zodat de raad nu wel de kaders conform de gebruikelijke procedure kan meegeven.

De **voorzitter**: Dat was de mededeling naar aanleiding van uw vraag en dat roept verder geen reactie op. Wat we even gaan doen... Dit wordt nu een behandeling. U hebt nog een aanvullende vraag naar aanleiding van de mededeling van de wethouder? U hebt nog een mededeling te doen. Een mededeling is een mededeling, we komen zo bij in de punt 2, Vaststelling agenda maar ik ga er nu vanuit dat u een mededeling gaat doen.

De heer **Gankema**: Ja voorzitter, ik heb een mededeling. De heer Hendrickx stelde twee vragen, de eerste vraag was een vraag aan het college en ik denk dat de andere vraag meer een vraag aan de hele raad was: hoe gaan we hiermee om? Ik stel voor dat we hier vandaag het debat voeren, de algemene beschouwingen om het zo uit te drukken, en dat we na afloop bekijken of we na de vakantie, het zomerreces, misschien een extra raadsvergadering moeten inlassen want we hebben gehoord dat de meicirculaire vrij ingrijpend is en ik kan me voorstellen dat we in 2024 een iets andere aanloop naar de nieuwe begroting hebben dan normaal.

De **voorzitter**: Helder, dat is een voorstel. De mededeling was dat u op dit moment met die gedachte speelt, dan vat ik hem even zo samen.

2. Vaststelling agenda

De **voorzitter**: Dan hebben we de mededelingen gehad en gaan we naar de vaststelling van de agenda. Op de agenda staat de kadernota. Er is afgesproken dat de kadernota vandaag in de eerste termijn wordt behandeld met gebruikmaking van spreektijden. Elke fractie krijgt negen minuten met daarbij één minuut extra per extra zetel en de gebruikelijke begrotingsvolgorde wordt aangehouden waarbij Hart voor Wassenaar begint en dan VVD, Lokaal Wassenaar!, het CDA, GroenLinks, D66, DLW en de PvdA. De grootste fractie krijgt dertien minuten en de kleinste fractie negen minuten spreektijd. Verder is afgesproken dat in de eerste termijn vijf interrupties mogelijk zijn, waarbij een interruptie een korte vraag is, in dit geval geclausuleerd op één minuut maar het mag ook korter. Dan een kort antwoord met nog een vervolgvraag en daar ook nog een kort antwoord op. Als je dat bij elkaar optelt en bekijkt, is er om ongeveer 18.00 uur de mogelijkheid is om te schorsen voor het diner zodat we na het eten om 19.00 uur door kunnen met de reactie van de

zijde van het college. De eerste termijn aan de zijde van het college wordt tijdens de dinerschorsing voorbereid. Na een korte schorsing gaan we natuurlijk door met de tweede termijn en verder kan er natuurlijk worden geschorst als u aangeeft dat dit nodig is. Het lijkt me ook goed maar daar gaan we gewoon even het natuurlijke moment voor zoeken om ergens in uw eerste termijn een korte schorsing van vijf minuten te houden om de benen te kunnen strekken. Kunt u instemmen met de agenda die voor vanavond voorligt? Dat is het geval, dan stellen die hierbij vast.

3. Inspreken

De **voorzitter**: Insprekers hebben we niet.

4. Kadernota 2025

De **voorzitter**: Dan beginnen we met de bespreking van de kadernota waarbij vandaag het volgende besluit voorligt. De Kadernota 2025 vast te stellen en als uitgangspunt te gebruiken bij het opstellen van de Begroting 2025 en de Meerjarenraming 2026-2028. Ik geef graag als eerste het woord aan de heer Hendrickx namens de fractie van Hart voor Wassenaar. De griffier houdt de tijd bij. Mijnheer Hendrickx, aan u.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel voorzitter. Ja, er zijn tijden dat je liever als eerste dan als tweede spreekt, dit is een van die tijden en wat dat betreft, is het heerlijk om hier nu te staan. Wij hebben de afgelopen week wat technische vragen gesteld en ik begrijp dat het erg verwarrend werkt wanneer die worden gesteld. Gelukkig zijn veel antwoorden redelijk op tijd binnengekomen, waarvoor dank. Degene die het verleden niet kent, begrijpt het heden niet en zal de toekomst geen vorm kunnen geven en als iets op dit college en deze coalitie van toepassing is dan is dit het wel. Wanneer we direct bewijs hiervan willen dan hoeven we deze kadernota maar te beoordelen. De kadernota is een slecht stuk en een belediging van wat je onder goed bestuur mag verstaan. Wij vragen ons af wat hier te doen. Hart voor Wassenaar heeft altijd de behandeling van de kadernota als het belangrijkste moment van het jaar beschouwd, een goed doorwrocht stuk met de grote lijnen: wat gaan we doen voor de Wassenaarders, hoe wordt de leefkwaliteit in Wassenaar verbeterd voor alle Wassenaarders en hoe passen we dat binnen de financiële mogelijkheden in. De begroting volgt daarop en is bijna een soort invuloefening van de kadernota. Onze verwachting is dat deze coalitie krampachtig vasthoudt aan haar eigen gelijk en het geloof dat ze vanuit het juiste perspectief handelt. Zelfs als alles zegt dat dit niet zo is, zullen ze dat doen want dat is het enige wat deze coalitie op dit moment nog heeft. Geen twijfel dat deze coalitie voor de kadernota zal stemmen en daarmee zal in onze ogen haar laatste restje geloofwaardigheid overboord gaan. Zoals ik vorige week al heb gezegd is het zover gekomen dat het nu volledig over geloofwaardigheid gaat maar uiteindelijk laten we ons altijd graag verrassen. Het aannemen van deze kadernota heeft gelukkig geen consequenties, de provincie toetst deze kadernota niet, het is een politiek stuk dat de mogelijkheid biedt om het niveau van de kwaliteit van het bestuur te beoordelen. Het komt nu meer dan ooit aan op de begroting, daar ligt de werkelijke test. De begroting wordt wel door de provincie beoordeeld en we verwachten dat de provincie het toezicht in 2024 zal aantrekken nu duidelijk is geworden hoe wordt gedacht over de financiering van lagere overheden. Dat betekent dat, anders dan de begroting van 2024, de gemeente Wassenaar een reële begroting met een structureel evenwicht voor het jaar 2025 moet aanbieden. Er is in ieder geval veel minder ruimte voor afwijkingen dan in november 2023. Het leek allemaal zo mooi, een trots en zelfgenoegzaam college staat breeduit op de voorpagina van het eigen propagandablad met 'huishoudboekje Wassenaar op orde ondanks fors minder geld vanuit het rijk de komende jaren', de wonderen zijn de wereld nog niet uit. Nu is de vraag, ondanks fors minder geld van het rijk... De stand van de rijksinkomsten in 2023 was € 41.349.000,00, in 2026 is de stand op basis van de gemeentelijke gegevens € 42.220.000,00, dat is € 900.000,00 meer dan 2023 en dat is nog exclusief compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling. Dus fors minder geld vanuit het rijk, waar komt dat verhaal, die fabel, vandaan? In 2027 komt er nog een keer € 500.000,00 extra en daar bovenop ook nog eens de loon- en prijscompensatie. Het is dus niet zo dat we achteruitgaan, het door dit college en deze coalitie gecreëerde beeld is volkomen onjuist. Uiteraard doet zich dan wel de vraag voor hoe we dan toch komen tot een enorm tekort van € 6,7 miljoen in 2026 en € 5,9 miljoen in 2027.

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Ik zou de heer Hendrickx willen vragen of hij niet in de krant heeft gelezen of op het Journaal heeft gehoord dat eigenlijk alle gemeenten in Nederland last van een begrotingstekort hebben en dat dit komt omdat de landelijke overheid minder geld naar de gemeenten over laat gaan. Dat gaat om € 3 miljard voor alle gemeenten in Nederland om precies te zijn.

De heer **Hendrickx**: Ik lees de kranten, ik zie wat de stand van de uitkering uit het Rijksgemeentefonds naar de gemeente Wassenaar is en daarmee houd ik rekening. Ik heb weinig aan hele grote verhalen over 'we komen € 3 miljard tekort' en er is overigens discussie over of het € 1,1 miljard, € 1,7 miljard of € 3 miljard is. Dat is het ene en dan het tweede is. Als je goed kijkt naar de begrotingen van Voorschoten en Bloemendaal, om twee soortgelijke gemeenten te nemen, kennen die niet het probleem van Wassenaar. Die hebben een keurige situatie, die hebben een keurige begroting, die hebben een keurige kadernota en die zijn nu al structureel in evenwicht zonder dat er ernstig grote problemen ontstaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja misschien is Voorschoten een uitzondering maar ik begrijp dat bijna 300 gemeenten in Nederland tekorten laten zien. Wassenaar heeft een tekort van € 4 miljoen en dat heeft echt te maken met het feit dat we door de landelijke overheid worden gekort.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter. Dan moet u toch de cijfers eens goed nakijken want de uitkering van het rijk in 2026 is hoger dan de uitkering van het rijk in 2023. Ik weet niet waar u het algemene verhaal dat we het hier zo slecht hebben vandaan haalt, dat is niet waar. Er is een tekort maar dat is niet ontstaan door de daling van de inkomsten vanuit de Rijksoverheid. Ik heb daar een vraag over gesteld en als u kijkt naar het antwoord op die vraag ziet u dat dit daadwerkelijk zo is en dat de uitkering uit het Rijksgemeentefonds plus de prijscompensatie en andere ontwikkelingen in 2026 veel en fors hoger is dan in het verleden. We hebben niet alleen naar Voorschoten gekeken maar ook naar Bloemendaal, soortgelijke gemeenten met 25.000, 26.000, 27.000 inwoners en soortgelijke begrotingen van ongeveer € 80 miljoen, die hebben toch duidelijk andere zaken aan de orde, die kunnen wel investeren in de toekomst en die kunnen wel nieuw beleid ontwikkelen en dat is iets wat we hier in Wassenaar niet kunnen doen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Hendrickx**: Wanneer je tegen dit tekort aankijkt en je rekening houdt met de ontwikkeling van de uitkeringen uit het Rijksgemeentefonds dan is het tekort self inflicted, het is het gevolg van niet goed beleid. Het is en blijft de vraag hoe de tekorten zijn ontstaan en zich hebben kunnen ontwikkelen tot deze enorme omvang maar belangrijker is hoe die tekorten worden teruggebracht. De argeloze lezer kijkt naar de kadernota en denkt 'knap stukje werk', zeker als de ronkende inleiding wordt gelezen. Als marketeer heb ik ooit geleerd 'good advertising kills a bad product', de inleiding belooft veel maar de inhoud is toch iets anders.
De hoofdpunten. Het college rekende zich rijk met de meicirculaire, er werd op de meicirculaire geanticipeerd, dikke plussen van rond de € 1,8 miljoen in 2025 tot en met 2028 maar die dikke plussen werden dikke minnen van ongeveer min € 1,1 miljoen en daarmee wordt het tekort van in ieder geval € 2,9 miljoen blijvend. Vervolgens boekt het college in 2025 nog een klein minnetje van € 368.000,00 maar ook weer een dikke plus van € 1,3 miljoen tot € 1,4 miljoen in de jaren 2026 tot en met 2028. Ik heb het over 1b1 en 1b2 geloof ik. Ook die komen niet uit en dat wil zeggen dat er een structureel blijvend tekort van mogelijk € 4,2 miljoen is. Dit college heeft gegokt en het is heel kwalijk als je als bestuur gokt op onzekere uitkomsten. De enige hoop is nog de septembercirculaire maar zal die € 4,2 miljoen bedragen?

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja dank u wel voorzitter. Ik hoorde de heer Hendrickx net zeggen dat het beeld is neergezet dat het om het eigen beleid van onze gemeente gaat, dat we tekorten hebben. Ik wil eigenlijk vragen, kent u deze begroting van 2022 tot 2026? Op pagina 8 staat bij tekorten: 'in 2026 zien we een tekort, alle gemeenten in Nederland krijgen in 2026 te maken met het zogenoemde ravijn, een duidelijke bijdragevermindering van de Rijksoverheid. De verwachting is dat de Rijksoverheid de komende jaren met nader beleid zal komen en zo niet dan zal bijzondere aandacht moeten uitgaan naar 2026 en daaropvolgende jaren. Toch durven we nu al te stellen dat de risico's voor Wassenaar beperkt zullen zijn'. Bent u het dan ook met mij eens dat dit op geen enkele manier het gevolg is van het gemeentelijke beleid en dat dit dus, zoals u al hebt gesteld in deze begroting die u hebt opgesteld, het gevolg is van landelijke en dus externe en exogene factoren?

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik overweeg om een kort antwoord te geven, dat is 'nee', en dan verder te gaan met mijn verhaal maar ik wil er toch iets uitgebreider over zijn. Wij waren bij de Begroting 2023 al heel nadrukkelijk met de toekomst bezig en we hebben toen ook gezegd dat een ozb-verhoging van 20% noodzakelijk was. Uw partij en de VVD hebben daar het mes in gezet en het eerste gevolg dat je hebt gezien is dat we in 2023, op pagina 3 rechts onderaan, misschien herinnert u zich dat nog van vorige week, een verlies van € 2 miljoen zagen en dat is exact het bedrag dat ontstond door de afwezigheid van de ozb-verhoging en het toch zonder dekking uitgeven van geld, dat is het punt. Natuurlijk was iedereen bekend met het ravijn, iedereen wist dat het ravijn eraan kwam en we weten ook dat een derde van de gemeenten daar niet of nauwelijks last van heeft en we weten ook dat een aantal van de gemeenten al nadrukkelijk voorbereidingen heeft getroffen. Nogmaals, kijk naar de begrotingen van Voorschoten en Bloemendaal, dan ziet u heel nadrukkelijk en heel goed hoe die zich hebben voorbereid op de ontwikkelingen zonder enig probleem in de financiële resultaten.

De **voorzitter**: Een vervolgvraag van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja ook graag een constatering. Ik constateer dat de heer Hendrickx eigenlijk zegt 'het klopt niet wat hier is opgeschreven' maar ik wil hierbij toch wel graag vaststellen dat het gewoon een feit is dat we hebben te maken met externe factoren die vanuit de landelijke overheid komen waardoor tekorten ontstaan. Ik wil ook opmerken, en dat kunt u daarna natuurlijk met mij eens zijn, dat zou ik wel prettig vinden, dat wij al jaren een sluitende begroting hebben. Daar gaat het natuurlijk om, op het moment dat wij sluitende begrotingen kunnen presenteren is dat degelijk financieel beleid.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, toch even een punt van orde.

De **voorzitter**: Nee, nee, nee, ik ga u zo de mogelijkheid geven.

De heer **Hendrickx**: Een punt van orde.

Mevrouw **Ettema**: U spreekt door mij heen, dus ik zou graag...

De **voorzitter**: U praat door elkaar heen, dat is überhaupt niet de bedoeling.

De heer **Hendrickx**: Ik vraag een punt van orde.

De **voorzitter**: Ja maar dat kan niet zomaar tijdens een interruptie.

De heer **Hendrickx**: In die zin wel voorzitter, het feit is...

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx, u hebt nu niet het woord. Ik...

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, een punt van orde.

De **voorzitter**: Ja maar mevrouw Ettema is op dit moment bezig met haar bijdrage.

De heer **Hendrickx**: Een punt van orde kan op ieder moment en dat is naar aanleiding van wat mevrouw Ettema zei. Zij leverde een bijdrage in de tijd dat ik hier sta, ze stelde geen vraag en pleegde geen interruptie en ik vind dat u als voorzitter moet letten op welke spreektijd waarvoor wordt gebruikt. In dit geval constateer ik hier nog een interruptie. Ik hoor een betoog en niet anders. Ik zou het fijn vinden als u daar op een goede manier op let.

De **voorzitter**: Zeker. Mevrouw Ettema zit op 39 seconden in haar vraag en de vraag is of zij nog een nadere vraag heeft en of u daar zou willen komen want daar werd net naar gevraagd. De interruptie is natuurlijk wel vormvrij voor degene die deze plaatst, zo werkt het ook wel.
Mevrouw Ettema, u hebt nog 21 seconden.

Mevrouw **Ettema**: Dank u wel voorzitter, fijn dat het zo goed wordt bijgehouden maar wat me dan wel even van het hart moet is dat het wel een interessante constructie is dat wij kennelijk tijdens interrupties nu ook punten van orde maken.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema, ik zou uw 21 seconden benutten.

Mevrouw **Ettema**: Ik vind het toch wel belangrijk om even te zeggen dat we dat dan in het Reglement van Orde zouden moeten aanpassen. Mijn vraag was al verpakt, ik heb al gezegd dat u het ook met mij eens kunt zijn. Ik heb er dus geen vraagteken achter gezet, het ging mij om het feit dat alle landelijke gemeenten te maken hebben met een tekort en of u het ermee eens bent dat dit een feit is. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik ben het daar niet mee eens.

De **voorzitter**: Volgens mij is er een interruptie van de heer Van Smirren. De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Dank u wel voorzitter. Het is niet mijn bedoeling om de begrotingsbehandeling van 2022 over te doen maar in de begroting voor 2023 staat een tekort van € 2,5 miljoen in 2026, bent u daarvan op de hoogte?

De heer **Hendrickx**: Ja.

De heer **Van Smirren**: En wat vindt u daarvan, als u die begroting toen presenteerde, gerelateerd aan de situatie waarin we nu zitten, had u dan niet veel eerder extra geld bij de inwoners moeten ophalen?

De heer **Hendrickx**: Misschien, we hebben de eerste stap gezet.

De **voorzitter**: Wacht even, u pakt nu het woord, dat loopt nog steeds via de voorzitter en dit was volgens mij de vraag die u wilde stellen. Dan geef ik het woord aan de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, wij hebben de begroting van 2023 in september/oktober 2022 neergezet en het toenmalige college was toen pak hem beet drie maanden in dienst om het zo maar te zeggen. Het zag er allemaal niet goed uit en dat heeft ertoe geleid, eigenlijk daar voor tijdens de coalitieonderhandelingen al, dat er in ieder geval voor moest worden gezorgd dat de inkomsten van de gemeente verder omhooggingen. Dat is toen keurig verdeeld in 20% ozb-verhoging en ruim € 1 miljoen aan toeristenbelasting. Het was € 3 miljoen en met die € 3 miljoen konden we in ieder geval een hogere basis leggen voor een lager tekort dat zich later zou kunnen ontwikkelen, dat was het beleid. Een paar partijen vonden dat niet nodig en ik denk dat we nu voor een belangrijk deel om die reden hier staan.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: We hebben allemaal onze perceptie van dat moment want u presenteerde in die begroting ook een aantal extra uitgaven, de ozb was bedoeld om de kosten van de jeugdzorg te dekken en verder had u een investeringsprogramma van bijna € 2 miljoen. Wat dat betreft, past u toch wel enige bescheidenheid als u nu nogal wat verwijten naar de huidige coalitie maakt. Wat vindt u daarvan?

De heer **Hendrickx**: Voorzitter nogmaals, ik heb er geen...

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Sorry natuurlijk, mijn excuses. Ik hoorde er geen vraag in maar de kwestie is natuurlijk wel dat de coalitie, waarvan u deel uitmaakte, een aantal moties heeft ingediend waar bijna € 1 miljoen bij was betrokken, waarbij op een gegeven moment geen dekking werd gezocht, dat hebben we vorige week besproken. Wij zorgden wel voor dekking en omdat deze coalitie bij al die moties die geld kosten niet voor dekking heeft gezorgd zitten we nu natuurlijk in belangrijke mate in de problemen. Dat is een deel daarvan en dat heeft alles te maken met de beslissingen die toen zijn genomen. Ik wil niet verder ingaan op de begroting die we in 2022 hebben ingediend, dat was een evenwichtige en goede begroting met een toename van de baten van € 3 miljoen om toen al tekorten die er waren en die eraan zaten te komen af te dekken. Vervolgens kijk je dan een jaar verder en zeg je 'we moeten nog meer dit doen' of 'we moeten nog meer dat doen' maar dan was het allemaal veel meer via de weg van de geleidelijkheid gegaan dan wat ik nu zie.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Mijnheer Van Smirren, u wilt een tweede interruptie inzetten?

De heer **Van Smirren**: Ja graag.

De **voorzitter**: Dat kan.

De heer **Van Smirren**: Ik begrijp dat de heer Hendrickx niet...

De **voorzitter**: U heet nu ineens mevrouw Ettema en dat is wel heel handig maar ik denk dat u het pasje van mevrouw Ettema hebt.

De heer **Van Smirren**: Voor je het weet, ben je lid van het CDA. Ik begrijp dat de heer Hendrickx niet over die begroting wil praten en ik laat het hierbij. U hebt wel lof voor de kadernota van de gemeente Voorschoten alsof het daar allemaal in orde is maar is de heer Hendrickx ook op de hoogte van de schuldpositie van de gemeente Voorschoten want die is nogal een fors.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, dank u wel. Die schuldpositie van de gemeente Voorschoten is inderdaad fors maar als u kijkt naar de grondposities die de gemeente Voorschoten heeft dan kunt u dat aan alle kanten op een goede manier verklaren, daar ligt de kern. Ik wil heel graag uren met u praten over de begroting van 2022, waarvoor ik als wethouder van Financiën verantwoordelijk was want misschien begrijpt u hem dan maar ik denk dat dit niet de gelegenheid daarvoor is. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Smirren, afrondend.

De heer **Van Smirren**: U schermt ermee maar de grondpositie van de gemeente Voorschoten is uitermate zwak en dat betekent dat de schuldenlast die ze daar nu hebben niet in verhouding daarmee staat. Ik kan u zeggen dat er in Voorschoten grote zorgen zijn.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik neem uw mededeling aan maar ik denk dat het anders in elkaar steekt.

De **voorzitter**: Dan is er nog een interruptie van de heer Krabbendam. De heer Krabbendam, gaat uw gang.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter, de ene interruptie leidt soms tot de volgende. We hadden het net over de begroting van 2022 en het is inderdaad best goed om naar het verleden te kijken, zoals de heer Hendrickx helemaal aan het begin van zijn betoog zei. In die begroting werd niet alleen € 3 miljoen extra opgehaald en ik vraag mijnheer Hendrickx of daar ook niet in 2023 € 375.000,00 extra en vervolgens € 750.000,00 per jaar werd besteed aan het naar niveau A brengen van het onderhoud van de openbare ruimte en of de heer Hendrickx het ook niet met mij eens dat daarin een bedrag van € 750.000,00 in 2023 oplopend tot € 1,5 miljoen in 2024, 2025 en 2026 voor extra uitgaven was opgenomen, € 250.000,00 per jaar voor extra communicatie en dat dit alles maar tot € 2,25 miljoen optelt. Hoe kijkt de heer Hendrickx daarnaar?

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik moet heel eerlijk zeggen dat dit het laatste college was dat nog met verbeteringen bezig was, dat hebben we sindsdien niet meer meegemaakt. De € 3,3 miljoen die wij meenden op te halen is onder andere daaraan besteed, dat wilden onze kiezers en dat moet je ook financieren, dat is echt iets anders dan wat er nu gebeurt namelijk geld uitgeven zonder dat we daar een dekking voor hebben. Hoe je het ook wendt of keert, in het totale bedrag zat € 1 miljoen om vanaf dat moment te stoppen met het doen van uitgaven via de reserves, dus wij wilden stoppen met het uitgeven via de reserves en dan ga je verder. Bovendien zouden veel van die lasten en activiteiten die we ermee wilden uitvoeren tot kostenbesparingen leiden. Let eens op iemand die niet wordt gehoord en die vervolgens op een ongelooflijke manier allerlei juridische procedures gaat voeren en naar de Raad van State gaat, wat dat deze gemeente allemaal kost. Als je goed communiceert, breng je die kosten naar beneden, dus die uitgaven... De kosten gaan voor de baten uit, we hebben die uitgaven heel bewust gedaan en we hadden ook verwacht dat daar financiële baten tegenover zouden staan wanneer dat zou zijn doorgezet.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Ik constateer uit het antwoord dat het politieke keuzes en politieke wensen van de vorige coalitie waren, dat mag maar wees daar wel eerlijk over, en dat die niet zouden leiden tot een drastische terugdringing van de financiële problemen die nu worden geschetst en die het vorige college ook nog een keer met € 2,5 miljoen openliet. Dat is een feitelijk constatering. Dank u wel.

De **voorzitter**: Die is bij dezen gedaan. De heer Hendrickx, behoefte om te reageren?

De heer **Hendrickx**: Ja. Ik weet niet waar de heer Krabbendam het vandaan haalt maar we kennen hem zo langzamerhand, zijn samenvattingen zijn veelal toch iets anders dan wat ik heb gezegd, dus ik laat het er verder bij.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Hendrickx**: Het college rekent zich rijk met de meicirculaire, er werd op de meicirculaire geanticipeerd, de dikke plussen heb ik net genoemd en dat betekent dat er een structureel en blijvend tekort is van mogelijk € 4,2 miljoen. Het college heeft gegokt en het is zeer kwalijk wanneer je als bestuur gokt op een onzekere uitkomst. De enige hoop is nog de septembercirculaire en hopelijk levert die € 4,2 miljoen op. Er is even gesproken over de toeristenbelasting. Ik ben er heel simpel in, je gewenste opbrengsten als gevolg van een raadsbesluit delen door het aantal overnachtingen en je hebt een tarief. Wanneer het aantal overnachtingen om wat voor reden dan ook trendmatig wordt overschat dan pas je het tarief aan op de juiste trend. We begrijpen niet dat het college bij de vaststelling voor 2024 niet heeft ingegrepen om aan de juiste opbrengsten te komen, ook dan zouden de problemen een stuk minder zijn geweest. Het college heeft € 500.000,00 weggegooid en dat kan voor 2025 jaar worden gesteld. De redenering betreffende de ozb is ronduit lachwekkend, de indexcijfers van het CBS zijn niet meer dan wat ze zijn, indexcijfers. Het is de verantwoordelijkheid van ieder college om de juiste ozb-tarieven toe te passen, ongeacht het indexcijfer. Daarnaast zijn de lonen slechts een kwart van de begroting en dat maakt het effect van de MEV 3,9% en de index gemeentebelasting ligt daar met 7,7% fors boven. Ten slotte zijn de loonstijgingen vaak van tevoren bekend, daar kan dus bij het begroten rekening mee gehouden worden en niet achteraf jammeren en een schijnreden voor de verhoging aanvoeren. In onze ogen is dit weer een voorbeeld van slecht financieel beleid. De verhoging € 900.000,00 op en dat in verhouding tot een tekort van € 6,7 miljoen in 2026. Nu komt een hele gemene en die stoort mij enigszins. Met het oog op de verkiezingen van 2022 heeft het toenmalige college, geleid door de VVD, besloten de verhoging van Avalex slechts beperkt door te voeren. Het was een van de naweeën van het voorscheiden wat desastreuse kostenverhogende voor de Wassenaarder heeft opgeleverd, de hoogste tarieven van Nederland. Het betekende dat slechts 90% van de totale rekening van Avalex via de tarieven aan de Wassenaarders werd doorberekend omdat anders de verhoging zo voor de verkiezingen voor de Wassenaarders ruim in de dubbele digits zou terechtkomen. In de begroting van 2023 is dit percentage onder leiding van Hart voor Wassenaar opgetrokken naar 96% zonder verhoging voor de Wassenaarders, letterlijk 0, niet eens de index en nu zou het weer 100% worden. De tarieven voor de Wassenaarse huishoudens worden daarmee verhoogd met € 200.000,00 en dat is ongeveer 4,5% van de € 4,5 miljoen die Avalex kost. Daarbovenop komt overigens nog de reguliere verhoging van de rekening van Avalex en de tarieven voor de Wassenaarse burger zullen dus in 2025 met ongeveer 10% omhooggaan. De bezuinigingen zijn boterzacht, we hebben besloten dat we daar verder niet verder naar kijken en bij de begroting zien we de serieuzere uitwerking ervan wel. Bij de ombuigingen zijn besparingen op de Jeugdwet...Tijd zat, leuk als je vijf leden in je fractie hebt dan kun je nog eens doorpraten. Bij de ombuigingen zijn de besparingen op de Jeugdwet even interessant als twijfelachtig. We hebben er een historie in waarbij het nooit is gelukt om daadwerkelijk resultaat te realiseren. Bij de begroting horen we wel aan welke knoppen moet en kan worden gedraaid en dan zullen we de hardheid ervan beoordelen. We hebben er een hard hoofd in, het zijn nogal harde noten om te kraken en het zal zeker een harde dobber worden maar ja holle vaten klinken het hardst en intussen houd ik mijn hart voor Wassenaar vast. We kijken ook nog even naar de gemeenschappelijke regelingen. Ik zie nergens dat de ODH € 200.000,00 duurder wordt en de Veiligheidsregio Haaglanden zou € 280.000,00 goedkoper worden. In de vorige begroting is ingezet op een besparing voor € 140.000,00 en toch werd het uiteindelijk € 60.000,00 duurder. Traditioneel gaat nieuw beleid bij de VVD uit de reserves maar nieuw beleid is de komende jaren nagenoeg non-existent en ook de investeringen worden stevig teruggeschroefd. Wanneer je het verleden niet kent... De provincie heeft een duidelijke waarschuwing afgegeven met de correctie van de Jaarrekening 2022 naar structureel € 700.000,00 negatief, dat was de schuld van de vorige wethouder als ik me goed kan herinneren. De jaarrekening van 2023 is € 2 miljoen negatief en ik heb de vraag gesteld om dat onder te verdelen in operationeel resultaat en incidenteel resultaat, dat hoop ik deze week te krijgen en ik verwacht dat structureel nog hoger zal zijn. In 2024 staan we nu op € 1.638.000,00 negatief, nog niet uitgesplitst voor

incidenteel en exploitatie. Daarom wordt niet begrepen waar we nu staan, de signalen zijn in de wind geslagen en het college denkt met een ozb-verhoging van € 900.000,00 de zaak te herstellen. Wanneer deze kadernota zich vertaalt in de begroting, wat krijgt de Wassenaarder dan in 2025? Een ozb-verhoging van 12,4%, een verhoging van de afvaltarieven van 10%, een tekort dat verder oploopt richting vele miljoen in 2026 met ook nog het risico dat het groter wordt, vermindering van de dienstverlening door bezuinigingen en ombuigingen van € 2 miljoen, er is niet of nauwelijks nieuw beleid, we zien een onbeheersbare schuldontwikkeling en een verdere afname van de geloofwaardigheid van dit bestuur. Voorzitter, we nemen de moeite om er iets van te vinden, we hebben verder geen moties of amendementen en de echte rekensommen en de test komen bij de begroting. Hopelijk brengt de septembercirculaire goed nieuws maar wat wij van Hart voor Wassenaar tot slot willen zeggen, het lijdt geen twijfel dat door deze kadernota en de financiële problemen die ontstaan de zelfstandigheid van Wassenaar in gevaar is. Dat negeren is kwalijk, een gevaar door een gebrek aan goed beleid, onkunde en de wil om echt uit de gevarenzone te komen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. U was aan het einde van het betoog maar ik had de indruk dat mevrouw Ettema nog een interruptie heeft. Mijnheer Hendrickx, ze stond echt op en het lijkt me niet meer dan logisch dat ze natuurlijk gewoon haar interruptie kan plaatsen en u had uw punt gezet, dat klopt. Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Dank u wel voorzitter. Ik ben blij dat de heer Hendrickx even terugkomt, dank u wel. Het ging om uw laatste zin, namelijk over de... Ja, hoe zeg je dat, het beeld dat u neerzet dat het zo is dat de zelfstandigheid van Wassenaar in gevaar komt door, en dat zijn uw woorden, het gevoerde beleid. U bent het toch wel met mij eens dat het zo is, want dat weet u natuurlijk heel goed omdat u al die ervaring in de raad en in het college al hebt, dat de belangrijkste voorwaarde voor de provincie is dat de bestuurskracht op orde is en het liefst natuurlijk sterk. Die is in 2024 heel erg sterk want er wordt ongelooflijk veel gerealiseerd en de gemeente neemt zijn taak heel serieus om hier veel voorzieningen voor de mensen te realiseren.

De **voorzitter**: Wilt u tot uw vraag komen?

Mevrouw **Ettema**: Bent u het met mij eens dat de bestuurskracht, zoals door de provincie ook steeds is uitgedragen, feitelijk het allerbelangrijkste voor ons is en dat dit voor het grootste deel losstaat van het financieel beleid?

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja. Bent u het niet met mij eens, bent u het wel met mij eens, ik moet altijd nadenken wat ik dan moet zeggen om het wel of niet met u eens te zijn maar laat ik hier het volgende over zeggen. Voor ons zijn financiën geen doel en dat heb ik ook in een artikel geschreven. Er is wel eens tegen ons gezegd 'je wilt het geld in de spaarpot gooien' maar de spaarpot was voor ons geen doel, nooit, never, nooit. De financiën zijn heel belangrijk omdat de provincie je wel degelijk op je financiën beoordeelt. Haren is een voorbeeld van een gemeente die de bestuurskracht redelijk op orde kreeg maar door een schuld van € 72 miljoen uiteindelijk toch aan Groningen is toegevoegd. Je financiën zijn belangrijk maar je bestuurskracht is nog veel belangrijker dan je financiën en je bestuurskracht wordt in heel belangrijke mate bepaald door je ambtelijke organisatie en de kwaliteit van het bestuur dat binnen deze gemeente aanwezig is. Misschien hebt u het toen gelezen, we hebben toen een grote advertentie op de achterkant van de Wassenaarse Krant geplaatst en dat heeft u geprikkeld om vooral tegen die ozb-verhoging te schoppen. Daarin hebben we gezegd dat onze gemeente geld nodig heeft voor drie dingen namelijk een fatsoenlijke en beheersbare schuldenpositie als die niet kan worden vermeden, voldoende inkomsten om de service die je aan de Wassenaarder wilt verlenen te verlenen en de derde en niet in de laatste plaats voldoende inkomsten om een hele goede ambtelijke organisatie te hebben zodat je bestuurskracht op het niveau is.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja voorzitter, er rest mij eigenlijk niets anders dan te zeggen dat het mij opvalt dat de heer Hendrickx appels met peren vergelijkt en feiten noemt die geen feiten zijn of die niet kloppend zijn, dus het wordt een beetje ingewikkeld. Ik ga terug naar mijn stoel en dan kan de volgende spreker hier verder.

De **voorzitter**: Prima. De heer Gankema heeft ook nog een... maar u wilt nog reageren.

De heer **Hendrickx**: Ja. Ik twijfel er niet aan dat mevrouw Ettema gelijk heeft.

De **voorzitter**: Ten slotte de heer Gankema, een interruptie.

De heer **Gankema**: Dank u wel voorzitter, ten slotte. We hebben al meerdere interrupties gehad, coalitiepartijen hebben u ondervraagd en je zou bijna denken dat het vooropgezet was, er zijn in ieder geval veel vragen over de Begroting 2022 gesteld. Ere wie ere toekomt, er zijn ook credits te geven. U bent altijd iemand geweest die de hachelijke financiële uitgangspositie van Wassenaar ter sprake durfde te brengen en in zekere zin hebt u deze week ook uw gelijk gekregen. Ik heb een human interestvraag maar met een bedoeling, dus ik stel eerst de human interestvraag en in het tweede gedeelte van mijn interruptie zal ik het verder duiden. Wat heeft het met u gedaan, was u blij dat u gelijk had of was u heel erg bedroefd dat het slecht gaat met Wassenaar?

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Laat ik daar heel erg duidelijk over zijn. We zijn in 2013 begonnen met Hart voor Wassenaar, wij hebben ons met een aantal redenen kenbaar gemaakt bij de Wassenaarse bevolking. In retrospectief durf ik zeker te zeggen dat ik altijd heb gehoopt dat waarom wij de dingen tegen de Wassenaarders zeggen niet nodig waren geweest. Het feit dat wij bestaan is omdat er in Wassenaar dingen niet goed gingen, van een naar drie naar vijf zetels. Uw vraag of ik sta te trappelen en te juichen bij het feit dat het financieel niet goed gaat? Nee volstrekt niet. Sterker nog, u weet dat Hart voor Wassenaar ruim een jaar geleden heeft besloten om niet in de nieuwe coalitie te stappen simpelweg omdat wij ons ernstig zorgen maakten over of het haalbaar was om in die constellatie zaken te realiseren want wat wij voor ogen hebben, is echt een stuk beter Wassenaar, financieel zeker, financieel veilig en ook veilig op het vlak van de zelfstandigheid van ons dorp.

De **voorzitter**: Oké, de heer Gankema met een vervolgvraag.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. De heer Hendrickx geeft precies het antwoord waar ik eerlijk gezegd op hoopte want we zitten hier straks met zijn 21'en voor en u gaf al aan dat u ervoor hebt gekozen om destijds niet mee te doen, om begrijpelijke redenen, en we komen daar deze dag nog wel op terug maar we moeten vandaag wel met de situatie die er is dealen. Ik zoek naar waar Hart voor Wassenaar de gemeente Wassenaar, de inwoners van Wassenaar, ten dienste kan zijn. Welke rol denkt u te gaan spelen, is het alleen oppositie voeren of bent u bereid om ook mee te denken en te komen met voorstellen die gezien uw expertise vast in goede aarde zullen vallen?

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Je zou bijna denken dat u naar een soort autoritair regime zoekt waar dan de oplossingen op tafel komen. Laat ik duidelijk zijn, op de avond van maart 2022 was al min of meer besloten, hij is net even weggelopen, dat er een coalitie zou ontstaan waarvan in ieder geval VVD en CDA onderdeel zouden zijn, samen tien zetels. Er waren nog een of twee partijen meer nodig en dat is ook snel gegaan. Onze intentie was, en dat heb ik ook een aantal keren nadrukkelijk uitgesproken, om samen verder te gaan, om samen de problemen die we hadden op te lossen, echt op te lossen, en een van de belangrijkste oplossingen die we toen zagen was dat je in ieder geval de ozb met 20% moet verhogen en dat je de toeristenbelasting met ruim € 1 miljoen moet verhogen. De kwestie is niet zozeer of wij wel of niet willen samenwerken, dat is absoluut geen kwestie, de kwestie is dat, als wij samenwerken, we dat willen doen met het nemen van hele goede beslissingen en het maakt ons niet uit van wie die afkomstig zijn, er moeten vooral goede beslissingen worden genomen.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dat levert ook nog een interruptie van de heer Van Smirren op, gaat uw gang.

De heer **Van Smirren**: Het onderonsje is al afgelopen voorzitter. Ik wilde een punt van orde maken want volgens mij zijn een interruptie en het antwoord kort maar dit was een soort een-tweetje in de zendtijd voor politieke partijen. Ik had daar bezwaar op willen maken maar goed ik neem aan dat het nu afgelopen is.

De **voorzitter**: Dat is het geval. Oké dan gaan we nu… Nee, zullen we… De heer Van Smirren had een persoonlijk feit over hoe hij hier tegenaan kijkt. Ik blijf erbij dat interrupties mogen worden ingevuld zoals de indiener van de interruptie dat doet en dat de ander ook mag antwoorden. Het enige wat we nu hebben gelimiteerd is de tijd. Het valt me nu voor de tweede keer op dat erop wordt gereageerd en kennelijk prikkelt er wel iets. Dat is dan maar een feitelijke constatering maar laten we hier nou niet onze kostbare tijd aan verdoen. Iedereen mag een interruptie plaatsen,

daarin hoort uiteindelijk wel een vraag te zitten maar de vorm waarin... Ja, dat gebeurt in de beste settingen van raden waar partijen elkaar vragen stellen. Dat nog even voor de techniek achter de interrupties.

De heer **Van Smirren**: Voorzitter, mijn interruptie, persoonlijk feit of hoe je het ook wilt noemen, kwam eruit voort dat de heer Gankema zei dat het leek of de coalitiepartijen de vragen aan de heer Hendrick hadden afgesproken terwijl ik vervolgens een soort onderling debatje hoor ontspinnen waarin men nogal vleiend over elkaar was. Ik vind dat niet in de behandeling van een kadernota passen.

De **voorzitter**: Dat hebt u gezegd. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik dank de heer Van Smirren omdat hij even toelichtte waar zijn pijn precies zat en dat kan ik wel begrijpen maar het was zeker geen een-tweetje, het was wel een echt serieuze vraag. Ik mag toch veronderstellen dat de meerderheid van de raad wel aanvoelde wat de notie van de vraagstelling was. Dank u.

De **voorzitter**: Dan gaan we nu over naar mevrouw Rogge voor haar eerste termijn. Het is aan u.

Mevrouw **Rogge**: Dank u wel voorzitter. Vandaag behandelen we de kadernota en hierin staat welke plannen voor Wassenaar we de komende jaren hebben en hoe we die gaan betalen. Voor de Wassenaarse VVD staat voorop dat we ons dorp levendig houden, dat er goede voorzieningen zijn en dat het groen en de straten worden onderhouden. Wij willen plannen blijven maken en uitvoeren voor de toekomst van ons mooie dorp, hoe lastig dat financieel gezien ook is. Wij zien Wassenaar ook in de toekomst als een prachtig groen dorp waar iedereen fijn kan wonen, werken en zijn vrije tijd kan besteden maar we voelen wel de financiële druk, we krijgen steeds minder financiële middelen van de Rijksoverheid. Daar hebben we alle gemeenten in Nederland last van, in totaal gaat de landelijke overheid € 3 miljard korten op de financiering aan de gemeenten en dat betekent voor Wassenaar een structureel tekort van € 4 miljoen per jaar en daar moeten we evenwichtig mee omgaan. Aan de ene kant willen we blijven investeren in ons dorp, we willen niet dat dit een slaapdorp wordt waar de voorzieningen achteruit hollen maar aan de andere kant moet ons huishoudboekje op orde blijven en dat is de uitdaging die nu voor ons ligt en die we ook samen moeten aangaan. Ik wil graag stilstaan bij hoe goed we het hier in Wassenaar eigenlijk hebben, want het gaat hartstikke goed met Wassenaar. Kijk eens om je heen wat we hier allemaal hebben, we wonen in een groene omgeving met een fijn strand, we hebben goede scholen, een openbaar zwembad, een bibliotheek, er zijn hier leuke winkels, fijne horeca, we hebben ons eigen theater de Warenar, het groen wordt onderhouden, bruggen en wegen worden vernieuwd en zo kan ik nog wel even doorgaan. Het leven is hier fijn, die samenleving maken we met elkaar en daarom wil ik op deze plek ook alle vrijwilligers in Wassenaar bedanken, alle mensen die zich vrijwillig inzetten of het nu op de bij-Bus op de sportclub of ergens anders is. Ik zie dat zelf ook op de sportclubs van onze kinderen, die draaien echt op de inzet van de lijncoördinatoren en de coaches en onze fractie heeft hier enorm veel waardering en respect voor. Als grootste partij voelt de VVD de verantwoordelijkheid om zaken te bereiken voor Wassenaar, voor alle inwoners en ondernemers, en we werken daarin goed en constructief samen met de huidige coalitiepartijen D66, CDA DLW en PvdA maar dat doen we natuurlijk het liefst samen met zoveel mogelijk partijen. Ik ben trots op de resultaten die we in deze periode samen hebben bereikt en dat kon dankzij sterk financieel beheer. Ik noem er een paar. We gaan naar een hoger onderhoudsniveau van de buitenruimte, we zien het nu om ons heen gebeuren, er wordt met grote regelmaat gemaaid, geschoffeld, geveegd, afvalbakken worden geleegd en wegen en stoepen worden gerepareerd. Er zijn natuurlijk nog wel plekken waar het niet piekfijn op orde is en die moeten nog wel worden aangepakt, dus als inwoner zoiets signaleren, vragen we hen om dit bij de gemeente via bijvoorbeeld de mijngemeente-app aan te geven. Bij het onderhoud maken we werk met werk, dus als het riool of de waterleiding moet worden vervangen zorgen we direct dat de straat opnieuw wordt ingericht volgens de laatste veiligheidsrichtlijnen. Zo is de Verlengde Kerkeboslaan recent vernieuwd en is de Storm-Zuid bijna klaar. Er staat een fonkelnieuwe gemeentelijke sporthal, De Duinpan, waar iedereen van jong tot oud kan sporten en bewegen en waar ruimte is voor andere sociale activiteiten. We hebben geïnvesteerd in de jeugd, na een krachtig bewonersinitiatief is er een pizza-avond geweest met jongeren waar ze hun wensen en behoeftes hebben gedeeld. Als gevolg daarvan is jongerencentrum Boven op de Dr. Mansveltkade geopend. Die pilot is twee maanden geleden geëvalueerd en bleek een succes. De Wassenaarse VVD vindt het goed nieuws dat dit jeugdhonk tegenwoordig ook op vrijdagavond is geopend. Verder wordt de skatebaan vernieuwd en de speeltuin opgeknapt, ik wil hier in het bijzonder de speeltuin aan de Dr. Mansveltkade noemen die nu ook toegankelijk is gemaakt voor kinderen met een beperking. We hebben recent het besluit genomen om een nieuwe school voor de leerlingen van de St. Jan Baptist en de St. Jozefschool in het groen te bouwen en

het Rijnlands Lyceum krijgt nieuwbouw voor de internationale leerlingen. We hebben ook besloten genomen om ongeveer 400 woningen op het ANWB-terrein te bouwen, we gaan bouwen op het terrein van Den Deijl en we gaan de dorpskern vernieuwen, dat is tenslotte de plek waar alle inwoners samenkomen. Voorzitter, hier ben ik echt trots op. Het huidige college is daadkrachtig en koersvast aan de slag voor een nog beter Wassenaar op basis van de kaders die wij als raad hebben gesteld. Vanuit mijn controlerende rol heb ik daar nog een paar vragen over, te beginnen bij de dorpskern. Ik zie daar nog niets gebeuren, wanneer gaat de eerste schep de grond in? Dan de verkeersveiligheid. In 2021 is mede op basis van input van de Fietsersbond een aantal fietsknelpunten vastgesteld, zijn al die benoemde knelpunten inmiddels aangepakt? Ten slotte de fietsveiligheid op de Dr. Mansveltkade, wanneer begint de bouw in Oostdorp? In 2023 zegde de wethouder tijdens de begrotingsbehandeling toe met tijdelijke maatregelen te zorgen dat alles tijdens de bouwperiode veilig zou verlopen en dat hij na de oplevering van de woningen in Oostdorp met een definitieve oplossing voor de fietsveiligheid op de Dr. Mansveltkade komt. Wat is hiervan de planning en kunnen we toch niet eerder iets doen als dit te lang duurt?

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Gankema. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja dank u voorzitter en dank ook mevrouw Rogge dat u de fietsveiligheid bij de Dr. Mansveltkade wederom ter sprake brengt. We hebben destijds samen een motie ingediend die raadsbreed is aangenomen en we hebben het er ieder jaar eigenlijk weer over: kom college, gaat er nog iets gebeuren? Ik wil u eigenlijk rechtstreeks vragen of we vandaag maar weer een motie zullen indienen zodat in ieder geval met de plannen kan worden gestart want ik kan me het antwoord van het college al voorstellen: we wachten op Dunea en we gaan er geen stenen uithalen en terugleggen. Ik denk dat het denken in ieder geval alvast kan beginnen.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja, dank mijnheer Gankema. Ik bewaar goede herinneringen aan die samenwerking en laten we straks in de schorsing even kijken wat we kunnen doen om ervoor te zorgen dat dit goed komt. Ik ga verder voorzitter. Ik vertelde net over de plannen en investeringen in Wassenaar, dat die nodig zijn om Wassenaar leefbaar en levendig te houden maar zoals ik in mijn inleiding ook al zei, staan we wel onder financiële druk en dat heeft ermee te maken dat de Rijksoverheid op de bijdrage gaat korten. De NOS schreef begin juni 2024 dat vanaf 2026 bij meer dan 200 gemeenten grote financiële problemen worden verwacht, bijvoorbeeld een stad als Utrecht heeft een tekort van € 90 miljoen op de begroting, dat is eigenlijk net zoveel als onze totale begroting.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx, een interruptie.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter. Mevrouw Rogge kijkt naar het NOS-journaal, ziet daar dat de VNG en nog wat andere mensen enorm klagen over de korting die de overheid de komende jaren, vooral in 2026 en 2027, gaat uitvoeren. Ik kijk ook naar het journaal, ik zie dat ook, vervolgens vraag ik me af wat ik daarvan moet vinden en dan kijk ik naar de status van de ontvangsten van de gemeente Wassenaar en die sporen volstrekt niet met uw opmerking. Zoals ik net al zei, hebben we in 2026 meer inkomsten dan in 2023 en daar komen de inflatie en loonkostenstijging nog overheen. Hoe kunt u beweren dat wij door de overheid worden gekort terwijl we in 2026 meer inkomsten van die overheid hebben dan we in 2023 hadden en we dan zeker meer hebben dan in de jaren daarvoor?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Mijnheer Hendrickx, ik zie dit een beetje als gegoochel met cijfers. Ik baseer me eigenlijk gewoon op de cijfers en de gegevens die wij van het college krijgen en daar vertrouw ik op. Daarin is een tekort te zien en dat is weggewerkt, dan heb ik nog niet de meicirculaire meegenomen.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, de cijfers die ik de afgelopen week heb ontvangen komen van het college en die cijfers gaan over onze ontvangsten van de Rijksoverheid. Nogmaals, ik heb ze opgevraagd bij het college, ik heb ze gekregen en het enige wat die cijfers aangeven is dat 2026 hoger is dan 2023 en zeker hoger dan de jaren daar voor. U had zich daar ook van in kennis kunnen stellen want uiteraard heeft iedereen dat antwoord ontvangen. Nogmaals, de cijfers die u en ik van het college kunnen ontvangen en hebben ontvangen, geven aan dat de ontvangsten in 2026, nog voor inflatie en dat soort dingen, hoger zijn dan die in 2023. Dus ik vraag het nog een keer:

kunt u aangeven dat die ontvangsten minder zijn? Dat kunt u niet. Ik kan u wel aangeven dat ze hoger zijn, dus ja wat moeten we daarmee als we van het college zwart-op-wit hebben gekregen dat de ontvangster in 2026 hoger zijn dan de 2023?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ik zal er straks nog even naar kijken maar terug naar de kaders want we hebben ook de meerjarenraming van het college gekregen en die laat eigenlijk nu vier jaar op een rij zwarte cijfers zien.

De **voorzitter**: Nu gaan we inmiddels naar drie... Interrupties in drieën of wilt u een nieuwe interruptie plaatsen?

De heer **Hendrickx**: Ik wil eigenlijk voorstellen dat we vijf minuten schorsen zodat mevrouw Rogge de cijfers van het college over de ontvangsten die wij van de overheid krijgen kan inzien want anders blijven we langs elkaar heen praten. Ik weet zeker dat ik gelijk heb en ik zou graag het tegendeel van mevrouw Rogge bewezen willen hebben. Als ze dat niet kan, moet ze accepteren dat de ontvangsten in 2026 hoger zijn dan in 2023. Laten we vijf minuten schorsen om vast te stellen wat de daadwerkelijke ontvangsten zijn, die zijn binnen een minuut op tafel te krijgen.

De **voorzitter**: Dat is heel dienstverlenend van u maar ik zie mevrouw Rogge nee schudden, zij heeft geen behoefte aan die schorsing. Geeft u nu aan dat u alsnog wilt ingaan op de vraag van de heer Hendrickx?

Mevrouw **Rogge**: Ik wil eigenlijk graag doorgaan met mijn verhaal maar daarbij wel meenemend dat ik me baseer op de totale cijfers, dus met alle inkomsten en uitgaven in totaal laat deze kadernota nu zien dat die sluit.

De **voorzitter**: Prima, dan gaat u nu verder. Gaat u verder.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Er zijn financiële tekorten bij de gemeente en dat hoorde ik ook toen ik via mijn VVD-netwerk wethouders en woordvoerders Financiën uit het hele land sprak. Die zitten met hun handen in het haar, ze kunnen minder geld aan onderhoud besteden, ze kunnen nauwelijks nog goede jeugdzorg leveren, ze moeten zwembaden sluiten en hun dienstverlening aan inwoners versoberen. De Zaanse VVD-wethouder van Financiën riep de VNG op om het nieuwe kabinet te wijzen op de verplichting om gemeenten de komende jaren te compenseren en die oproep doet de VNG nu inderdaad aan het aankomende kabinet Schoof. We hebben het in Wassenaar zwaar maar we hebben op dit moment geen grote financiële problemen, we hoeven hier geen zwembad of een bibliotheek te sluiten, we kunnen hier het groen en de straten goed onderhouden, dat doen we zelfs beter dan ooit, en we hebben ook nog ruimte om te investeren in onze maatschappelijke voorzieningen zoals de scholen.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: We hoeven hier geen scholen en zwembaden en geen bibliotheek te sluiten, dat is zonder meer zo maar in november 2024 ligt er een begroting en de eis aan die begroting zal net als in de jaren voor 2023 zijn dat die structureel in evenwicht is. Wanneer we naar deze kadernota kijken dan zal die dat nooit worden, dus waar u zich nu geen zorgen hoeft te maken, denk ik dat dit over vier/vijf maanden anders zal zijn vanwege de problemen die dat heeft opgeleverd. Wat dat betreft, kunnen we natuurlijk in de wolk leven tot het neergaat maar ik maak uit uw woorden op dat u er eigenlijk van overtuigd bent dat deze kadernota ertoe zal leiden dat we in november 2024 een structureel in evenwicht zijnde begroting zullen hebben.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Daar werken we wel naartoe, naar die evenwichtige begroting, en ik denk dat het college hier een hele goede slag heeft geslagen want er is een groot tekort weggewerkt en uiteindelijk is deze kadernota sluitend. Op basis hiervan wordt straks de begroting vastgesteld en de begroting is een levende cyclus, dus het beeld is aan verandering onderhevig.

De **voorzitter**: Dank u wel. Voor u verdergaat, de heer Gankema heeft ook een interruptie.
De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Ik krijg de indruk dat collega Rogge het een prima kaderbegroting vindt en als we deze lijn volgen, komen we er wel. Ik denk daar anders over en ik heb daar twee vragen over. De maatregelen die worden voorgesteld, ik zal dat straks in mijn betoog nog naar voren brengen, zijn boterzacht. Bezuinigingen op de jeugdzorg terwijl dat nog nooit is gelukt, een bezuiniging van € 300.000,00 op inkoop, dat kan ineens, en bezuinigingen op de GR die niet duidelijk zijn gemaakt. Dat is toch geen basis om straks een begroting op orde te brengen? Dat is vraag 1 en de tweede vraag... Ik laat eerst deze vraag aan u ter beantwoording.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank u wel. Eén kleine correctie want de bezuiniging op die GR is nog niet meegenomen, dus er kan uiteindelijk een meevaller zijn en de andere bezuinigingen, ja we moeten met zijn allen hard werken om het goede voor Wassenaar te doen en ik ga ervan uit dat we dat met deze voorgestelde maatregelen kunnen doen.

De **voorzitter**: De tweede vraag.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter, eerst een kwalificatie. Ik vind het een vrij dun antwoord maar we komen daar straks in de rest van het debat nog wel op terug. Op de eerste pagina staat in de inleiding van deze kadernota: 'het college kiest bewust voor een groter overschot in 2025 waarmee we deels het tekort in 2026 kunnen compenseren'. Mijnheer Hendrickx had in 2022 een gelijksoortige redenatie en toen zei de VVD 'we zijn geen bank' en herhaalde 'we zijn geen bank'. Op dit moment doet het college in dit voorstel nog hetzelfde voorstel als mijnheer Hendrickx destijds deed en nu hoor ik u niet zeggen 'we zijn geen bank' maar u verhoogt de ozb wel met 12,5% extra.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge, ik weet niet of u daar nog op wilt reageren?

Mevrouw **Rogge**: Als je vooruitkijkt naar de meicirculaire dan zie je eigenlijk dat we in 2025 vrij goed uitkomen, dus ik denk dat dit degelijk financieel beheer is, voorzitter. Ik ga graag verder met mijn verhaal.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Rogge**: Hoe je het ook wendt of keert, de kadernota die we hier vandaag bespreken laat over de jaren 2025 tot 2028 een sluitend beeld zien en daarvoor wil ik namens mijn fractie het college en de ambtenaren complimenteren, er is verantwoordelijkheid genomen en daar houden wij als VVD van. De tekorten worden nu aangepakt en weggewerkt, we schuiven de rekening niet door. Goed besturen is ook tijdig bijsturen en dat wordt nu gedaan, de tekorten worden evenwichtig weggewerkt met bezuinigingen, ombuigingen en lastenverhoging en dat betekent niet dat we de ozb nu met 20% of meer gaan verhogen, nee we leggen dat niet allemaal op deze manier bij onze inwoners neer, dat zou al te gemakkelijk zijn. Bovendien zit daar ook een grens aan want de lastendruk voor alle Wassenaarders is al zeer hoog. Zoals altijd corrigeren we de ozb wel met de inflatie, ook nog voor een deel met terugwerkende kracht.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik begin na de begrotingsbesprekingen van 2023 steeds meer een déjà vu te krijgen. Er werd toen eigenlijk op iedere vraag die ik stelde, aan welk lid van de coalitie dan ook, geantwoord 'we hebben voor 2024 een begroting in evenwicht' en ik heb u gehoord. Er werd dezelfde ronkende retoriek uitgesproken, 'we doen het voor de Wassenaarse bevolking' maar volgens mij woont u in een ander dorp dan ik. 'We doen het voor de Wassenaarse bevolking, we gaan investeren in de toekomst' maar als je naar de kadernota kijkt dan is het niets, nul, nada, er is geen ruimte. Er werd ook gerefereerd aan de begroting in 2022 voor 2023 en in 2023 was er met dezelfde ronkende geluiden een begroting in evenwicht maar nu staan we op bijna min € 2 miljoen en ik wil nog niet eens praten over wat er in 2023 op basis van de bijgestelde begroting is gebeurd want dan staan we op een structureel verlies van min € 700.000.00.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx, wilt u tot uw vraag komen.

De heer **Hendrickx**: Ja. Ik wil eigenlijk het volgende aan mevrouw Rogge vragen. We zijn hier in debat over de kadernota en de acht maanden geleden veelvuldig uitgesproken zin 'we hebben een begroting in evenwicht' ligt vers in mijn geheugen maar ondanks al die brave dingen die zijn gezegd leven we nu met bijna € 2 miljoen onder de lijn. Is uw inschattingsvermogen van de toekomst

dusdanig dat er inderdaad iedere keer mooie dingen worden beloofd, het uiteindelijk tegenvalt en we dan gewoon verdergaan?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: We leven misschien in een ander dorp en we hebben misschien ook allebei naar een andere kadernota gekeken. Hoe lastig dat ook is, ik zie vooralsnog een kadernota die zwarte cijfers schrijft en daarbij is er ook ruimte om in Wassenaar te investeren. Ik ga door met mijn betoog voorzitter. We hoeven niet te kiezen voor forse bezuinigingen die onze voorzieningen of de openbare ruimte raken. Er is wel zorgvuldig naar bezuinigingen en ombuigingen gekeken en wat ik daarin teruglees is dat op elk vlak, van het Fysieke Domein tot het Sociale Domein, zorgvuldig is nagedacht over besparingsmogelijkheden en efficiencyverbeteringen. Zo wordt op basis van de landelijke hervormingsagenda bijvoorbeeld bespaard op jeugdzorg, wordt de eigen bijdrage voor de WMO weer ingevoerd en wordt ook kritisch naar de eigen organisatie gekeken, bijvoorbeeld door het beperken van externe inhuur, dus ook echt de complimenten daarvoor. Een paar vragen aan het college. De meicirculaire kwam al even aan de orde en die valt tegen, de wethouder zei het al. Kan hij misschien straks in zijn eerste termijn aangeven welke ideeën er zijn om het tekort weg te werken en welke aanvullende voorstellen in de begroting zullen volgen? Een andere vraag. We zijn zelf kostenbewust en we vragen dat ook van onze partners in de gemeenschappelijke regelingen maar toch zie ik in de kadernota dat deze de komende jaren fors duurder worden, ruim € 400.000,00 per jaar. In hoeverre verwacht het college dat hier, mede op basis van het verzoek van Wassenaar, echt besparingen kunnen worden gerealiseerd en hoe kunnen wij dit nog met elkaar bespoedigen? De laatste vraag. De inkomsten uit de toeristenbelasting vallen enorm tegen, dat kwam ook aan de orde. Gelukkig is onlangs het prachtig vernieuwde Van der Valk hotel geopend waarvan we weer meer inkomsten verwachten. Dankzij het nachtregister hebben we inzicht in overnachtingen in hotels en campings maar minder in overnachtingen bij B&B's. Hoe kunnen we dit beter controleren en handhaven, zodat we hier geen inkomsten mislopen? Voorzitter, ik ga afronden. Ondanks deze ongekende tijden waarmee we ook in Wassenaar hebben te maken met een flinke financiële korting vanuit de overheid is het dit college toch gelukt een meerjarig sluitend kader neer te zetten waarbij de tekorten nu evenwichtig zijn weggewerkt maar waarbij ook de financiële uitdaging blijft om het huishoudboekje op orde te houden. De Wassenaarse VVD vindt het belangrijk dat we, voor zover we dat kunnen, blijven investeren in de leefbaarheid en levendigheid van Wassenaar, zodat Wassenaar ook in de toekomst een heerlijk dorp is om te wonen, te werken en je vrije tijd te besteden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is nu het woord aan de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Voorzitter, ik wil deze beschouwingen graag beginnen met een compliment. Zoals u allen weet, bevind ik mij doordeweeks in het Haagse tussen ambtenaren, bestuurders, wannabe-managers en lobbygroepen. Wat mij daar persoonlijk erg tegenstaat, is de klederdracht van een groot deel van deze beroepsvergaderaars, de pakken, mantelpakken, schoenen en dassen, het is allemaal zo fantasieloos, het komt allemaal bij dezelfde treurige winkels vandaan. Als u nog geen beeld hebt van wat ik bedoel, kijk eens naar de cover van het magazine Binnenlands Bestuur, het is dertien in een dozijn. Daarom doet het mij ook zoveel plezier dat de leden van de Wassenaarse raad zich zo anders kleden, niet doorsnee en wel gepast maar met een eigen stijl en daar wil ik u graag een compliment voor geven. Dit geldt overigens ook voor de leden van het college, die kunt u in uw zak steken. Overigens fijn dat we u vandaag als gast mogen ontvangen en ik hoop dat u de hele vergadering blijft zitten. Hiermee kom ik aan het eind van het betoog dat ik heb voorbereid. De rest zal ik improviseren, dus als er af en toe een stilte valt, ik heb tijd genoeg. Ik zat vanochtend in de tuin en we hebben een app met de leden van Lokaal Wassenaar!, dat aantal neemt hand over hand toe en daar zijn we in deze tijden erg blij mee. Een van de prominente leden vroeg mij 'Jeroen, wat gaat jullie inbreng vandaag zijn?' Ik merk dat mijn bloedspiegel begint te dalen maar die van mijn buren ook, dat gekraak aan de linkerkant is tergend, zitten ze niet op Wordfeud dan zitten ze wel aan de chocola. 'Wat is vandaag jullie belangrijkste inbreng?' vroeg iemand. Het is eigenlijk heel goed als je zo'n vraag een uur voordat je gaat beginnen krijgt want het scherpt je gedachten. Ik heb opgeschreven wat ik de mevrouw in kwestie beantwoordde. De belangrijkste inbreng is dat de vorige coalitie gelijk had met haar financiële beleid en dat wij het Centrumplan niet hadden moeten uitvoeren maar dat het geen zin heeft om in je eigen gelijk te blijven zitten. We hebben als raad de taak om de financiële problemen op te lossen en minder uit te geven aan haalbaarheidsstudies, visies, externe adviezen en dergelijke maar realistische bezuinigingen en geen wensdenken, het geld laten toekomen aan de inwoners. De raad als geheel moet het eens zijn over de kern van de problemen, dat zou voor ons al een winstpunt zijn voor vandaag, dan kunnen we de zomer gebruiken om de begroting op orde te brengen.

Lokaal Wassenaar! wil daar graag aan bijdragen. Ik heb toch tijd genoeg, dus ik wacht even tot de heer Hendrickx ook staat.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja. De heer Gankema gaf aan dat hij een deel heeft voorbereid en daarna à l'improviste ging, dus iedere vraag die in dat kader wordt gesteld is ook à l'improviste. Complimenten voor uw kleding inderdaad, van ver lijkt het of u een mantelpakje van iemand in Den Haag hebt aangetrokken maar het zal ongetwijfeld iets anders zijn. Soms moet je stil zijn hè.

De **voorzitter**: Zeker maar in dit geval tikt de tijd door. Gaat uw gang, u hebt nog een halve minuut voor uw vraag.

De heer **Hendrickx**: Ik zie hem niet afnemen. Wat dat betreft...

De **voorzitter**: Het komt helemaal goed, maakt u zich maar geen zorgen.

De heer **Hendrickx**: U doet een niet onverstandige observatie, namelijk dat je geen probleem hebt als je het eens bent en als je geen probleem hebt dan kun je dingen bereiken, dat hebben we 1,5 tot twee jaar geleden met elkaar beleefd. Uw observatie van wat hier leeft en refererend aan wat u net uitsprak, hebt u de indruk dat wij hier inderdaad hetzelfde probleem op dezelfde manier in dezelfde omvang hebben gedefinieerd of zien wij grote verschillen tussen de verschillende partijen wanneer we naar onze financiële toestand kijken? De vervolgvraag: als dat zo is, hoe ziet u dan de oplossing?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Mijnheer Hendrickx, dank voor uw vraag. Toen ik vanuit mijn huis naar deze locatie liep, was ik hoopvol en nu ik hier eenmaal ben, ben ik wat minder hoopvol. Ik hoorde net de VVD en ik ben er niet van overtuigd dat die inziet hoe hard wij aan het werk moeten om uit deze situatie te komen. Dat is 1 en 2, ik heb u gezegd dat ik denk dat deze coalitie ook u met uw inzichten nodig heeft, anders vrees ik dat we de komende twee jaar geen stap vooruitkomen en dat zou ik erg betreuren.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx, een vervolgvraag.

De heer **Hendrickx**: Mijn buurman zei mij 'interrupties komen in tweeën'. Ten aanzien van het laatste, ik heb inmiddels de leeftijd bereikt waarop ik toch aan mijn pensioen moet gaan denken, dus dat wordt wat lastiger. We hebben het erover gehad, u gaf met name aan dat het erom gaat dat je over dezelfde basisinformatie beschikt, zodat je daaruit conclusies kunt trekken. Bent u het met mij eens dat, wanneer je een rijtje met de ontvangsten uit het Rijksgemeentefonds hebt, je hele harde objectieve informatie hebt waarop je je conclusies moet baseren?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik heb mezelf voorgenomen om niet meer te reageren op vragen 'bent u met mij eens?' Ik heb dat al eerder uitgesproken en u kunt het blijven proberen maar ik geef geen antwoord op de vraag 'bent u het met mij eens?' Ik wil hier wel iets over zeggen. Iedereen in deze raad heeft zo zijn specifieke kwaliteiten, sommige mensen zijn heel goed in het lezen van balansen, begrotingen, voorspellingen, verwachtingen en alles wat de financiën aangaat, ik denk dat deze raad daar gebruik van zou moeten maken en aan de andere kant hoop ik dat er een soort wisselwerking gaat plaatsvinden waardoor we het beste uit elkaar halen in plaats van dat we elkaar tegenwerken.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Ja dank u wel voorzitter. Nu u hier toch staat, ben ik eigenlijk wel benieuwd naar de inzichten van de heer Gankema, dank voor uw komst. In uw bijdrage in de krant die u net herhaalde en die volgens mij heel duidelijk was, was de oplossing die u voordroeg met name het beperken van het aantal incidentele uitgaven maar ik ben eigenlijk wel benieuwd naar structurele oplossingen die u voor zich ziet om een deel van de problemen die u schetst en die de heer Hendrickx net ook schetste aan te pakken. Welke structurele instrumenten wilt u inzetten?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Een van de structurele punten waarop ik zeker vandaag hamer is dat begrotingsdiscipline niet iets is wat je een keer per jaar met zijn allen afspreekt maar iets waar je elke raadsvergadering en elke commissievergadering over nadenkt. Er vloeit te veel weg aan zaken waarbij de inwoners van Wassenaar niet direct voordeel halen. Ik heb ze net allemaal genoemd, de haalbaarheidsstudies, en ik kan er vandaag nog tal van opnoemen. Ik hoor mensen vaak zeggen 'ja maar dat zijn incidenten' maar als je al die incidenten optelt, heb je geen ozb-verhoging nodig.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel. Het is goed dat u dat met ons deelt. De structurele inkomsten blijken uit de stukken die het college met ons heeft gedeeld, daar staan uitgaven tegenover en uiteindelijk heeft het college ons ook geschetst dat daaruit meerjarig, over een aantal jaren, een tekort blijkt. Hoe verklaart u de geschetste tekorten die met deze kadernota worden bestreden, waar komen die vandaan?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik zal het nog even toelichten want ik zie u heel vragend kijken. Als de inkomsten gelijk blijven en de uitgaven kennelijk omhooggaan want het college schetst een meerjarig tekort en er zijn voorstellen gedaan om die aan te pakken, hoe verklaart u dan dat we ineens nu voor meerdere jaren financiële problemen hebben, u mag uw financieel beleid niet bij de heer Hendrickx detacheren.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u wel. Dat was ik ook niet van plan maar uw veronderstelling dat wij pas sinds kort meer uitgeven dan er binnenkomt, is al onjuist. We geven al meerdere jaren te veel uit en daardoor daalt je kaspositie, daardoor kom je ieder jaar iets tekort wat je boekhoudkundig moet zien weg te werken. Het is niet iets van vandaag op morgen maar de problemen zijn fundamenteel en ik hoop dat we het hier vanavond over eens worden en dat dit niet iets is dat puur en sec alleen door het rijk komt. De problemen worden erdoor verergerd en eerder inzichtelijk en daarom heb ik ook geschreven dat je dit als een zegen kunt zien want nu moeten we echt keuzes maken. Ik hoop dat dit tot zover een voldoende antwoord is.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Gaat u verder.

De heer **Gankema**: We hebben als raad een brief gekregen van de voorzitter van Blauw-Zwart waarin de voorzitter vroeg 'ik zou graag een bedrag van rond de € 6.000,00 willen hebben, dat zou mij al heel erg helpen' en daar hebben wij begrip voor maar ik wil daar in zijn algemeenheid wel bij aantekenen dat het maatschappelijk middenkader dat zich zes maanden geleden in een advertentie heel erg positief uitliet over het Centrumplan zich moet realiseren dat daar straks een afschrijving van ongeveer € 180.000,00 tegenover staat, dat we als gemeente de schulden ingaan, dat je daar rente over betaalt en dat die kosten de uitgaven aan sport, spel en cultuur in Wassenaar vele malen overtreffen. Ik wil dat de mensen die destijds hebben opgeroepen 'het Centrumplan moet er komen' nog eens bij zichzelf te rade gaan omdat je het geld maar eenmaal kunt uitgeven en je hebt te maken met kleine marges binnen een begroting. Op het moment dat je zegt 'we doen het Centrumplan en we gaan rente betalen omdat we de schulden in gaan' is er minder geld voor cultuur.

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja dank u wel voorzitter. Ik hoorde de heer Gankema zeggen dat de dorpskern onder andere zorgt voor de schulden maar ik wil hem toch even het volgende vragen en dan ga ik ook eens zeggen 'bent u het niet met mij eens? We hebben net geconstateerd, althans dat probeerde ik in ieder geval te bereiken, dat het landelijke tekorten zijn, wij worden door de landelijke overheid gekort en een dorpskernproject is feitelijk een incidentele uitgave die helemaal niets heeft te maken met wat er landelijk op onze schouders wordt neergelegd. Dat heeft helemaal niets met elkaar te maken, wij realiseren de voorzieningen die wij moeten realiseren. Ik begrijp dat u niet antwoord maar ik vraag het toch, dan heb ik in ieder geval mijn punt gemaakt.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Geld kun je maar één keer uitgeven en dat kun je doen in een investering of als een incidentele uitgave maar je zult ook afschrijvingen moeten doen. Op het moment dat je ergens € 5 miljoen in investeert, heb je daarna te maken met afschrijvingen die ten laste van je exploitatie komen, dus dat bedrag van € 183.000,00 kun je niet uitgeven.

De **voorzitter**: Hebt u nog behoefte aan een vervolgvraag?

Mevrouw **Ettema**: Ik ben toch wel blij dat mijnheer Gankema zomaar antwoordde terwijl ik een 'bent u het met mij eens'-vraag stelde.

De **voorzitter**: Die constatering is gedaan.

Mevrouw **Ettema**: Het was niet helemaal een antwoord en ik heb nog niet kunnen vaststellen dat we het eens zijn over het feit dat de landelijke overheid ons kort en dat dit en niet het gevoerde beleid het probleem is. Ik weet niet of de heer Gankema daar nog op wil antwoorden, of hij het met me eens is.

De **voorzitter**: Dat gaan we zien, de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Voorzitter, ik ga gewoon verder met mijn betoog. Ik wilde zeggen dat cultuur, het maatschappelijk middenveld en buurthuizen te allen tijde bij ons kunnen aankloppen als ze ergens mee zitten. Wij vinden het erg belangrijk dat we het er in de onderhandelingen over een nieuw college niet doorheen kregen om daar € 200.000,00 voor vrij te maken. Dat was een van de redenen dat we niet hebben meegedaan maar dat wil niet zeggen dat wij de belangen van sportclubs en dergelijke niet zullen blijven behartigen. Dat gezegd hebbende, zie ik hier de kadernota die natuurlijk al een beetje door de meicirculaire is achterhaald. Ik blader er even doorheen want ik heb vijf minuten. We hebben te maken met bezuinigingen, ik heb het net al in mijn interruptie aangegeven, en er zitten zaken in die nog boterzacht zijn, die moeten allemaal nog worden uitgewerkt maar ik stel me eigenlijk voor dat we na de vakantie een soort extra raadsvergadering inroepen en het daar bespreken. Ik hoorde de VVD aan het college vragen hoe het de problemen uit de meicirculaire denkt op te lossen, ik denk dat wij daar als raad ook een uitspraak over moeten doen en dat veel minder bij het college moeten leggen. Ik hoop dat de coalitie dit niet ergens in achterafkamertjes bespreekt maar dat die dit samen met de oppositie wil bespreken.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ja dank u wel. Dit spreekt me op zich wel aan maar hoe ziet u dan die raadsvergadering voor zich, moeten er stukken van het college komen en waar gaan we het over hebben voordat we weer een debacle zoals op 26 april jl. krijgen? Ik zou graag van u willen weten wat u als randvoorwaarde voor zo'n extra raadsvergadering voor ogen hebt.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Ik denk dat het heel erg belangrijk is dat we weten hoeveel we tekortkomen, hoeveel we moeten ombuigen, hoeveel we moeten bezuinigen en hoeveel we erbij zouden moeten krijgen. Eigenlijk krijg je net zo'n sessie als we vandaag hebben maar dan op basis van actuele cijfers.

De **voorzitter**: De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ja dat lijkt me ingewikkeld voor het college maar laat het daar maar een uitspraak over doen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mijnheer Gankema, gaat u verder.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Ik was bij de bezuinigingen op de jeugdzorg, die zouden voortkomen uit een beperktere vraag in het WMO-fonds. We moeten nog maar zien of dat daadwerkelijk gebeurt, ik weet ook niet precies waarop die veronderstelling is gebaseerd. Als je voor iets gaat betalen mag je verwachten dat de vraag afneemt maar ik weet niet welke veronderstellingen onder de vraagelasticiteit liggen. Zolang het goedkoper is om hulp te krijgen via de WMO dan via private partijen zul je altijd voor de WMO kiezen en misschien kan het college daar iets over zeggen. Ik zag bezuinigingen op de jeugdzorg, dat proberen we geloof ik in Wassenaar ook al vijftien jaar, die lopen alleen maar op en daar is het systeem van de jeugdzorg waarschijnlijk ook

debet aan. Dat is een bredere discussie die je landelijk ook veel hoort en ik weet niet of Wassenaar daar heel veel aan kan doen.

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Ettema, uw vierde. Gaat uw gang.

Mevrouw **Ettema**: Ja dank u wel voorzitter. Ik hoorde de heer Gankema steeds spreken over de jeugdzorg, de kosten daarvan en hoe we met zijn allen gaan zorgen dat die minder worden. Ik vind het toch wel belangrijk om u eraan te herinneren dat we in deze raad ook hebben afgesproken om juist op dat preventieve veld in te zetten en daarvoor hebben we ook het Sociaal Team ingericht. We hebben in deze zaal afgesproken om meer op de kosten te sturen en zoveel mogelijk preventief te doen zodat de instroom minder wordt en de kosten lager zijn, dat is voor een deel het gevolg van onze beslissing hier. Ik weet niet hoe u dat verder ziet en of u daar invloed op hebt.

De **voorzitter**: De vraag is hoe u dat ziet. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik heb drie kinderen en in zoverre heb ik er invloed op maar verder heb ik daar natuurlijk zelf niet zoveel invloed op. Laten we even teruggaan naar toen de raad dit besluit nam. Er is niemand tegen preventie en als op dat moment wordt gezegd 'en waarschijnlijk bespaar je er ook nog geld mee' dan zegt niemand 'dat is goed'. Op het moment dat je die besparing gaat inboeken is er een ander verhaal want de waarschijnlijkheid dat je die besparing zult realiseren, is heel erg klein en dat is een groot risico. Je noemt het nu als bezuiniging en dat is een bezuiniging die je waarschijnlijk niet gaat realiseren.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ik kom daar toevallig straks in mijn inbreng op. Ik begrijp uw punt, ik vind het ook een belangrijk punt dus ik ga hier zo nog even op verder.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Gankema, gaat u verder.

De heer **Gankema**: Dat is toch leuk en ik kijk uit naar de inbreng van mevrouw Ettema waarin ik nog gelijk krijg ook, dat is helemaal leuk. Waar hebben we het over? De GR'en, de gemeenschappelijke regelingen. Dat is ook een beetje een ritueel hier, we krijgen een zienswijze van het college en meestal is die 'we hebben kennisgenomen' en 'de begroting is wel redelijk oké, we hebben hier een vraagje over en gaat u vooral verder'. Wij zijn hier met 21 mensen, sommige mensen hebben wel eens gezegd gekke Henkies maar in ieder geval mensen zonder al te veel tijd en niet iedereen kan zo'n hele begroting elke keer doorspitten. Het komt er eigenlijk altijd op neer dat wij als gemeente meer gaan betalen voor de GR'en. Je leest in de kadernota dat iedereen de lasten gaat dragen maar voor de GR'en valt het wel heel erg mee want die hebben de afgelopen maand de zienswijzen op hun begroting gekregen en daarin stond overal 'door huppakee, 2025 Wassenaar betaalt wel weer'. Dan denk je toch 'goh college, jij wist al dat de cijfers zouden tegenvallen', was dan ook een beetje kritisch geweest en had die GR'en alvast verteld dat het dit jaar vast 5% minder wordt. Had je dan alleen gestaan? Nee want de omliggende gemeenten hebben gelijksoortige zaken ingediend en die zijn veel kritischer dan Wassenaar. Het is een beetje een technische vraag maar ik zag dat we hogere energietarieven gaan betalen en dat er een bijstelling van € 200.000.00 is. Ik vond dat nogal een bedrag en ik vraag me eigenlijk af wat het totale bedrag is dat de gemeente Wassenaar aan energielasten betaalt, dan hebben de ambtenaren boven ook iets te doen.

De **voorzitter**: Maakt u zich geen zorgen hoor, die zijn volop bezig. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik ben er eigenlijk wel doorheen. Nogmaals, ik hoop dat we het hier vandaag wel eens worden over de problematiek want als dat niet zo is, als we geen gemeenschappelijk beginpunt hebben, 'er moet iets verbeteren en het is echt zaak dat we nu de koppen bij elkaar steken', dan vrees ik toch wel... Mijnheer Hendrickx zei het ook al, we spelen anders met de zelfstandigheid van Wassenaar en ik hoop dat we allemaal een zelfstandig Wassenaar willen houden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Ik stel voor dat we vijf minuten schorsen om de benen te strekken maar ook wel echt vijf minuten en dan gaan we door met de bijdrage van mevrouw Ettema. De vergadering is geschorst. We beginnen weer om 16.45 uur.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren hierbij heropen ik de vergadering en het woord is aan mevrouw Ettema. Als iedereen de goedheid heeft om snel de zaal in te komen, we hadden namelijk vijf minuten schorsing en inmiddels zitten we alweer op zeven tot acht minuten. De heer Mulder en mevrouw Hofman-de Raad hebben aangegeven op dit moment niet bij de vergadering te zijn maar later vandaag waarschijnlijk terug te komen. Dat verklaart waarom u nog twee lege stoelen ziet, mevrouw Ettema aan u.

Mevrouw **Ettema**: Ja dank u wel voorzitter. Als eerste wil ik graag de complimenten uitdelen aan de ambtelijke organisatie en het college voor het werk dat voor deze kadernota is geleverd. In de huidige omstandigheden, we spraken er natuurlijk al even over, was dat een extra grote opgave, dank daarvoor. In relatief korte tijd, ruim een jaar na het sluiten van het coalitieakkoord op 11 maart 2023, heeft onze raad vele besluiten genomen over de maatschappelijke opgaven die mede door het CDA zijn afgesproken en die voor onze inwoners zo belangrijk zijn, zoals sporthal De Duinpan, onderwijs en huisvesting met het IKC/SKOW, de ANWB-woningbouw met meer sociale bouw als gevolg van een motie van het CDA, het sociaal beleidsplan, het Sociaal Team, het jongerencentrum aan de Dr. Mansveltkade waar op instigatie van het CDA een derde avond is bijgekomen, de Inclusie Agenda, het aantrekkelijk maken van onze dorpskern met een bezoekerscentrum Poort Hollandse duinen, een motie van het CDA, een onderzoek naar een theater in combinatie met het maatschappelijke in de Warenar, onderhoud van wegen en bruggen, een burgerberaad voor verkeer en verkeersveiligheid, aandacht voor duurzaamheid en recycling van afval, een motie van het CDA, betere gemeentelijke informatievoorziening in de Wassenaarse Krant, een motie van het CDA en zo kan ik nog wel even doorgaan, mevrouw Rogge van de VVD gaf ook al aan hoeveel er de afgelopen maanden is bereikt. De bestuurskracht in Wassenaar is sterk.
Ik zie de heer Hendrickx nu weglopen en dat is wel jammer maar in ieder geval heeft hij dit dan wel gehoord. Naast terugblikken op wat in 2023 is neergezet, is nu het moment om vooruit te kijken en dat is nodig. De kaders die wij vandaag afspreken, zijn de basis voor onze begroting voor 2025 en de omstandigheden zijn uitdagend, zo mag ik dat wel zeggen. Samen vooruitkijken en daarbij een open en eerlijk verhaal vertellen, moet wat onze fractie betreft het uitgangspunt zijn. Met de korting op het Gemeentefonds, we hadden het er al over, en de voorjaarsnota die ondanks het positieve nieuws dat de opschalingskorting is afgeschaft toch tegenvalt en de net verschenen meicirculaire met een minder rooskleurige situatie dan verwacht, die uiteraard in de begroting wordt verwerkt, is het zaak om nu een basis te leggen waarmee we de komende jaren onze middelen op een verstandige en anticiperende manier verdelen. Het CDA wil dat wij een duidelijke bestuurlijke keuze maken over het omgaan met deze uitdagende situatie die wij als gemeente voor het eerst op ons bord krijgen Ik zeg 'op ons bord krijgen' nadrukkelijk op deze manier, het gaat hier immers om landelijke kortingen binnen het Gemeentefonds die aan alle gemeenten in Nederland zijn opgelegd, we hebben het er vanmiddag al meerdere keren over gehad. We hebben hier te maken met een landelijke overheid die meer taken bij gemeenten heeft neergelegd en daardoor juist meer zou moeten bijdragen maar wat gebeurt er, deze landelijke overheid past extra zware kortingen toe en nu is het aan ons om op een verstandige manier verantwoordelijkheid te nemen. Een groot voordeel is dat we jarenlang een stevig en verstandig financieel beleid hebben gevoerd en dat wil onze fractie blijven doen. Keuzes maken is nodig en dat het college in deze kadernota kiest voor tijdig bijsturen, geen rekeningen doorschuiven en evenwicht behouden tussen bezuinigingen, ombuigingen en lastenverhogingen steunt het CDA. Een betrouwbare overheid blijven die verantwoordelijkheid neemt, dat is wat onze inwoners van ons verwachten en dat past ook bij hoe het CDA ons dorp wil besturen. Een vergelijking met andere gemeenten levert wel op dat Wassenaar er ondanks deze forse tekorten van buitenaf nog immer stevig voor staat. Nieuwsberichten over zwembaden en bibliotheken die overal in Nederland gesloten moeten worden, zijn voor deze gemeente niet aan de orde. Verschraling van voorzieningen dreigt in het hele land en zoals ik al eerder zei, was er in voorgaande jaren een verstandig financieel beleid en daar plukken we nu de vruchten van. Ook ziet het CDA dat er gemeenten zijn die wachten met bezuinigen tot later in 2024 en ik ben dankbaar dat ons college met dit voorstel nu al actie onderneemt, door nu te kiezen voor reële bezuinigingen voorkomen we dat we achteraf meer of alsnog moeten bezuinigen en verdelen we de lasten zo eerlijk mogelijk en onder iedereen. Inwoners zullen niet als melkkoe worden gebruikt om deze tekorten die het gevolg zijn van factoren van buitenaf op te lossen. Daarom steunt het CDA de keuze van het college om de lasten gelijk te verdelen en samen te dragen van harte. Het CDA waardeert het zoeken naar een balans in beperkte bezuinigingen, ombuigingen en reële lastenverhogingen waarbij eerst de ambtelijke organisatie volledig is doorgelicht op mogelijke besparingen en efficiencymaatregelen en de keuze om de inflatiecorrectie op de ozb toe te passen en een eenmalige incidentele onttrekking aan de algemene reserve voor het dipjaar 2026 te doen is logisch en vindt het CDA verstandig. Voor het CDA is dit het uitoefenen van rentmeesterschap, wij kunnen de maatschappelijke voorzieningen uit ons coalitieakkoord realiseren en tegelijkertijd beheren we onze financiën op een verantwoordelijke manier. Daarmee bieden wij onze kinderen en de generaties na ons een Wassenaar dat leefbaar is en let wel, de lasten gaan voor de baten uit.

Over enkele jaren gaan de gerealiseerde projecten, zoals de sporthal, de dorpskern, de school, de sanering van de werf en daarna weer woningbouw renderen. Daarmee staan we er over enkele jaren beter voor vanwege deze voorzieningen die wij als gemeente verplicht zijn te realiseren voor onze inwoners. Voorzitter, graag nog enkele punten die mijn fractie onder de aandacht wil brengen en die niet een onmiddellijk antwoord behoeven. Wij hebben participatie hoog in het vaandel, al onze inwoners moeten kunnen meebeslissen over zaken en voorzieningen die hen betreffen. Zo willen wij de komende maanden op de hoogte worden gehouden van de jeugdparticipatie en de ouderparticipatie die in het coalitieakkoord zijn afgesproken. Het CDA is buitengewoon dankbaar voor het Sociaal Team waarin door vele betrokkenen enorm veel werk is gestoken. Wij volgen de verdere ontwikkelingen van dichtbij en willen op de hoogte worden gehouden van de concrete besparingen op de jeugdhulp vanuit de hervormingsagenda en hoe die besparingen als gevolg van het Sociaal Team met het preventieve veld inzichtelijk zijn te maken. Ook is het CDA benieuwd of en welke mogelijkheden er nog meer zijn om eventuele besparingen te doen in het kader van het verder doorontwikkelen van het Sociaal Team, bijvoorbeeld door een nog efficiëntere aanpak van de capaciteit en inzet van mensen, het verder beperken van administratieve processen, het voorkomen van dubbele handelingen en heldere doelen en taakomschrijvingen en die vastleggen. Voor de SPUK-gelden geldt dat wij op de hoogte willen worden gehouden van hoe die taakstelling van € 75.000,00 haalbaar is en dit in combinatie met hoe de Rijksoverheid de bezuiniging van 10% gaat doorvoeren zonder de verantwoordingslast te verminderen. Het is in ieder geval positief dat er minder administratieve lasten zijn als gevolg van het opschonen van de bestemmingen. Wij horen dan ook graag meer over hoe Wassenaarse organisaties worden betrokken bij de inzet van het Galabudget in het preventieve veld. Ten aanzien van grote projecten zoals de gemeentewerf waar de sanering en daarna woningbouw er aankomt en het project De Paauw die de komende jaren gepland staan, willen we graag tijdig op de hoogte worden gebracht op het moment dat sprake is van eventuele meerkosten. Mijn conclusie is dat het CDA deze kadernota steunt, verantwoordelijkheid nemen voor het besturen van ons dorp en de inwoners serieus nemen door hen op een eerlijke manier te vertellen dat er keuzes moeten worden gemaakt en dat we dat dan samen doen. Dat is waar het CDA in Wassenaar voor staat.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Nu graag het woord aan mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Het geld is bijna op oftewel onze snoeppot is bijna leeg en zoals dat met oprakende snoeppotten gaat, verschillen onze reacties. Sommigen doen het keukenkastje niet meer open, dan zien ze niet dat de snoeppot opraakt, sommigen gooien er wat lege snoeppapiertjes bij dan lijkt hij voller, anderen trekken wat meer aan de overgebleven trekdrop, dan lijkt het of het opsnoepen langer gaat duren, de barmhartigen melden nog wat extra eters aan, de creatievelingen halveren de overgebleven snoepjes, dan lijkt het of er met meer snoepers nog wat langer kan worden doorgesnoept en wij gaan rijkelijk laat op zoek naar nieuwe snoepjes om in de pot te stoppen. Verschillende reacties waarover we het in deze raad nooit eens gaan worden. Voorzitter, u weet hoe wij erover denken. Wij hadden toen de beelden van de snoeppot nog niet in zicht, was de ozb al verhoogd, regeren is vooruitzien maar regeren blijkt soms niet vooruitzien maar theater, u kunt zich de witte schoenendoos met de rode strik waarmee het CDA op de proppen kwam vast ook nog herinneren. Voorzitter, dat is geschiedenis. Een interruptie.

De **voorzitter**: Dat is nu de toekomst, ik geef mevrouw Rogge het woord. Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Ik hoorde mevrouw Hilbert stellen dat we nu een volle snoeppot zouden hebben gehad als de ozb was verhoogd maar is het niet zo, daar refereerde de heer Krabbendam ook al aan, dat we met de ozb-verhoging in de begroting die in 2022 werd vastgesteld ook meer zouden uitgeven. Dan was eigenlijk dezelfde bodem nog in zicht geweest.

De **voorzitter**: Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Volgens mij heeft mevrouw Rogge niet geluisterd, want ik heb niet gezegd dat de pot dan vol genoeg zou zijn en ik ga gewoon door met mijn betoog.

De **voorzitter**: Misschien levert het nog een vervolgvraag op.

Mevrouw **Rogge**: Ik wil zeggen dat ik juist heel aandachtig naar uw zoete verhaal probeer te luisteren.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u, dan ga ik vrolijk door.

De **voorzitter**: Heel goed, gaat u verder.

Mevrouw **Hibbert**: Waarover wij het wel willen hebben is iets waar je het volgens ons vanavond allemaal wel over eens kunt worden, namelijk het verbeteren van onze begrotingsdiscipline. Dit moet hoe dan ook, ongeacht onze reactie op het geslonken aantal snoepjes. Heeft het college het over het verbeteren van onze begrotingsdiscipline in zijn kadernota? Nee, het college trakteert ons liever op 24 pagina's hoge eigendunk verpakt in retorische wol. Dan doen wij maar een schot voor de boeg met vier kaders om onze begrotingsdiscipline te verbeteren.
Kader 1, bezuinig consistent en consequent op inhuur. Het college wenst eindelijk minder snoepjes uit te delen aan inkoop en inhuur, fantastisch maar jammer genoeg moet dit college nog leren om de hand stevig op de deksel te houden. Zo zou met het geld dat consultants hebben verdiend aan non-oplossingen voor de Warenar het dak en de rest van het gebouw al jaren geleden zijn gerepareerd, dan was het probleem opgelost in plaats van voor ons uitgeschoven.

De **voorzitter**: Een reactie van mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja, dank u wel voorzitter. Ik zit nog even terug te denken aan wat u net zei en ik moet heel eerlijk zeggen dat ik hoop dat we elkaar op een andere manier gaan bejegenen, iets positiever, want ik merk dat ik enorm veel moeite met bepaalde uitlatingen heb. Mijn vraag is heel concreet. U sprak net over de ozb en u hebt het over snoepjes, ik heb het idee dat we niet dezelfde snoepjes als snoepjes zien of dat u zegt dat u een ander feit hebt dan de feiten die wij hebben en ik denk dat dit de discussie heel verwarrend maakt dat het ook moeilijk is om dat zo te kunnen zeggen. Mijn vraag is heel concreet, even terug naar de begroting met die ozb-verhoging en aansluiten bij mijn collega van de VVD. Hoe hebt u de tekorten die toen al bekend waren willen dekken want met die 20% ozb-verhoging deed u alleen maar extra uitgaven maar werd op geen enkele manier een beleid of een doordacht plan gepresenteerd waarmee we deze landelijke tekorten kunnen dekken. Ik ben zo benieuwd hoe u dat ziet als u nu terugkijkt en u de kadernota hier hebt.

De **voorzitter**: Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Het is inderdaad een kadernota en ik probeerde net kaders te schetsen. Ik ben bij kader 1 van 4 die wij hebben te bieden en daar ga ik graag mee verder. Nog een voorbeeld, het college had al...

De **voorzitter**: Er is behoefte aan een vervolgvraag bij mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Dit komt toch wel over als een schoffering en ik zou echt wel willen vragen om vanaf dit moment op een wat meer respectvolle manier met elkaar om te gaan. Als mevrouw Hibbert niet wenst te antwoorden, dan hoor ik graag 'ik wens niet te antwoorden' of 'ik heb geen antwoord'.

De **voorzitter**: Mevrouw Ettema, mevrouw Hibbert geeft aan dat zij graag door wil en dat mag, je mag zelf reageren op de manier zoals je wilt. Ik wil vandaag ook wel een beetje oppassen dat we ieder woord... Iedereen heeft zo zijn klankkleur om dingen te doen en dat is ook wel een beetje het debat, laten we daar vooral de energie op richten. Mevrouw Hibbert, gaat u verder.

Mevrouw **Hibbert**: Ik wil ook wel stoppen mijnheer de voorzitter, wij proberen in onze bijdrage een beetje een mix tussen zoet en zuur te vinden wat ik de heer Gankema eerder ook hoorde doen.

De **voorzitter**: Ja, dat is vaker zo in een snoeppot.

Mevrouw **Hibbert**: Ja precies, dus ik ga voor het moment vrolijk door en als de collega's liever hebben dat ik stop, vind ik dat ook prima. Ik was bij een voorbeeld, het college had al opgeschreven dat het € 300.000,00 gaat bezuinigen op inhuur en inkoop en gaf een paar dagen daarna oordeel raad aan de vervolgmotie over het burgerberaad, dus geeft willens en wetens bijna € 200.000,00 extra aan inhuur en inkoop uit, dat wordt dus dan geen € 300.000.00 maar € 500.000,00 bezuinigen. College, leer consistent en consequent te zijn.
Kader 2, focus op regelmatig onderhoud en vermijdt onnodig grote herinvesteringen. Met andere woorden, snoep geregeld een beetje en vermijd een jojodieet, schransbuien zijn voor niemand goed. Dit kader is om twee redenen belangrijk, regelmatig onderhoud voldoet beter aan de wensen van onze inwoners en is duurzamer en goedkoper dan herinvesteringsprojecten die een gevolg zijn van slecht onderhoud. Nog een keer over de Warenar, deze kadernota maakt nogmaals tienduizenden euro's vrij voor een Warenaruitwerking, codetaal voor 'wij kiezen niet voor het wegwerken van achterstallig onderhoud maar voor een schransfestijn'. College, laat dure consultants elders geld verdienen met plannenmakerij, er is al lang duidelijk dat onze inwoners simpelweg wachten op

goed en duurzaam onderhoud van ons bestaande erfgoed en voorzieningen. Hetzelfde geldt voor Park De Wittenburg, onze inwoners wachten al tien jaar op regelmatig onderhoud van dit park, onderhoud dat de huidige patstelling over de volgende stap had kunnen voorkomen en dat onze natuur beter had ondersteund. Onze snoeppot is bijna leeg maar u belooft ons een betoverend heerlijke cultuurhistorische bonbon, een bonbon waarop onze inwoners niet zitten te wachten en die onze gemeente enorm veel geld gaat kosten, geld dat we helemaal niet meer hebben. Werk simpelweg in samenspraak met de buurt het achterstallig onderhoud weg en kies dan voor duurzaam onderhoud.
Kader 3, voer beleidsdoelstellingen zonder vertraging uit. Dat zeggen we voortdurend, na beleid volgt zo snel mogelijk uitvoering. Ons college doet daar soms best lang over, zo stelt ons college terecht dat wij gegeven onze lege snoeppot geen geld meer bijleggen op de kosten voor afvalverwerking. Eindelijk, wij waren al langer voor het basisprincipe dat de vervuiler betaalt maar dan moet je inwoners wel concrete hulp bieden bij het minderen van kilo's afval. Onze inwoners behoren tot de topproducenten van Nederland en betalen meer dan € 500,00 per jaar voor de verwerking hiervan, een enge statistiek waar dit college nauwelijks van wakker lijkt te liggen. Wij wel en wij gaan het college een beetje helpen, in de raad van 2 juli a.s. komen wij met een motie over Ja-Ja stickers voor geprint reclamemateriaal, Den Haag, Katwijk en Leiden hebben dit systeem al succesvol ingevoerd. Het levert een enorme papierbesparing op, Avalex krijgt minder kilo's op te halen en te verwerken en kan minder hoge rekeningen sturen, dat lijkt ons een win-win.
Kader 4, pak overtredingen direct aan. Gaatjes te laat vullen kost vaak extra geld en ook hier lijkt ons college niet zoveel haast te hebben. Neem de toeristenbelasting, dat de gemiddelde Wassenaarder meer Bed and Breakfasts en Airbnb-locaties in Wassenaar kan opnoemen dan wij als gemeente denken dat er zijn, vinden wij triest. Het is oneerlijk tegenover de ondernemers die wel netjes afdragen en het kost ons nodeloos inkomsten. Het college zal stellen dat het bedrag in euro's wel meevalt maar dat ligt anders bij onze overtreding van de Wet Markt en Overheid. Deze wet gaat over eerlijke en vrije mededinging, eerlijk ondernemerschap voor iedereen dus en naleving hiervan zou een feestje voor een VVD-wethouder van Financiën moeten zijn maar wij houden ons al meer dan tien jaar niet aan deze wet, best bijzonder dat er nog geen ondernemer heeft geklaagd. Wij klagen wel, als wij dit nalevingsgat van tien jaar optellen dan komen wij uit op € 2,25 miljoen, een van de vele redenen voor onze lege spaarpot waarvan wij moeilijk gebrekkige inkomsten vanuit de Rijksoverheid de schuld kunnen geven. College, schiet op met gaten dichten omdat het eerlijker is, omdat het verstandiger is en omdat slechte naleving ons onnodig geld kost. Samenvattend, zorg voor een strakke projectorganisatie. Naast de vier door ons genoemde kaders zijn er meer te benoemen die allemaal optellen tot 'zorg voor een strakke projectorganisatie', zodat onze gaten tussen planning en realisatie kleiner worden, zodat wij beter gaan temporiseren, zodat wij 'nee' leren zeggen, zodat het college zich terecht op de borst mag gaan kloppen. Nu is het pure arrogantie. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel en dan is nu het woord aan de heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. De gemeente is er voor haar inwoners en veel extra taken zijn de afgelopen jaren op het bord van de gemeenten in Nederland en dus ook in Wassenaar terechtgekomen. We spraken eerder al over de gevolgen van de decentralisaties van de jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning die met bezuinigingen gepaard gingen, meer taken, minder geld. De gemeente Wassenaar krijgt vanaf 2025 te maken met de gevolgen van de herziening van het Gemeentefonds en voor een gemeente als Wassenaar is een daling van de uitkering extra groot en zijn de gevolgen extra sterk, onder andere door de goede uitgangspositie ten opzichte van andere gemeenten. Met ander woorden, we worden gekort terwijl we de boel eigenlijk behoorlijk op orde hebben en op dit moment is dat een voldongen feit. We kunnen er met zijn allen teleurgesteld over zijn maar we hebben ermee te dealen. Die optelsom van deze extra taken en kortingen vanuit het rijk openbaart zich door een drastische daling van de inkomsten van maar liefst € 4miljoen per jaar. Net werd hoe dat precies zit met die inkomsten enigszins ter discussie gesteld maar ik heb nog eens goed naar dat staatje gekeken en dat is niet de totale inkomstenbron van de gemeente vanuit het rijk, dus ik vraag het college om daar na deze termijn meer helderheid over te verschaffen want kennelijk leidt dat staatje tot wat onduidelijkheid in deze raad. Naar nu blijkt laat de meicirculaire inderdaad zien dat de herziening van het Gemeentefonds nog nadeliger uitpakt voor de gemeente Wassenaar dan op basis van die eerdere informatie en signalen kon worden voorzien, dat is spijtig en ook daarmee moeten we dealen. Gelijkopgaand met een korting op het Gemeentefonds heeft ook de gemeente net als iedere huishouden te maken met kosten die structureel stijgen omdat de lonen in de cao vanwege de inflatie zijn verhoogd en de uitvoering van het werk in onze gemeente duurder is geworden. De kadernota gaat over onze inkomsten en uitgaven, ook wel baten en lasten, en niet over de omvang van de Algemene Reserve, het vrije besteedbare gedeelte ervan, onze liquiditeit of de investeringen en uiteraard werkt dit wel door maar hier draait het in de kern om de dalende inkomsten versus stijgende uitgaven, voor een heel groot

gedeelte veroorzaakt door externe factoren. Dit stelt ons als gemeenteraad en college voor een probleem waarvoor wij als bestuur van onze gemeente op een verantwoorde manier een oplossing moeten vinden en waarvoor wij inderdaad, dat appel werd tijdens eerdere bijdragen al gedaan, samen een oplossing moeten vinden. Het zware weer waarin we terechtkomen, komt niet geheel onverwacht. D66 heeft op 19 december 2023 niet voor niets een motie ingediend en het college gevraagd om een aantal scenario's op basis waarvan wij het college kaders kunnen meegeven voor het opstellen van een robuuste meerjarig sluitende begroting voor de jaren 2025 tot en met 2028. We weten nu waar we aan toe zijn, de opschalingskorting is afgeschaft maar het ravijnjaar 2026 is niet opgelost en in het hoofdlijnenakkoord van de nieuwe coalitie van PVV, VVD, NSC en BBB is een korting van 10% op de speciale uitkeringen voor gemeenten opgenomen. Er is geen tijd meer om te hopen of te wachten op eventuele nieuwe maatregelen van het nieuwe kabinet ten gunste van de gemeenten. Besturen betekent tijdig handelen, keuzes maken en verantwoordelijkheid nemen en met het aanbieden van deze kadernota zet het college een belangrijke eerste stap maar het is nog niet voldoende, ook dat is vandaag al eerder geconcludeerd. Richting de behandeling van de begroting voor 2025 zal het college met aanvullende voorstellen moeten komen om het gat te dichten en daarbij is het voor D66 belangrijk dat de gemeente haar meest kwetsbare inwoners zoveel mogelijk ontziet en we de lasten voor onze inwoners alleen laten stijgen als dat echt nodig is. Het voorzieningenniveau in Wassenaar blijft met deze kadernota op niveau, het is al eerder gezegd, we hoeven geen zwembad of bibliotheek te sluiten. Onze inwoners verwachten voorzieningen van hoog niveau, terwijl zij graag ook zo laag mogelijke lasten zien, ook dat is een feit, dat is in heel veel gemeenten zo. Dit vraagt in de huidige situatie om keuzes en D66 kiest ervoor om onze inwoners en ondernemers waar mogelijk te ontzien en werk te maken van besparingen binnen de eigen organisatie en het takenpakket van de gemeente, in goed overleg met alle partners binnen onze gemeente het werkt nog slimmer en efficiënter doen. Inwoners en ondernemers zijn geen melkkoe, ook dat werd eerder al gezegd, we vragen niet meer dan echt nodig is en leggen uit waarvoor lastenverzwaringen nodig zijn. We steunen dus het voorstel tekorten op evenwichtige wijze aan te pakken door bepaalde bezuinigingen, ombuigingen en lastenverhogingen beperkt door te voeren. Er werd gevraagd wat ombuigingen betekenen. Dat is een verandering van beleid, het is wel een eufemisme voor een bezuiniging maar er zit wel een beleidskeuze achter. Deze enorme daling van de inkomsten uit het Gemeentefonds vallen, hoe graag sommige partijen ons dat ook willen doen geloven, niet op te vangen met alleen een verhoging van de ozb. Voor alle duidelijkheid en ook dat is eerlijk gezegd, het is jammer als je als een van de laatsten aan de beurt bent, ook in de begroting van het vorige college gaapte een miljoenengat. We hebben het al eerder over die 20% en de extra uitgaven gehad, dus ik zal dat gedeelte van mijn spreektekst overslaan. Als vandaag het beeld wordt neergezet dat met de ozb-stijging de huidige problemen hadden kunnen worden voorkomen, is dat een beeld dat de feitelijk onjuist is. Terwijl deze coalitie de maat wordt genomen over eenmalige investeringen in de dorpskern en de incidentele uitgaven zoals voor het burgerberaad, wilde de vorige coalitie de structurele lasten en de uitgaven verhogen en koos er daarbij bewust voor om de kortingen vanuit het rijk, die toen ook al in aantocht waren, niet op te lossen. Ook dat is een keuze en dat mag maar wees er dan tenminste wel eerlijk over dat dit toen de keuze was. Het is de vraag of onze inwoner zitten te wachten op meer structurele uitgaven, een ozb-verhoging voor de Wassenaarders en meer toeristenbelasting voor de ondernemers, lastenverzwaringen om de extra wensen van de toenmalige coalitie te kunnen betalen en niet om de kostenstijgingen van bijvoorbeeld de jeugdzorg op te vangen. Met deze kadernota geven we een richting om later dit jaar de begroting te kunnen vaststellen. We koersen af op een sluitende en robuuste meerjarenbegroting maar daarvoor moet echt nog wel iets gebeuren want het is nu nog niet klaar en het is eigenlijk nooit helemaal af, je levert een robuuste begroting af op basis van de laatste inzichten maar er zijn altijd exogene factoren waarop je geen invloed hebt, die beyond our control zijn maar waarmee we wel iets moeten. De keuzes en kaders die het huidige college nu voorstelt, kan mijn fractie steunen, dit is een evenwichtig pakket aan maatregelen waarbij we het college wel vragen om scherp te zijn en te blijven en we vragen in het bijzonder aandacht van het college voor mogelijke effecten en consequenties voor individuele inwoners, maatschappelijke organisaties en andere partijen die afhankelijk zijn van financiële steun van onze gemeente. We gaan graag het gesprek en het debat aan over eventuele andere keuzes die andere fracties in deze raad maken. Dank u wel voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is het woord aan de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter en dank ook aan het college en de ambtelijke organisatie voor deze kadernota. Het is wel een bijzondere kadernota omdat nooit eerder dermate donkere financiële wolken boven Wassenaar hebben gehangen en dat heeft niets te maken met ons eigen beleid zoals sommige oppositiepartijen onze inwoners willen laten geloven. Alle gemeenten in Nederland worden geconfronteerd met enorme verlagingen van de uitkeringen uit het Gemeentefonds. Het is ook geen stuk waar we blij van worden, maar wij spreken wel onze waardering uit

omdat er een gedegen oplossingsrichting voorligt. De echte besluiten worden pas bij de Begroting 2025 genomen maar feit is wel dat de broekriem moet worden aangehaald. De extra tegenvaller in de meicirculaire die in deze kadernota nog niet eens is meegenomen maakt de vooruitzichten nog somberder en dat maakt dat een bespreking nú over de uitgangspunten eigenlijk nog niet eens opportuun is. In 2023 schreef onze wethouder van Financiën in de Wassenaarse Krant dat we ons nog geen zorgen hoefden te maken over de voorgenomen bezuinigingen, geen extra taken zonder knaken en het teruggeven van taken was bespreekbaar, zo stelde hij in de krant. Dat was een behoorlijke misrekening, maar zijn voorganger zag dit ook niet als een probleem en nu goochelt Hart voor Wassenaar met cijfers, maar het Gemeentefonds kort de gemeente met € 3 miljard en onze wethouder is geen financiële Houdini die aan deze kortingen kan ontsnappen. In een kadernota, de naam zegt het al, worden financiële kaders beschreven en het piketpaaltje gezet waarbij de gevolgen van diverse keuzes in beeld worden gebracht. Wij moeten wettelijke taken blijven uitvoeren, daarnaast willen we bestaand beleid zoveel mogelijk blijven uitvoeren en zijn er nieuwe taken, nieuw beleid die wij zouden willen oppakken. Dat is kort gezegd het dilemma waarmee wij in de kadernota te maken hebben maar in dit geval wordt de raad met een extra probleem opgezadeld omdat er minder geld beschikbaar is. Onze fractie wil geen draconische ingrepen en wil lastenverhogingen zoveel mogelijk beperken. Daarnaast willen we verstandig blijven investeren in het wegwerken van achterstallig onderhoud en het verfraaien van ons dorp. Het is van belang dat de raad, en ik herhaal wat ik eerder heb gezegd, zich daarbij bewust is van het feit dat de kadernota slechts als uitgangspunt bij de Begroting 2025 wordt gebruikt, er wordt dus nu niets besloten en de raad zit nog nergens aan vast om het maar zo te noemen. Wij willen opmerken dat de inleiding wat meer aandacht had mogen krijgen, onder 2, Robuuste toekomst staat 'om het extra tekort eenmalig conform de landelijke afspraken te dekken uit de Algemene Reserve, zoals veel gemeenten', wat probeert de wethouder precies met 'zoals veel gemeenten' te zeggen, wat doen of hebben veel gemeenten besloten, wat is er landelijk afgesproken? Volgens mij is er geen afspraak. Zijn de Begrotingen 2025-2028 elders wel vastgesteld? Ook heeft de wethouder het over een extra tekort. Dat is niet het extra tekort uit de meicirculaire of het tekort van € 4 miljoen. Wat dan wel en wat voor oplossingen ziet het college om ook deze tegenvallers op te lossen? In dit stuk wordt gesproken over kapitaallasten en afzonderlijk over rente. Kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente, aanvankelijk rekenden we geen rekenrente mee omdat we het geld hadden en niet hoefden te lenen en het zou correct zijn om te spreken over afschrijvingen en rente als hiermee de kapitaallasten worden bedoeld, de rentelasten zijn immers onderdeel van de kapitaallasten en staan daar niet los van. De rekenrente mag maximaal 0,5% verschillen van de omslagrente, de rekenrente staat op 3% omdat we niet weten of de rente verder zal zakken en dat is wel een beetje tendentieus omdat we ook niet weten of de rente verder gaat stijgen maar de omslagrente staat op 0%, hoe zit dat? Dan staat er, en dat gaat ook over de inleiding, 'het college kiest' en 'het college vindt', dat zie ik steeds terug in de tekst en ik heb daar een beetje moeite mee, het college stelt voor en kiest en beslist niet, dat doen wij als raad. Door de landelijke bezuinigingsmaatregelen zal de vrije ruimte de komende jaren bijna halveren terwijl de kapitaallasten door de voorgenomen investeringen verder zullen stijgen. Onze begroting zal dan nog steeds in evenwicht moeten zijn, met andere woorden, er mag niet meer worden uitgegeven dan er binnenkomt en daarom zullen alle uitgaven tegen het licht moeten worden gehouden, met name de grote plannen rond de gemeentewerf, inclusief de sanering, de restauratie van Raadhuis De Paauw, de verplaatsing van het archief, de aankoop van vastgoed voor een nieuw klantencontactcentrum, extra kantoorruimte tijdens de verhuizing en eventuele andere voorzieningen. Kortom, met alles wat er omheen hangt. De oppositie levert kritiek, soms terechte kritiek maar ook heel vaak onterecht en bij tijd en wijle tendentieus om niet te zeggen een verkeerde voorstelling van zaken, ik zal het aardig zeggen. Gemakkelijke kritiek leveren is ook een stuk comfortabeler dan aan de slag gaan en problemen oplossen maar ik betwijfel of je met nare en soms onware artikeltjes in de media de problemen oplost. Het vorige college wilde in de vorige coalitieperiode de ozb met 20% verhogen om 20% meer te kunnen uitgeven. Dat is al vaker gezegd, dus ik sla dat stukje over, maar het liet in die begroting een enorm gat dat in deze kadernota op de meicirculaire na wel is gedicht en daar gaat het om, een sluitende begroting en blijven investeren in ons mooie dorp om maatschappelijke opgaven het hoofd te bieden. Alleen op die manier bevestigen en versterker wij onze zelfstandige positie als gemeente. DLW zal in ieder geval aan de hand van de eerder door mij genoemde uitgangspunten weloverwogen, rechtvaardige en verstandige keuzes maken. Dat doen we door een evenwichtige combinatie van lastenverhogingen, bezuinigingen en ombuigingen en dat zal pijn doen, maar het zal echt noodzakelijk zijn en Wassenaar kan dat aan. Mijn fractie vreest dat sommige bezuinigingen de bekende papieren tijger is. Onder punt 4 staat 'samen de schouders eronder, bezuinigen doen we samen' en dat de gemeente aan haar partners, de gemeenschappelijke regeling, en maatschappelijke organisaties hetzelfde vraagt. Zeker bij een GR is onze handelingsruimte beperkt, dat zei D66 al. Ik ga daar niet verder op door maar ik wil wel weten hoe het college gaat zorgen voor voldoende draagvlak bij alle GR'en en deelnemende gemeenten om bij de volgende vraag om meer middelen de rug recht te houden. Dan de bedenkelijke bezuinigingen en dit is maar een kleine selectie omdat ik vanwege de

tijd niet alles kan noemen. Dat is E7 met betrekking tot de Groene Zone. Het programma Groene Zone is feitelijk een visie en geen uitwerkingsplan maar het budget dat nu vervalt komt te zijner tijd weer ter sprake en dat is dus een bezuiniging die geen bezuiniging maar een verschuiving naar de toekomst is. Hetzelfde geldt voor E8 en E9, hoe reëel zijn de genoemde bezuinigingen en meeropbrengsten en kan dat niet eerder worden gerealiseerd? Handhaving met betrekking tot bouw- en woningtoezicht staat als een van de doelstellingen in het coalitieprogramma. De interne juridische afdeling is inmiddels versterkt maar daar is alles mee gezegd en ik probeer al lange tijd tevergeefs inzicht te krijgen in hoe de vergunde situaties worden opgevolgd en hoe met illegale bouwactiviteiten wordt omgegaan. Iets wat de voorgaande wethouders Boon en Van Sloten voortvarend hebben opgepakt en wat nu blijkbaar is verzand. Ik moet helaas constateren dat met name in de dorpskern en het buitengebied situaties zijn die bij onze fractie de wenkbrauwen doen fronsen. Verder wordt terecht voorgesteld om te bezuinigen op de inhuur van personeel maar die bezuiniging lijkt mij onvoldoende, er is sprake van ongebruikte transitiekosten, niet gebruikt budget en niet alle vacatures zijn ingevuld. Dat geeft toch financiële lucht om de inhuur te bekostigen? Verder ben ik nieuwsgierig of het nu goed gaat met de projectrapportages omdat het belangrijker dan ooit is dat de kosten in de hand worden gehouden. Dank voorzitter, dit was mijn bijdrage in de eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is nu het woord aan de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ja dank u wel voor het woord voorzitter. Als eerste ook onze dank aan het college en de ambtelijke organisatie die deze kadernota tot stand hebben gebracht. Gelet op de uitdagingen om tegen de achtergrond van het ravijnjaar 2026 € 4 miljoen te vinden was dat vast geen sinecure. Het college schrijft aan het begin van de kadernota 'het zijn ongekende tijden' en een deel van onze raad zal zeggen dat we de ozb al veel eerder omhoog hadden moeten doen maar een ander deel, en daartoe behoort de PvdA-fractie, zegt 'we hadden goede redenen om aan te nemen dat de korting op het Gemeentefonds gedeeltelijk door het rijk zou worden getemperd en lastenverhoging middenin energiecrisis vinden we niet nodig'. Het college is er wat de PvdA-fractie betreft in geslaagd om een evenwichtig pakket aan maatregelen te nemen. Deze zorgen ervoor dat we geen teruggang in de voorzieningen voor onze inwoners zullen zien en dat de lasten niet drastisch zullen stijgen. Ook het onttrekken van € 1 miljoen om de klap van het ravijnjaar 2026 op te vangen, vinden we een verantwoorde stap. Onze mening is dat we de beleidsagenda voor de komende jaren in grote lijnen in stand kunnen houden. De verhoging van de ozb met 12,4% om dit mogelijk te maken en onze voorzieningen in stand te houden, is wat ons betreft acceptabel en draaglijk maar helaas zijn we er dan of niet, de meicirculaire van vorige week heeft ons dat nog eens duidelijk gemaakt. Het college heeft er nog een behoorlijke kluif aan om de begroting van 2025 sluitend te krijgen en het gat te dichten maar ook een beetje terugkijken en positief. De afgelopen periode zijn we erin geslaagd om een aantal belangrijke resultaten te boeken zoals besluiten over de nieuwbouw op het terrein van de Den Deylschool, de ANWB-locatie, de locatie van het integraal kindcentrum, de opening van een nieuwe sporthal en een nieuw sociaal beleidsplan. Hierin is onder andere mantelzorg, respijtzorg en minimabeleid scherper vormgegeven met het Sociaal Team Wassenaar als spin in het web, er bereiken ons lovende berichten over dit team. Het zijn stuk voor stuk belangrijke ontwikkelingen die ons dorp vitaal maken, daar is onze fractie trots op en dat kan onze gemeenteraad ook zijn. Het coalitieakkoord heeft het adagium 'Koersvast, open en betrokken' en dat zijn wat onze fractie betreft nog steeds de woorden waaraan we vasthouden. Koersvast omdat we willen vasthouden aan investeringen die op korte termijn geld kosten maar op langere termijn zullen renderen. Daartoe rekenen we in de eerste plaats het verkopen van gemeentegrond om woningbouw mogelijk te maken op de plek van de gemeentewerf en ook de renovatie van De Paauw en de Warenar blijven van groot belang, stuk voor stuk onderwerpen die ons dorp verder brengen en zorgen dat Wassenaar een vitaal en prachtig dorp blijft om in te wonen. Open omdat we het eerlijke verhaal moeten vertellen en dat eerlijke verhaal houdt in dat we uiteindelijk enkele miljoenen moeten lenen om de ontwikkelingen de ik zojuist schetste mogelijk te maken. Onze fractie denkt daarbij met name aan de renovatie van De Paauw en theater de Warenar. De PvdA vindt dit verantwoord en te verdedigen, dat is het eerlijke verhaal, we zullen moeten lenen. We zijn immers verantwoordelijk voor een goede werkplek voor onze ambtenaren en het in stand houden van ons cultureel erfgoed. We investeren in voorzieningen voor de lange termijn en de kapitaallasten van deze investeringen kunnen we als samenleving dragen. Niettemin is het zaak dat realistisch wordt begroot en waar mogelijk transparante keuzes worden gemaakt. Ook moet er scherp op worden toegezien dat projecten niet uit de hand lopen en daar zit wat de PvdA-fractie betreft onze grootste zorg. Er ligt dus een behoorlijke uitdaging op ons bordje, voor het college maar ook voor de raad als controlerend orgaan. Ten slotte betrokken. Bij het maken van deze keuzes zullen de maatschappelijke effecten goed in beeld moeten zijn, die dialoog met de betrokken maatschappelijke partners is daarom van groot belang vooral om hen ervan te kunnen overtuigen om rond te komen met een verminderd budget of in de gelegenheid te stellen de effecten van gewijzigd beleid, we noemen dat ombuigingen, op te vangen. Tot slot een uitstapje naar het

Sociaal Domein, een van de grootste kostenposten van de gemeentelijke begroting. Het beeld dat de kadernota oproept, is dat er geen gevolgen zullen zijn voor de mensen die moeten kunnen rekenen op hulp en ondersteuning van de gemeente en dat onderschrijven we natuurlijk van harte. We begrijpen ook dat de Inclusie Agenda waarin we mooie stappen zetten wordt getemporiseerd. Dit baart onze fractie veel zorgen en we zullen deze ontwikkeling in de aanloop naar de begroting dan ook kritisch volgen, het mag niet zo zijn dat bezuinigingen of ombuigingen ten koste gaan van de mensen die het meest kwetsbaar zijn. Dat geldt overigens niet alleen voor de Inclusie Agenda maar voor alle aspecten van het Sociaal Domein, de kostenbesparende maatregelen WMO en Jeugdzorg hebben op zich al een behoorlijke impact. Voorzitter, ik rond af. Er hangen donkere financiële wolken boven De Paauw en de broekriem zal aangehaald moeten worden. Ook de PvdA-fractie is hiervan doordrongen en een lastenverzwaring dient in deze tijd zoveel mogelijk beperkt te blijven, maar tegelijkertijd moeten we de consequenties van de bezuiniging en ombuigingen en de effecten op kwetsbare inwoners kritisch blijven volgen zodat hierin een evenwichtige balans wordt gerealiseerd, de sterkste schouders moeten immers de zwaarste lasten dragen en in die uitspraak herkent u de PvdA dan ook weer. Ik dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Smirren, ik dank u wel en met uw bijdrage zijn we aan het einde van de eerste termijn aan de zijde van de raad gekomen. Ik heb begrepen dat het eten er is, het scenario en het snelste schema werkt nog steeds. Ja dit weekend begint de Tour, nog heel even, een paar dagen. Dat betekent dat we gaan schorsen en ik stel voor dat we de vergadering om 18.45 uur hervatten met de antwoorden en de bijdrage in de eerste termijn aan de zijde van het college. De vergadering geschorst tot 18.45 uur. Het eten staat overigens klaar in de Tuinzaal. Bij dezen geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Hierbij heropen ik de vergadering, als iedereen wil gaan zitten. Ik hoop dat iedereen goed heeft gegeten zodat wij gesterkt de avond in kunnen waarbij enkelen vanavond nog zullen aanschuiven. We beginnen aan de zijde van het college en het woord is voor de aftrap aan de wethouder van Financiën. Met uw goedvinden is het misschien wel goed als de wethouder van Financiën het kader aangeeft waarbinnen hij ook al uw vragen zal beantwoorden. Het woord is aan de wethouder van Financiën. Mijnheer Hendrickx, roept dat nu al een vraag op?

De heer **Hendrickx**: Natuurlijk roept dat een vraag op. De raad vergadert, die heeft een aantal vragen gesteld en de wethouder heeft die vragen te beantwoorden. Een betoog, een kader, wordt niet gewenst. Dat is hier de rol van de wethouder en ik ga ervan uit dat u daar heel strak op let, anders ontstaat er een hele vervelende situatie.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx en iedereen in de raad, het lijkt mij goed dat uw vragen allemaal aan bod komen en daarom is het ook goed om de context van het geheel aan te geven. Dat heb ik aangegeven en daarmee zeg ik niets vreemds. Ik wil namelijk recht doen aan het feit dat al uw vragen vanavond aan bod komen en daar ga ik als uw voorzitter op toezien. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja dank u voorzitter, in aanvulling hierop. We introduceren na de zomer van 2024 hopelijk een nieuw soort vergaderstijl. We hebben eigenlijk afgesproken dat we korte, bondige en feitelijke antwoorden van het college willen, we zitten niet te wachten op brede beschouwingen, contexten en dergelijke, to the point.

De **voorzitter**: Zeker en dat weet het college ook. Mijnheer Hendrickx op dit punt nog?

De heer **Hendrickx**: Ja, zeker op dit punt. We gaan er ook van uit dat er een antwoord komt als we een vraag stellen en specifiek dat de wethouder zijn best doet om de vraag te begrijpen en die direct van een antwoord te voorzien.

De **voorzitter**: Kijk, dat is allemaal weer helder. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, dank en ik begin gewoon ontspannen, dank aan de leden voor alle bijdragen. Ik doe natuurlijk zelf het financiële beeld, alle opmerkingen over financiën want u krijgt inderdaad een reactie op wat u naar voren hebt gebracht, inclusief de vragen en echt specifieke vakvragen over andere portefeuilles worden gewoon door de vakwethouders beantwoord. Dan weet u bij de start dat die vragen aan het einde zitten want daar zijn ook een paar vragen over gesteld. Laat ik heel to the point zijn met de eerste observatie waaraan in ieder geval vijf van u hebben gerefereerd en dat staat ook in de inleiding. We leven in ongekende tijden, het rijk kort fors op onze belangrijkste inkomsten en hoe groot is die opgave?

Wij stellen helder dat dit gewoon € 4 miljoen is, dat is onze opgave. We hebben daar een paar maanden geleden nog met staatssecretaris Van Rij over gesproken en toen werd al duidelijk dat er weinig zou worden gedaan. Ik refereer ook aan de motie die de heer Krabbendam noemde, waarin hij vroeg om scenario's. Dat is inmiddels achterhaald, we weten nu van welk scenario we moeten uitgaan, namelijk een tekort van € 4 miljoen dat we in de kadernota oplossen en nog een extra tekort van € 1 miljoen voor de meicirculaire. Dat betekent concreet dat we voor 2025 nog een tekort van € 375.000,00 en voor het meerjarig kader in de jaren daarna van ruim € 1 miljoen hebben. Voor iedereen die zich afvraagt waarover we het eigenlijk hebben, dat is de opgave die nu nog voorligt. Dan wil ik ook iets zeggen over een belangrijke keuze die u wel allemaal steunt, en ik ben blij dat de heer Hendrickx daar volgens mij als eerst over begon, namelijk de vergelijking met Voorschoten, daar zou het allemaal beter gaan. De kadernota van Voorschoten laat over de jaren 2026, 2027 en 2028 een meerjarig tekort van € 2 miljoen per jaar zien en het college heeft bij de huidige kadernota geprobeerd om, en dat is uiteraard een poging met de stand voor de meicirculaire, alle jaren met de opgave van ruim € 4 miljoen structureel sluitend te maken. Dat is een principieel uitgangspunt bij de verdere uitwerking die na de meicirculaire nog moet komen.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, hier beginnen we al met de geschillen en verschillen. De meicirculaire is heel voordelig voor Voorschoten en het geeft geen pas om dat cijfer voor de meicirculaire te vergelijken. Feit is dat zij met de meicirculaire, dat hebben ze ook in aangegeven in een schrijven, bijna in het zwart zijn, € 260.000,00 tot € 270.000,00, en dat is inclusief de meicirculaire. Wij hebben dat niet, dus we hebben een ander probleem en we kunnen wel doen of Voorschoten ook een groot probleem heeft maar die heeft dat niet. Je moet wel appels met appels en peren met peren vergelijken. Doet u het allemaal alstublieft voor de meicirculaire of allemaal na de meicirculaire.

Wethouder **Van Doeveren**: Ik vergelijk appels met appels, namelijk de ene kadernota met de andere kadernota, zo simpel is het, ik vergelijk kadernota met kadernota en dan vind ik het goed, en volgens mij steunt u dat allemaal, dat wij hier in onze kadernota proberen alle jaren sluitend te maken terwijl heel veel gemeenten zeggen 'de opgave is zo groot, wij doen alleen 2025, dat mag ook van de provincie'. Wij doen dat niet, wij maken het liefst alle jaren sluitend. Ik denk dat dit een belangrijk uitgangspunt is om te delen want dat bepaalt namelijk ook het restant van de opgave zoals ik dat heb genoemd.

De **voorzitter**: Nog een vervolgvraag en er zijn inmiddels twee interrupties, ik houd dat rustig voor u in de gaten. Mijnheer Hendrickx, u hebt een vervolgvraag.

De heer **Hendrickx**: Een kadernota met een kadernota vergelijken is ook onjuist. De kwestie is dat in regel b1a en b1b van de kadernota van Wassenaar iets is ingevoegd waarmee op de meicirculaire en mogelijk zelfs op de latere circulaire in september is geanticipeerd. Als u kadernota met kadernota vergelijkt dan vergelijkt u de Wassenaarse kadernota, inclusief een inschatting van € 3,3 miljoen in 2026, 2027 en 2028, met nul bij Voorschoten. Dus u kunt ook kadernota en kadernota... Het ernstige van deze kadernota is dat hierin met cijfers is gegoocheld en dat zaken door elkaar zijn gehaald die gewoon niet mogen. Ik heb hier straks nog een vraag over. Ik zou bijna willen zeggen, stopt u met het vergelijken met Voorschoten want dan krijgen we allerlei definitiediscussies en dat zou ik niet willen, we hebben hier een kadernota voor Wassenaar en de uitgangspunten voor Wassenaar zijn ronduit niet goed. Ik heb in mijn eerste termijn Voorschoten en Bloemendaal genoemd en ik hoef die niet in het antwoord van de wethouder terug te horen.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Daar gaat het college zelf over. Als u zelf Voorschoten met ons vergelijkt dan zeg ik alleen maar hoe wij die vergelijkingen ernaast zouden leggen. Het gaat om de intentie of je een begroting bij de kadernota meerjarig sluitend aanbiedt, wij kozen daar wel voor en Voorschoten niet. Het klopt dat Voorschoten nu een meevaller op de meicirculaire heeft en wij niet, dat is ook waar, en dat betekent dat wij nog met een extra opgave rekenen. Ik denk dat Voorschoten de tekorten die ze nog hebben überhaupt nu niet gaat oplossen en dat mag allebei, ik zeg alleen wat de keuze is want dat bepaalt ook onze opgave, waarover u sprak. Dan wat betreft uw vraag over de meicirculaire. Dat klopt, we krijgen een extra korting op de inkomensmaatstaf, die neemt met 6,3% toe en de WOZ-waarden zijn meer gestegen dan de stijging die in het model is berekend. Er wordt zeker niet met cijfers gegoocheld, dat werp ik echt verre van me, niemand goochelt met cijfers. We hebben een gedegen financiële afdeling die de cijfers doorrekent in het informatiesysteem waarvan u ook een printje hebt ontvangen en daaruit blijkt gewoon dat de

meicirculaire ook landelijk ervoor heeft gezorgd dat wij een extra korting hebben. Wij rekenen dat altijd op dezelfde manier door, daar zit geen enkele politieke druk of gegoochel achter. Daarbij wil ik het graag laten voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam staat er ook al voor een interruptie.

De heer **Hendrickx**: Dat is wat ik aan de orde wilde stellen, ik kan me voorstellen dat de heer Krabbendam op dit moment voorrang krijgt.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel, dat is heel gracieus van u. Ik wil toch nog graag met de wethouder van gedachten wisselen over al die mooie gemeenten die in de eerste termijn aan de orde waren want bij mijn fractie bestaat het beeld dat men bij de gemeente Voorschoten op weg is naar een financieel ravijn, van een schuld van € 28 miljoen eind 2023 naar € 97 miljoen eind 2028 dat is nogal wat. We hebben het vandaag niet over de schuldpositie, dat heb ik zelf gezegd maar om dan de vergelijking met Voorschoten te maken is misschien ingewikkeld. De vraag aan de wethouder is hoe hij kijkt naar de ontwikkeling van de financiële positie daar en ik zou graag ook willen vragen hoe de wethouder aankijkt tegen de gemeente Haren, die is al vaak in dit huis genoemd, ligt ook gewoon COELO-rapport over de zwakke financiële positie van de gemeente Haren en dat dit geen reden zou zijn geweest voor de gemeentelijke herindeling, dat dit niet nodig was geweest en ten slotte ben ik wel benieuwd hoe de wethouder naar de gemeente Bloemendaal kijkt want daar zat laatst een waarnemend burgemeester in eentje zonder wethouders terwijl in mei jl. het voortbestaan van de bibliotheek en muziekschool nog op het spel stond. Dank u wel.

De **voorzitter**: Het was een interruptie naar de wethouder toe, dus u krijgt straks de mogelijkheid om een interruptie te plegen. Ja maar een punt van orde, we zitten midden in een interruptie. Ja mijnheer Hendrickx, ik ben nu in gesprek met de heer Gankema. Wat is uw punt van orde, mijnheer Gankema wat is uw punt? Een punt van orde is een punt over de orde en dan wil ik ook graag uw voorstel.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Mijn punt van orde is dat ik nu drie of vier gemeenten hoorde langskomen en dat de sprekers de wethouder vragen om een oordeel over de begroting van die drie gemeenten. Ik denk dat dit niet aan de orde is, we hebben het over Wassenaar. Het is leuk om het ter vergelijking even aan te stippen maar ik vind het nu buiten de orde en ik doe daarom een ordevoorstel om terug te gaan naar de begroting van Wassenaar en ons daarop te concentreren. Ik wil dit anders wel ter stemming inbrengen.

De **voorzitter**: Zo werkt het. Dit botst nu met het recht van een raadslid dat elke vraag die het wil aan een college mag stellen. Dan maken we nu een punt van orde. Het punt van orde dat u maakt, is dat er geen vergelijking met andere gemeenten meer wordt gemaakt en dat louter en alleen op Wassenaar wordt ingegaan. Is dat de juiste formulering? Formuleert u het dan zoals u het wilt formuleren, dan hoef ik dat niet voor u te doen.

De heer **Gankema**: Ik heb net even met de heer Krabbendam overlegd en hij blijft bij zijn vragen. Ik respecteer het vragenrecht van een gemeenteraadslid en daarom doe ik geen punt van orde.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. We zaten nog in de interruptie van de heer Krabbendam naar de wethouder toe, dus als de heer Krabbendam dan ook weer... Trouwens, u mag het doen op de plek die u wilt. De vraag was helder. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja voorzitter, ik denk in algemene zin want het is natuurlijk heel lastig om nu drie begrotingen van andere gemeenten te becommentariëren. Ik heb de kadernotacijfers erbij gepakt omdat dit in de eerste termijn aan de orde kwam. Het is belangrijk om te zeggen dat in ieder geval wij nu in onze begroting de keuze maken om meerjarig zwarte cijfers te schrijven. Dat is de intentie, heel veel andere gemeenten maken die keuze nog niet en ik denk dat dit een verschil is in de manier waarop we naar de begroting kijken. Wat over het onderzoek naar Haren is gezegd klopt, Haren is niet zozeer gefuseerd vanwege de financiële situatie maar omdat de bestuurskracht niet op orde was, dat blijkt namelijk uit het rapport dat de heer Krabbendam zelf aanhaalde. Als we helder hebben hoe groot ons tekort nog is en we ook allemaal het uitgangspunt delen dat we over vierjarig meerjarig nu zwarte cijfers willen schrijven dan kunnen we alleen kijken naar de lokale mogelijkheden om bij te sturen. Veel van u refereerden daaraan en ik ben in ieder geval blij dat het grootste gedeelte grosso modo, ik heb daar niet heel veel over gehoord, de evenwichtige aanpak die we daarbij kiezen... Mevrouw Ettema, mevrouw Rogge, de heer Krabbendam,

de heer Paulides, de heer Van Smirren en waarschijnlijk iedereen, u hebt allemaal helder gezegd dat bij het kader past dat we geen voorzieningen zoals een bibliotheek en een zwembad sluiten maar dat we ook geen grote schokken in de belastingopbrengsten willen. Als u het daarmee eens bent, betekent dat automatisch dat we ombuigen, bezuinigen en de lasten verhogen, overal doen wat we kunnen en dat maakt ook dat we in deze kadernota zeker dertig maatregelen voorstellen om gezamenlijk een tekort van € 4 miljoen weg te werken. Dat vraagt wel discipline in de uitwerking, als u het allemaal zo belangrijk vindt dat we zwarte cijfers schrijven, moeten we ook met elkaar voor de uitwerking staan want het blijft een kadernota. We moeten nog heel veel zaken uitwerken en niet alle maatregelen gaan in 2025 in, het grootste gedeelte is vanaf 2026, dat is ons ravijnjaar, dus we hoeven niemand in de samenleving met deze voorstellen te overvallen. We komen er nu mee om dat in ieder geval voor een groot gedeelte nog met elkaar uit te werken. Velen van u spraken over de ombuigingen. Ik denk dat er breed draagvlak is voor het invoeren van de eigen bijdrage van de WMO en de heer Gankema vroeg hoe hard dat is. Als het abonnementstarief van € 19,00 naar bijna € 300,00 per maand gaat, denken wij dat dit wel degelijk leidt tot een afname in de vraag van de WMO. Alle ombuigingen zijn ook financieel doorgerekend want we willen zeker geen zaken opschrijven die we niet kunnen waarmaken. Hetzelfde geldt voor de bezuinigingen. Ja, die zetten we op de gemeente en ik ben blij dat mevrouw Hibbert, de heer Paulides en de heer Gankema zeiden het goed te vinden dat de externe inhuur wat verder wordt beperkt. We snijden in onszelf maar we snijden ook bij alle anderen en de vraag over de GR'en vond ik wel een hele relevante vraag, dan hebt u allemaal naar gevraagd. Ik zeg gewoon heel eerlijk dat daar niets aan besparing voor is ingeboekt en als we het niet halen, leidt dat op geen enkele manier tot aanvullende rode cijfers. Het is gewoon een opgave om dat per regeling te doen. De heer Gankema zei dat iedereen in de regio dat wil maar dat valt nog te bezien, als ik bijvoorbeeld de zienswijze van Voorschoten op de BSGR erbij pak dan vraagt onze zienswijze wel om besparingen, scenario's en voorstellen en zijn er ook nog steeds gemeenten die, zoals hij dat zelf zei, die schrijven 'een prima begroting, we hebben één puntje, het volgt de inflatie, top'. Dat is niet de lijn van het college en ik ben blij dat u die lijn steunt. We zullen in alle GR'en, van de VRA tot de ODH tot de MRDH en zo verder, samen aan de slag moeten om die kosten naar beneden te brengen. Ik zeg gewoon heel eerlijk dat ik dit niet kan beloven omdat we daarvoor afhankelijk zijn van de regio waarin we zitten. De regio verschilt ook per gemeenschappelijke regeling, soms is het meer de Leidse regio en soms de Haagse regio en er wordt verschillend naar gekeken. De derde grote maatregel is natuurlijk het robuust houden van de inkomsten. Mevrouw Hibbert vroeg al naar kaders voor begrotingsdiscipline en het was mij uit het hart gegrepen dat ze met dat kader kwam, een wethouder van Financiën kan eigenlijk niets mooiers wensen dan dat iemand dat woord gebruikt. Er is één zaak waar u allen indirect iets over hebt gezegd en die ik er graag uit wil lichten en dat is toch... Als je een analyse maakt van waarom onze begroting uit het lood kan lopen, dan is het gewoon vrij simpel. De inflatie, we merken dat in onze eigen portemonnee, wordt een jaar voorafgaand bij de belastinghervormingen geraamd en vervolgens blijkt de inflatie hoger te zijn dan we hebben geraamd. Dat kan natuurlijk gebeuren want het zijn altijd ramingen. Heel veel zaken zijn ramingen en je probeert dat zo goed mogelijk te doen maar onze analyse is dat dit de afgelopen jaren te voorzichtig is gebeurd. Met een lagere inflatie is natuurlijk de inwoner gespaard maar het zorgt wel voor tekorten op de begroting en daarom stellen we nu voor om een inflatiecorrectie toe te passen en ook de inflatie voor 2025 op een andere systematiek te berekenen dan we in het verleden hebben gedaan. Ik denk dat dit vanuit de begrotingsdiscipline een van de belangrijkste dingen is die wij zelf kunnen doen om onze eigen inkomsten robuust te houden en te voorkomen, dat we zoals bij de huidige voorjaarsnota door bijvoorbeeld hogere cao's nieuwe tekorten hebben. Ik zit nu ruim een jaar in deze functie en dat is wel mijn belangrijkste conclusie over het robuust houden van de begroting. Als laatste het maatschappelijk effect waar de heer Van Smirren specifiek aandacht voor vroeg in zijn herkenbare bijdrage, laat ik het zo zeggen in algemene zin. U bent eigenlijk de enige die daar heel specifiek, samen het CDA, aandacht voor vroeg. Ik denk dat je het maatschappelijke effect op de samenleving beperkt houdt als je langs die drie lijnen, een stuk bezuinigingen, een stuk robuuste inkomsten en een stuk ombuigingen, werkt. Het is natuurlijk niet alleen een financiële oefening maar natuurlijk kijk je ook naar de maatschappelijke effecten, dat niemand door het ijs zakt, dat is het uitgangspunt. Ik denk ook, en daarover hebben mevrouw Rogge, mevrouw Ettema, de heer Krabbendam en de heer Paulides het nodige gezegd, dat we met deze kadernota, en dat is ook gewoon een keuze en u gaat over de keuzes, voorstellen om wel betrouwbaar te zijn op de dingen die we in gang hebben gezet. Dus meer geld voor de openbare ruimte, goede scholen en het sportakkoord, op dat soort zaken wordt bewust niet bezuinigd. We zijn de eerste overheid en uiteindelijk is het onze verantwoordelijkheid dat we een overheid zijn waarop inwoners kunnen rekenen. Vandaar dat we er ook niet voor kiezen om die investeringen of nieuwe uitgaven terug te draaien, mensen moeten ergens op kunnen rekenen. Langs deze lijnen is de kadernota opgesteld. Het voorkomt ook schokeffecten, we hebben ruim de tijd om ze te implementeren, het is voor de organisatie duidelijk en het gesprek met de samenleving over deze grote opgaven kunnen we dan ook echt met elkaar starten. Het is helder, dat zeg ik ook weer eerlijk, want we doen nu alsof het

klein is maar ik denk niet dat we in Wassenaar ooit een tekort van € 4 miljoen en met de meicirculaire eigenlijk nu € 5 miljoen want dat is onze opgave, überhaupt hebben weggewerkt. Laten we daar ook eerlijk over zijn. Ik, en daarover hebben de heer Gankema en de heer Hendrickx van alles over gezegd, bagatelliseer dat zeker niet en ik zeg ook niet dat alles goed gaat maar ik zeg wel dat we beleid op basis van feiten maken, een evenwichtig pakket met betrouwbaarheid en dat betekent nu de eerste € 4 miljoen en dat we voor de begroting met aanvullende voorstellen willen komen. De heer Gankema vroeg hoe ik dat voor me zie, hoe we dat gaan doen. Als het aan ons ligt, zoals we dat altijd zouden invullen. U kunt nu natuurlijk uw ideeën meegeven, uw kaders stellen, want het is een kadernota, over hoe de bezuinigingen, ombuigingen of lastenverhogingen moeten worden ingevuld, waar ziet uw ruimte? Vervolgens wil ik graag bij alle fracties langs om een rondje te maken over of we dat nog verder kunnen concretiseren en dan komt het college, en uiteindelijk beslist de raad, dat ben ik helemaal met de heer Paulides eens, uiteindelijk natuurlijk gewoon bij de begroting over hoe de begroting dan is opgebouwd en hebt u daarover het laatste woord. Nogmaals, het gaat in 2025 om een tekort van € 375.000,00 en dan € 1,1 miljoen voor de jaren daarop aflopend naar € 900.000,00 in 2028. Ik wil ook iets anders zeggen over waarover mijnheer Hendrickx, de heer Gankema, mevrouw Rogge, mevrouw Ettema en de heer Krabbendam, eigenlijk iedereen, iets hebben gezegd en daar moeten we ook gewoon eerlijk over zijn. Onze begroting, welk financieel stuk wij ook presenteren, is altijd een stand die we op dat moment hebben. We krijgen over een paar maanden de septembercirculaire, dan de decembercirculaire, we hebben nog een najaarsnota, dan weer een voorjaarsnota, dan weer een meicirculaire en de kadernota daar nog tussen. Met andere woorden, we begroten altijd naar wat we op dat moment naar eer en geweten weten met altijd het idee dat we vier jaar zwarte cijfers schrijven en dat we wat we zelf kunnen beïnvloeden ook goed beïnvloeden, bijvoorbeeld met een hoger inflatiepercentage want daar zijn we in het verleden gewoon te voorzichtig mee geweest. Er blijven altijd onzekerheden, de wereld is niet statisch en dat geldt ook voor onze gemeentelijke inkomsten en uitgaven. Op de dag dat het is vastgesteld, begin je eigenlijk alweer met bijsturen naar het volgende financiële stuk en dat zullen we blijven doen, we moeten niet de illusie hebben dat we nu een begroting vaststellen en dat altijd alles in beton gegoten is. Dat blijkt ook gewoon niet uit de werkelijke cijfers en ik roep u allemaal, ook de heer Hendrickx, op om niet te begroten op basis van angst maar gewoon op basis van de feiten zoals die zich voordoen. Daarvoor hebben we een college en een raad en wij zorgen samen voor het commitment dat we altijd tot een meerjarig sluitende begroting komen.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja begroten met angst, bijzonder. Veel woorden van de wethouder maar we hebben het over de kadernota en dan hebben we het over cijfers maar daar hoor je weinig over. Hij heeft het over de dynamiek en er zijn constant andere dingen aan de hand. Ik kan u verzekeren, als er stabiele begrotingen zijn dan zijn dat de begrotingen van overheden, daarin verandert weinig. Ik wil met de wethouder graag naar het getal van de Voorjaarsnota 2026 en ik hoop dat hij het met me eens is, althans laat ik het zo zeggen, ik hoop dat hij hetzelfde cijfer ziet en dat is € 5.540.000,00 negatief.

De **voorzitter**: Ja.

Wethouder **Van Doeveren**: Nee dat zie ik niet want de voorjaarsnota is verwerkt in de kadernota en daarom is de kadernota nu het meerjarige beeld dat een basisstand geeft. Daar komt de meicirculaire bovenop, dus ik kom in 2026 tot een tekort van € 1.1048.000,00.

De heer **Hendrickx**: Ik heb gevraagd of hij wil kijken naar de voorjaarsnota, dat is een specifiek document door het college afgegeven, en welk tekort daar voor 2026 in staat. Ik wil best even wachten of een schorsing doen maar ik vraag een stuk informatie, voorzitter en ik wens dat de wethouder de informatie over dat jaar deelt. Het is dus de Voorjaarsnota 2026, wat staat daar als saldo na wijziging voorjaarsnota?

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, ik ga hier niet in mee omdat ik weet wat de heer Hendrickx gaat doen, hij gaat zaken optellen die je niet kunt optellen. Dat is ook ambtelijk al gedeeld en daar ga ik gewoon niet in mee, want 1 plus 1 wordt nooit 3. We hebben niet het tekort dat de heer Hendrickx noemt, hij telt zaken op die je niet zou moeten optellen.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, de wethouder is bij wet verplicht mijn vraag te beantwoorden, dit is niet een raadslid dat gaat over zijn eigen antwoord maar dit is een lid van een uitvoerend comité en hij heeft simpelweg de vraag die ik stel te beantwoorden. Als hij daar niet in meegaat dan hebben we een heel groot probleem, dan heb je hier een wethouder die weigert de raad de mogelijkheid te geven zijn controlerende functie uit te voeren, zo simpel is het. Dus ik stel de vraag nog

één keer. Wat is het saldo na wijziging voorjaarsnota in 2026, het door het college zelfgeproduceerde cijfer?

De **voorzitter**: Ik kijk even naar de wethouder. Wilt u een moment schorsen?

Wethouder **Van Doeveren**: We bespreken een kadernota, het agendaonderwerp is kadernota waarin we nu bespreken welke tekorten we nog moeten oplossen en die getallen staan glashard op papier. Er is al technische ondersteuning aan de heer Hendrickx verleend om zijn vraag te beantwoorden en daarin hebben we gezegd dat er gewoon een fout staat en ik wil de vraag met alle liefde beantwoorden, hij krijgt ook de beantwoording maar hij is niet blij met de beantwoording. Dat kan maar de aarde is plat, is een ander uitgangspunt dan de aarde is rond. Als ik meega in die vraag gaan we dingen doen die we gewoon niet kunnen doen en dat laat onverlet dat ik alle vragen wil beantwoorden maar ik doe het wel naar eer en geweten en namens het college.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Even een vergelijking met net toen werd gesproken over welke vraag een raadslid mag stellen. Het was duidelijk dat een raadslid de vragen mag stellen die hij wil, die richt hij aan een wethouder en de wethouder heeft die te beantwoorden. Ik ga terug naar mijn vraag, wat is het saldo na wijziging Voorjaarsnota 2026?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Het saldo dat wij nu voor 2026 moeten oplossen, want daar gaat het om, het gaat om de inhoud neem ik aan, is € 1.148.000,00. Daarmee is de kadernota natuurlijk al verrekend, dus dat is alleen het verschil tussen de kadernota en de meicirculaire en ik zie eerlijk gezegd niet... Anders kom ik er in de tweede termijn op terug, dat vind ik ook goed. Als u wilt dat ik nu ook de voorjaarsnota erbij pak om die na vorige week opnieuw te bespreken dan wil ik dat met alle liefde doen, dan kunnen we in de tweede termijn weer over die getallenreeksen praten maar dan weet ik nu al dat ik ga zeggen dat de getallenreeksen niet kloppen. Dan hebben we daar weer een discussie over en dat mag maar de feiten blijven de feiten.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, ik zie dit nu zo langzamerhand als pure obstructie. Het college weet welk cijfer er is wat betreft het saldo na wijziging voorjaarsnota en hoeft dat maar te noemen. Uiteraard zal dat een vraag zijn met een antwoord en een stap naar een redenering maar waar het mij om gaat is dat we de waarheid hier boven tafel krijgen en niet cijfers die zijn verwerkt met andere cijfers die weer dwarsverbindingen hebben met weer andere cijfers. Ik wil in eerste instantie simpelweg horen wat het saldo na wijziging voorjaarsnota is, niet anders dan dat.

De **voorzitter**: Ik heb de wethouder horen zeggen dat hij daar in de tweede termijn op terugkomt.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, ik vind het ook prima om dat in de tweede termijn te doen maar dan gaan we vervolgens weer verder op de vragen die ik ga stellen.

De **voorzitter**: Nee maar die vraag is genoteerd dus ook dat...

De heer **Hendrickx**: Nee sorry, terug. Ik stel de vraag en ik wil nu een antwoord en niet in de tweede termijn. Dan maar even schorsen. Dat is de juiste gang van zaken. Een raadslid controleert en een wethouder heeft zich daaraan aan te passen. Dus of schorsen of nu het antwoord.

De **voorzitter**: Het college geeft aan in de tweede termijn een antwoord te formuleren en u geeft nu aan dat u graag een schorsing wilt om die gelegenheid te bieden. Het eerste kan ik niet afdwingen en het tweede kan wel het geval zijn. Dan schors ik hierbij de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Als iedereen weer wil gaan zitten dan heropen ik de vergadering. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja dat cijfer klopt, dat stond in de voorjaarsnota die we vorige week hebben besproken.

De heer **Hendrickx**: En dat is het cijfer € 5.540.000,00 negatief.

Wethouder **Van Doeveren**: Correct.

De heer **Hendrickx**: Dan hebben we dat vastgesteld, het kostte wat moeite. Dat is het laatste cijfer dat binnen de gemeente bekend is en ik ben het helemaal met de wethouder eens, ik zou heel graag eens een meicirculaire zien met ronkend zwarte cijfers waarin we kunnen zien dat die al een belangrijk deel van het probleem dat uit de voorjaarsnota blijkt, oplost. Ik heb het niet over de maatregelen die in de kadernota worden genoemd, dat is iets heel anders, dat zijn maatregelen om dat bedrag van € 5.540.000,00 terug te brengen naar iets anders. We hebben die € 5.540.000,00 staan en dan hebben we de effecten van de meicirculaire. Voordat we weer moeten schorsen enzovoort, de effecten van de meicirculaire zijn € 1.194.000,00 negatief. Ik hoop niet dat ik iets vreemds zeg, dat komt uit de brief van het college. Dus kan het niet anders dan dat we in 2026 niet een probleem van € 4 miljoen of van € 5 miljoen hebben maar met de kadernota wordt de stap gezet dat we een probleem van € 5.540.000,00 uit de voorjaarsnota plus het bijkomende probleem van € 1.194.000,00 moeten oplossen, dat is € 6.734.000,00 en dat is wat in de begrotingsperiode moet worden gerealiseerd. Als de septembercirculaire mooi is dan is dat mooi en als uit de najaarsnota blijkt dat er meevallers zijn, is dat ook mooi maar de status op dit moment is dat we in 2026 een tekort van € 6.734.000,00 hebben.

De **voorzitter**: De wethouder, het is verder aan u.

Wethouder **Van Doeveren**: Dat laatste, als je zegt 'we hebben een tekort...'. Dat ik het even goed reproduceer, als je zegt dat we een tekort van € 6,7 miljoen hebben dan misken je de kadernota waarin dat bedrag grosso modo, behalve dan de eenmalige onttrekking aan de incidentele reserve..., die doe je daarmee teniet. Volgens ons staat er met de huidige stand nu, vandaag, op deze datum, het bedrag van € 1,1 miljoen over. Als ik de getallen erbij pak dan klopt het dat we vooraf € 4,7 miljoen minder hadden, dat was het actuele begrotingssaldo waarmee we werkten. Daar komt in de voorjaarsnota nog € 800.000,00 bij, dat is dan € 5,5 miljoen. Die € 800.000,00 is ook in de kadernota meegenomen dus die € 800.000,00 wordt al opgelost, die staat onder regel A0. Plus alle overige bezuinigingen, ombuigingen en lastenverhogingen leidt dat nu in 2026 met de meicirculaire erbij tot een tekort van € 1,1 miljoen. Als we de meicirculaire niet hadden gehad dan hadden we met de incidentele onttrekking zwarte cijfers geschreven. Zo zit het.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Ik heb de cijfers er ook nog eens op nageslagen en als je naar de voorjaarsnota kijkt, en ik vraag een bevestiging van de wethouder of ik dat juist zie, klopt het dan dat de voorjaarsnota met name ziet op de lopende begroting voor 2024, dat we bij de voorjaarsnota vooral naar het jaar 2024 moeten kijken en dat er een aantal effecten voor de komende jaren is verwerkt maar dat we voor de komende jaren eigenlijk meer naar de kadernota en de begroting moeten kijken, is dat wat u ons net uitlegde, heb ik dat juist begrepen?

Wethouder **Van Doeveren**: Dat hebt u juist begrepen. De voorjaarsnota is altijd een update van de lopende begroting en alle structurele doorwerkingen uit de voorjaarsnota worden verwerkt in de kadernota. Met andere woorden, vanaf nu rekenen we gewoon vanaf de kadernota met de meicirculaire eroverheen om inzicht te hebben in wat precies het tekort is dat nog moet worden gedekt.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dan vervolg ik. Hoeveel is dan het tekort waarmee u in 2026 op basis van de laatste informatie in de kadernota waarin de effecten zijn verwerkt? Het tekort waarmee u en wij dus ook nog hebt te dealen?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Met de kadernota lieten we nu met een incidentele onttrekking zien dat we een zwart cijfer schreven van tussen de € 0,00 en € 100.000,00, ik dacht iets van € 60.000,00, en met de meicirculaire die ruim € 1 miljoen negatief is, staat er dus ruim € 1 miljoen structureel die we nog moeten dekken voor 2026.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, het is duidelijk dat de wethouder en ik hier een debat over hebben en het gaat hier voor een deel ook over definities. De vraag is uiteindelijk... We gaan een kadernota neerzetten maar wat zijn nou de werkelijke cijfers waarmee de ambtelijke organisatie moet gaan werken wanneer ze de begroting voor 2025, 2026, 2027 en 2028 gaat vaststellen? Die werkelijke cijfers waarmee de ambtelijke organisatie heeft te maken zijn de cijfers uit de voorjaarsnota en de effecten van de meicirculaire, dat en niet anders. Alles wat daartussen gebeurt enzovoort maar voor de begrotingstechniek zijn de voorjaarsnota plus de effecten van de meicirculaire bepalend voor waarmee moet worden omgegaan en dan kom je in 2025 op 1,887 en in 2026 op 6,734 negatief uit. Daar kun je veel over zeggen maar dit zijn de keiharde cijfers uit de begrotingstechnieken en daar kun je veel woorden tegenaan gooien maar dat de kadernota aangeeft dat we € 1 miljoen, € 2 miljoen, € 3 miljoen, € 4 miljoen, € 5 miljoen of € 6 miljoen gaan oplossen, is hartstikke mooi, dat zijn vooralsnog woorden die de ambtelijke organisatie de aanwijzing geven hoe ze dat probleem moeten oplossen maar het probleem is dan nog steeds 6,734. Voor mij is 6,734 het getal waar het om gaat en waarvoor ik wil waarschuwen is dat op moment dat je het instelt op € 4 miljoen, dan heb je... Sorry is er iets?

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Een punt van orde dan maar want dit leek niet meer op een interruptie, dit is een soort 1,5 termijn die nu wordt opgestart en daarvoor vraag ik nu uw aandacht. Ik zou graag nu terstond aan deze raad willen vragen om zich erover uit te laten of wij niet hebben afgesproken dat interrupties kort en bondig moeten zijn, in ieder geval niet zo lang als de heer Hendrickx zich permitteert. Dat wil ik graag in stemming brengen.

De **voorzitter**: Een concreet punt van orde, of u nog steeds van mening bent... Als u zou willen gaan zitten want we gaan stemmen over het feit dat een interruptie kort en bondig zou moeten zijn. We hebben de interruptietermijn vandaag overigens op één minuut gesteld, zo wordt kort vandaag gedefinieerd. Wie is daar voor? Daar is iedereen het over eens. Dan is dat bij dezen weer vastgesteld. Mevrouw Rogge heeft ook behoefte aan een interruptie. Of wilt u nog uw afrondende vraag stellen mijnheer Hendrickx want u gaf het getal waarvan u uitgaat aan en u probeert dat bij de wethouder neer te leggen. Ik heb het gevoel dat wel helder is waar in ieder geval in die zin het verschil van mening zit maar ik heb nog niet gemerkt dat u naar elkaar toe komt en ik vraag nog even wat u nog verder van de wethouder of van het college wilt weten.

De heer **Hendrickx**: Wat ik vooral wil, is een antwoord op mijn vraag, te allen tijde, en dat deze interruptie heel lang duurt, ligt niet aan mij maar aan de wethouder omdat ik het er echt uit moet trekken. Als het tien minuten kost om het getal 5540 bevestigd te krijgen dan vind ik dat heel ernstig. Het heeft geen zin om hier verder over te discussiëren en mijn laatste opmerking is de volgende. Bij de begroting worden dingen gecheckt, dan is er toezicht van de provincie. Ik weet nu 100% zeker dat ons probleem voor 2026 6734 is, voor 2025 1887 en voor 2024 min 1638. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan hebben we nog een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Ik raak een beetje in de war van al deze cijfers en ik wil graag van het college weten of het volgende klopt. We bespreken hier vandaag de kadernota en die loopt van 2025 tot 2028. De voorjaarsnota loopt van 2024 tot 2027, dat is een andere periode en ik ga uit van de volgende cijfers. Voor de meicirculaire komen we in 2025 uit op een positief saldo van 737, in 2026 op 46, in 2027 op 66 en in 2028 ook. Als u de meicirculaire daar wel bij berekent, want dat zijn de cijfers die ik in mijn mailbox heb gelezen, dan komen we bij de kadernota voor 2025-2028, waarbij de meicirculaire die we eigenlijk nog niet bespreken al is verrekend, in 2024 uit op min € 1,6 miljoen, in 2025 op min € 375.000,00, in 2026 op min € 1,1 miljoen, in 2027 op min 1 miljoen en in 2028 op min € 891.000,00. Klopt dat? Ik ga nu uit van deze cijfers die ik van het college heb gekregen.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, dat zijn precies de cijfers waarvan u moet uitgaan. Zo werkt het in alle gemeenten en ik wil daar ook wel iets over zeggen. Er is de afgelopen maanden keihard gewerkt om op een verstandige en eerlijke manier maximaal om te buigen, te bezuinigen en de lasten te verhogen en voor elk college en voor elke raad, als de kadernota wordt aangenomen, is de kadernota de basis voor het maken van de begroting. Sterker nog, dit hele debat is bedoeld, maar daar komen we niet echt aan toe, om te laten zien welke keuzes we maken en als u andere keuzes hebt dan uw eigen keuzes daartegenover te zetten en dan, zoals de heer Gankema

bepleit, als raad te bepalen welke kant u op wilt. De kant van het college is duidelijk, wij willen een evenwichtig pakket en betrouwbaar zijn op de bestaande afspraken. Het enige wat nog blijkt is dat op de kadernota altijd nog de meicirculaire volgt. Die is nu iets groter dan normaal en dat levert een tekort van € 375.000,00 op zoals hij noemt en dat zullen we door middel van aanvullende voorstellen in de begroting meenemen. Meer is het niet.

De **voorzitter**: Dank u wel. Een aanvullende vraag?

Mevrouw **Rogge**: Dan heb ik een punt van orde. Ik begrijp dat de heer Hendrickx een andere berekening maakt en ik stel voor om hier vanavond het debat op basis van deze cijfers te voeren. Het is heel lastig debatteren als we allebei van iets anders uitgaan. Dat is eigenlijk mijn concrete voorstel voor het vervolg.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dat kan niet. Je kunt geen ordepunt maken over de inhoud van een debat, dan wordt het een leuk land hier.

De **voorzitter**: Dat klopt, dat kan niet. Ik stel voor dat de wethouder doorgaat met zijn betoog want volgens mij was nog steeds de wens dat uw vragen zouden worden beantwoord en in de tweede termijn kunnen de verschillende perspectieven bij elkaar worden gebracht. Uiteindelijk heeft iedereen gelijk dat het natuurlijk zijn weerslag in de begroting moet krijgen. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja over dat laatste punt. De kadernota is de basis van de begroting en de meicirculaire is de correctie daarop die we zullen meenemen. De kadernota is al met de provincie gedeeld we zullen er gewoon voor zorgen dat we een sluitende begroting hebben die wordt goedgekeurd door de provincie zoals we dat elke keer hebben. We zaten juist in een stijgende lijn met hoe ons toezicht bij de provincie verloopt, we zitten juist aan de positieve kant van de streep en daar willen we vooral blijven. Ik denk dat onze robuustheid daar niet verder zal worden bediscussieerd omdat wij alle tekorten structureel willen oplossen en daarin veel verdergaan dan de meeste gemeenten, met een veel breder pakket aan maatregelen. Ik wil misschien alleen nog even terugkomen op... We hebben het over de gemeenschappelijke regelingen gehad, het college en niet alleen ik maar ook alle collega's die in de GR'en zitten want dat zijn vaak vakwethouders, zal zich breed inzetten om daar besparingen te realiseren. We gaan nu vooralsnog uit van € 400.000,00 extra voor gemeenschappelijke regelingen. Daar ben ik zelf ook niet blij mee zeg ik in alle eerlijkheid en dat staat ook in alle zienswijzen die we aan u hebben voorgesteld. We hebben dat nu wel meegenomen om niet aan wensdenken te doen en dat betekent gewoon een verzwaring van ruim € 400.000,00 waarvan we hopelijk iets terug zullen krijgen. Mevrouw Hibbert refereerde aan de Wet Markt en Overheid. Dat klopt, dat ligt er al sinds 2012 en dat is natuurlijk best gênant, veel gemeenten worstelen daarmee. De reden dat het er al zo lang ligt, is ook omdat het verdomd ingewikkeld is en we hebben wel externe inhuur nodig om dat op te lossen. Ik wil toch wel wijzen op de praktische moeilijkheden in de snoepjespot, we gaan twee snoepjes oplossen maar er gaat nog wel een snoepje uit.

De **voorzitter**: Mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Ik ken hem van binnen en buiten, ik wil wel een paar gratis colleges geven, wethouder. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Die staat, die aanbieding is gedaan. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, we zullen ongetwijfeld gebruikmaken van dat constructieve aanbod. Het is wel een heel complex proces maar ik ben blij dat u ook steunt dat we het uiteindelijk gaan doen en het is me uit het hart gegrepen dat we niet aan die wet voldoen en daardoor ook gewoon veel inkomsten mislopen. De reden dat het al vijftien jaar ligt heeft helaas ook zo zijn redenen. Ik heb het over de inflatie gehad en mevrouw Rogge, de heer Hendrickx en mevrouw Hibbert hebben iets over de toeristenbelasting gezegd. Ik heb me naar aanleiding van wat mijnheer Gankema zei en ook een beetje naar aanleiding van zijn gewetensvraag van vorige week daar toch nog eens extra in verdiept en ik concludeer dat het college toen de toeristenbelasting eind 2022 bij de Belastingverordening werd voorgesteld al zei dat het de opbrengst misschien niet ging halen. Dat was toen al een expliciete kanttekening, er stond helder in 'help, het tarief gaat niet met 50% maar met 22% omhoog en we verwachten nog steeds dezelfde opbrengst te halen, dat is misschien niet reëel' en dat is nu ook gebleken maar we willen wel, daar vroeg mevrouw Rogge ook naar, met extra controles... Ik zal niet zeggen wanneer die beginnen maar we gaan nu wel voor het eerst echt bij iedereen in het veld controles uitvoeren om te kijken of wat er allemaal is ingeleverd wel klopt want ik ben het ermee eens dat we die opbrengst zoveel mogelijk alsnog moeten

genereren en anders moeten we richting de begroting op een andere manier bijsturen. Dit waren meer de algemene opmerkingen en ik heb nog een aantal specifieke vragen per persoon. Wat betreft de snoepjespot, die blijft bij mij wel hangen. Ik geef nog wel mee dat ik op zich de vier kaders die zij noemt, steun. U en de heer Paulides spraken over het beperken van de externe inhuur. Dat is inderdaad onderdeel van het kader om dat structureel te gaan verlagen maar we hebben voor specifieke projecten soms toch externe inhuur nodig omdat we een gemeente van 27.000 inwoners zijn die gewoon veel expertise niet zelf heeft, bijvoorbeeld op de Wet Markt en Overheid, daar wil ik ook wel eerlijk over zijn. Haar opmerking over de toeristenbelasting is meegenomen en ik ben blij dat zij de verhoging van de Afvalstoffenheffing steunt. Zoals u weet, dat heb ik al toegezegd, komen we met een plan om restafval te reduceren en het college zal u ook helpen met het uitwerken van een nieuwe informatiesessie onder leiding van Marcel Kleizen die daarmee bezig is. Wat betreft sommige incidentele uitgaven wil ik wel tegen u en de heer Gankema zeggen: we kunnen van mening verschillen over of die uitgaven nodig zijn maar de uitgaven waaraan u refereerde zijn wel grotendeels, eigenlijk allemaal, incidentele uitgaven die nu in ieder geval niet drukken op het tekort dat we willen wegwerken. Dan de specifieke vraag over de tabel en ik pak nu de hele tabel met alle aangeleverde antwoorden erbij om te kijken wat er is blijven liggen. Ja, de dorpskern en de subsidie, wanneer gaat de schop de grond in. Op 1 september a.s., in de eerste week van september, we beginnen na de bouwvak. Volgende week is er een informatiesessie waarvoor 1200 omwonenden zijn uitgenodigd om de planning door te spreken en te horen hoe we met ondernemers en inwoners de zaken zo goed mogelijk kunnen plannen, zodat de werkzaamheden zo minimaal mogelijk overlast veroorzaken. De vraag over de meicirculaire heb ik beantwoord, het is dus € 375.000,00 voor 2025. Dat gaan we gewoon wegwerken en daarvoor komen aanvullende voorstellen bij de begroting. Als de septembercirculaire iets anders laat zien dan horen we dat maar dat zien we pas in november a.s. Die circulaire komt na de begroting, het is helaas altijd zo dat circulaires na belangrijke financiële stukken komen. U, de heer Paulides en mevrouw Ettema vroegen naar De Paauw en de werf. We hebben meerjarig in informatiebrief 29 laten zien hoe, grosso modo zeg ik erbij want het zijn grotendeels ramingen, grote uitgaven zoals die voor De Paauw, de werf en de winkel staan ingeboekt. Een deel daarvan is al in de begroting verwerkt en ik hoop dat we echt na de zomer van 2024 met een uitwerking voor de nieuwe gemeentewerf en de totale financiele kosten komen want zoals u weet willen we dat zo snel mogelijk saneren en dan moet in ieder geval de werf echt worden uitgeplaatst zodat we kunnen saneren en die locatie kunnen herontwikkelen. Die sanering is een punt waarvoor de heer Paulides al heel lang aandacht vraagt. Mevrouw Ettema vroeg naar de SPUK-gelden. De taakstelling van € 75.000,00 is maar een klein percentage, 2%, op de totale SPUK-gelden. We moeten goed kijken hoe we dat invullen maar wij denken dat dit net als alle andere bezuinigingen en ombuigingen zeker reëel is, die zijn allemaal financieel doorgerekend, anders zouden we ze niet voorstellen.

De **voorzitter**: Wethouder nog even, SPUK?

Wethouder **Van Doeveren**: Dat zijn de specifieke uitkeringen van waaruit het nieuwe coalitieakkoord, op landelijk niveau in ieder geval, heeft gezegd dat die allemaal met een 10% taakstelling naar de gemeenten komen. Daar is nog veel meer op te halen als wij zelf keuzes maken en ik wil in reactie op een paar van u ook aangeven waar de ambtelijke organisatie mee werkt. Dat is gewoon met de kaders die de raad stelt, het college doet een voorstel en de rest is eigenlijk irrelevant. Bezuinigingen, ombuigingen en lastenverhogingen zijn gewoon allemaal keuzes, we proberen dat op een verstandige, evenwichtige en betrouwbare manier te doen, u hebt daarover het laatste woord en daar werkt de organisatie gewoon mee, daar is verder geen hogere macht of iets dergelijks bij betrokken. Mevrouw Ettema, en ik dacht ook de heer Krabbendam vroegen naar de kosten voor grote projecten. Er was hier laatst een presentatie over projectmatig en daarbij waren toen een paar raadsleden aanwezig. We hebben een projecthandboek en projectmatig werken is nu voor de belangrijkste ambtelijke projecten zoveel mogelijk binnen onze eigen organisatie ingeregeld. Mijnheer Paulides en mevrouw Rogge vroegen aandacht voor het feit dat we natuurlijk wel incidenteel, en dat staat ook transparant op papier, een onttrekkingen voor 2026 doen, dat is wel een belangrijk punt. De reden daarvoor is dat het resultaat tussen fondsbeheerders, de VNG, IPO, dat is het Interprovinciaal overleg en de VNG kent u, en de financieel toezichthouders ertoe heeft geleid dat echt is gezegd en dat staat ook in ons staatje dat naar u is gestuurd: bij heel veel gemeenten is het tekort voor 2026 bijna € 1 miljoen dieper dan dat voor 2027 en 2028. Dat is ook een keuze, daar kunt u anders over denken en dat hoor ik dan graag maar dan is de vraag of we dan voor één jaar extra gaan bezuinigen of de belasting gaan verhogen. Gegeven het diepe tekort is toen al met de VNG besproken dat alle toezichthouders toestaan dat je 10% van je besteedbaar vrije deel mag inzetten om dat tekort te dekken. In ons geval zou dat ruim € 4 miljoen zijn en ik vind een onttrekking van ruim € 1 miljoen voor dat jaar prima te verantwoorden, we gaan niet voor één jaar nog jojobeleid invoeren, dat zou onnodig zijn. Mijnheer Paulides vroeg of ik het over een extra tekort had. Nee, daarmee bedoel ik echt de tekorten uit de meicirculaire die we nu hebben besproken.

Het is wat het is, ik kan daar verder niets meer over zeggen, ik baal er net zo van als u. Kapitaallasten en rekenrente. Ja, dat klopt. We hebben nu voor het eerst, en dat is denk ik ook een punt waarop de begroting robuuster is dan in het verleden, daar is vaker aandacht voor gevraagd, ook vanuit de raad... Hoe gaan we om met rentelasten, in negatieve zin, als we leningen hebben? Vandaar dat er nu een post Rentelast van € 150.000,00 negatief op staat, omdat we eerlijk willen zijn over dat we rentelasten kunnen hebben en die zijn gewoon berekend naar de huidige maatstaf van 3% lenen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Mijnheer Paulides zei nog dat in het stuk vaak 'het college kiest' of 'vindt' staat. Ja dat klopt, het college stelt voor en u stelt het al dan niet geamendeerd vast. De vraag over de subsidieaanvraag Dorpskern heb ik beantwoord. Daar hoef ik eigenlijk niet op te reageren, u hebt zelf een recensie gegeven over de begroting van 2022 en ik zal het feitelijk houden want we kijken nu vooruit: hoe lossen we samen de toekomst op? Het heeft weinig zin om nu achteruit te kijken maar het klopt dat er toen ook voor 2026 nog een tekort van € 2,5 miljoen stond en dat er ook structureel meer uitgaven waren. We rekenen nu met de begroting zoals die toen geamendeerd is vastgesteld en de latere begrotingen. Het punt over de GR is behandeld. Iemand vroeg hoe hoog de verhoging van de ozb is. 7,5% is een correctie op basis van de afgelopen jaren en we berekenen de inflatie bereken nu op 4,9%. Als wethouder van Financiën hoop ik dat dit iets te hoog is ingeschat, zodat we in 2025 in ieder geval geen extra tekort hebben op inflatie, cao's en die kosten maar een wat robuustere begroting. Dat is een van de concrete zaken die we nu kunnen doen om in de begroting de inkomsten en de uitgaven beter in evenwicht te houden. Externe inhuur, daar heb ik het erover gehad, projectrapportages. Voorzitter, afsluitend. Volgens mij heb ik bijna alles gehad, er zijn nog een paar vragen voor de collega's. Ja, misschien nog over Blauw-Zwart, dat is mijn eigen portefeuille, daar heeft de heer Gankema naar gevraagd. Dat ben ik met hem eens, ik denk dat we bij nieuwe sportvisie vooral kijken hoe we... We kijken bij de nieuwe sportvisie vooral hoe we... We hebben door het Sportakkoord best veel extra geld voor sport maar de vraag is nu nog hoe het bij sportverenigingen waaronder Blauw-Zwart landt, daarover zijn we permanent met de voorzitter van deze en andere clubs in gesprek en we hadden vorige week een goede informatiesessie in onze nieuwe sporthal. U vroeg ook naar de energielasten. Die zijn ruim € 600.000,00 en dat is nu minder. Hij zei dat het meer is maar we verwachten dat we daar minder aan hoeven uit te geven, ik denk dat dit een correctie/bijstelling in verband met de energiecrisis van destijds is. We hebben die lasten toen heel hoog ingeschat en die zijn nu verlaagd naar het reële niveau van nu. Tot slot voorzitter. Ik vind wel de winst van het debat dat we weten hoe groot het tekort is en dat u allemaal uitstraalt dat u dat op een verstandige manier meerjarig sluitend wilt doen. Zelfs al neemt u het nu ter kennisgeving aan, als het wordt aangenomen gaan we dat verwerken in de begroting plus een additionele opgave en ik zie er dan ook naar uit dat het op uw steun kan rekenen. U straalt allemaal uit dat we niet het ravijn in willen en dat kunnen we alleen door hier samen de begroting bij te sturen, dat doet niet de ambtelijke organisatie, dat zijn geen ramingen of prognoses maar dat doen we hier met elkaar en het college rekent daarvoor op uw steun. Ik dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan gaan we nu nog naar een snelle ronde met losse punten die nog openstaan. Het woord is aan de wethouder van Sociaal Domein en Onderwijs. Ja er staat nog wel wat open, dat komt nu allemaal aan bod en dat ga ik straks nog even checken. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Bloemendaal**: Voorzitter, dank u voor het woord. Ten aanzien van de concrete vragen, in de eerste plaats door de heer Gankema van Lokaal Wassenaar!, ten aanzien van bezuinigingen WMO. Die hebben we ombuigingen genoemd. Mijnheer Gankema, het abonnementstarief wordt met ingang van 2026 afgeschaft, het wordt weer inkomensafhankelijk en op basis daarvan is die predictie gemaakt. We verwachten vraaguitval, dus ook minder belasting van de organisatie daarop en dus ook minder kosten. Ten aanzien van jeugd kan ik u zeggen dat we op drie fronten...

De **voorzitter**: Wethouder, dat levert een interruptie op van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter en dank wethouder voor het vertellen hoe de regeling in elkaar zit maar dat wist ik al. Mijn vraag was waarop de daling van het toekomstige beroep op de WMO is gebaseerd. Zoals ik in mijn betoog al aangaf, moet er een soort vraagelasticiteit zijn, op het moment dat je € 50,00 voor de toekomstige WMO-bijdrage moet betalen maar die bij een beroep op private partijen € 80,00 is dan blijf je kiezen voor die van € 50,00 voor het publieke deel.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Bloemendaal**: De situatie die u schetst is in de getallen niet zo precies. Nu nemen mensen iemand in dienst tegen een lager tarief en tegen die tijd gaat het om het dan geldende tarief. Nu kun je voor € 19,50 alle uren verwerven die je wilt en straks kan dat niet meer, dan wordt

het op basis van je inkomen gedaan en we verwachten dat mensen dat dan niet meer doen maar dat ze dan in eerste aanleg zelf langs andere wegen goedkopere huishoudelijke hulp zoeken.

De **voorzitter**: Daar hebben we het over. Ten slotte de heer Gankema

De heer **Gankema**: Ja ten slotte. Goed dat u dit nog even zo helder uitlegt. Dus in de toekomstige situatie moet je hulp afnemen tegen de marktprijs als je inkomen daar aanleiding toe geeft. Als je boven een drempel komt, betaal je gewoon de marktprijs en het is niet zo dat, als je behoeftig bent en je hulp krijgt, een deel naar rato terug naar de WMO-regeling stroomt.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Bloemendaal**: Dank u voorzitter. Nee, de bijdrage van de inwoners is naar aanleiding van de inkomenstoets, die kan oplopen tot € 275,00 per maand en dan kun je wellicht zelf goedkoper, sneller en gemakkelijker iemand anders vinden. Er vindt dus vraaguitval plaats.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Bloemendaal**: U vroeg hoe het in hemelsnaam nu wel zou lukken om bij de jeugd reducties tot stand te brengen, we proberen dat zo lang en het lukt maar niet. Er zijn drie sporen die ook in de tekst staan. Samengevat betekent het dat we nu op regionaal niveau stappen zetten om Jeugdhulp-plus en ook andere vormen van gezinsopvang van jongeren beter te organiseren. Dat betekent dat daar minder kosten worden gemaakt en dat doen we in de H9. Dat zijn de Haaglanden 9-gemeenten waarbij de gemeente Den Haag voor zichzelf een eigen tracé heeft uitgezet en we leren daarvan. We denken dat waar keuzes mogelijk zijn de inkoop goedkoper kan en de sturing in het zorglandschap beter gaat dan in het verleden. Dat betekent dat we, en dan kom ik bij het lokale deel, een strengere of een nauwkeurigere koppeling maken als we lokale zorg inkopen want niet alles wat we bij het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden inkopen kan altijd acuut worden geleverd. Als het nodig is, wordt dat lokaal ingekocht en daar kunnen we slagen maken langs de weg van het Sociaal Team dat steeds beter in positie komt, als iets moet worden aangekocht kan die eerder en beter de afweging maken of dat moet worden doorgezet. Hoe weten we dat? Het Sociaal Team is in 2023 2500 keer benaderd om aan de voorkant te adviseren over hoe een eenvoudige jeugdhulpvraag of een jeugdzorgvraag kan worden beantwoord en daarmee hebben we al helpen voorkomen dat vragen onnodig op maatwerkniveau duurder worden ingekocht. Een derde punt dat u in de beschrijving kunt zien is dat het vorige college in de begrotingen vanaf 2022 een aanzienlijk hoger bedrag heeft opgenomen en omdat die trends niet doorzetten, denken we dat te kunnen afschalen. Die drie zaken bij elkaar maken dat we denken dat we er met deze bedragen komen. Tot zover de jeugd. Dan wat betreft het CDA. Het is een goede vraag hoe wij die besparing in de jeugdhulp gaan volgen. U vraagt eigenlijk: hoe gaat u ons daarin meenemen? Ik zeg u toe dat we elk halfjaar met een RIB komen waarin een overzicht van hoe het gaat staat. Er is zeer binnenkort weer een raadsledenbijeenkomst van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden om alle stappen die we als bestuurders in het overleg hebben gezet met u te delen en er komt ook een brochure uit.

De **voorzitter**: En met een RIB bedoelt u een raadsinformatiebrief.

Wethouder **Bloemendaal**: Ja, een raadsinformatiebrief, vergeeft u mij de...

De **voorzitter**: Anders kunnen mensen denken dat het een rubberboot is.

Wethouder **Bloemendaal**: Ja, de rib bij de marine of de RIB hier, je weet het maar nooit, de raadsinformatiebrief. Dan wat het Sociaal Team betreft. Daarvoor geldt dat wij hebben gezien dat het Sociaal Team bij het inrichten en het vaststellen aan de voorkant natuurlijk heeft gedacht 'daar hebben we zoveel geld voor nodig'. We zien dat het goed gaat en dat daar ook intern kan worden bezuinigd. Dus met de stappen die we nu al hebben gezet, organisatiewise maar ook automatiseringswise, kan het een pondje minder en dat is heel goed nieuws, vandaar dat u dat daar aantreft. Tot zover de vragen van Lokaal Wassenaar! en het CDA voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is nu het woord aan de wethouder van Ruimtelijke ordening, Verkeer en Omgeving.

Wethouder **Koetsier**: Dank mijnheer de voorzitter, ook wethouder van Duurzaamheid. Er waren twee vragen die specifiek over het verkeer en fietsveiligheid gaan. Van de vier projecten die in 2021 zijn geïdentificeerd zijn er al twee uitgevoerd. Dat betreft de Jagerslaan, de Groot

Haesebroekseweg en het Ammonslaantje bij de Amerikaanse school. Nummer 3 is de Backershagenlaan hoek Papegaaienlaan, die wordt in de zomer van 2024 aangepakt. Waarom in de zomer? De bus zal omrijden en dat gebeurt vanwege de school in de zomer. Nummer 4 is bij Hotel Duinoord aan de Strandweg richting de Wassenaarse Slag. Die zal worden aangepakt als de weg naar de Wassenaarse Slag wordt geasfalteerd. De tweede vraag ging over de Dr. Mansveltkade en de fietsveiligheid, die is natuurlijk al vaker gesteld. Zoals het er nu naar uitziet beginnen de sloop- en bouwwerkzaamheden begin van de herfst van 2024. We zijn nu bezig met een plan voor de aanvoer en afvoer van het bouw- en sloopverkeer en daar wordt primair rekening gehouden met de fietsveiligheid voor alle kinderen die naar De Kieviten en Blauw-Zwart gaan. Dat plan komt na de zomer. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik kijk nog even, dat levert nog een vraag op wethouder. Twee vragen zelfs. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Ik ben erg blij om het te horen maar ik vraag het toch even ter bevestiging. De raad krijgt na de zomer van 2024 de plannen voor de Dr. Mansveltkade waarmee dan de motie die wij hebben ingediend wordt uitgevoerd.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Ja u krijgt van ons de plannen over de fietsveiligheid op de Dr. Mansveltkade in relatie tot het bouwverkeer en het sloopverkeer. Ja, dat klopt.

De **voorzitter**: Maar nog even. 'De plannen', dat klinkt ter informatie want het is uitvoering neem ik aan.

Wethouder **Koetsier**: Het is uitvoering, het plan over hoe we dat gaan doen is ter informatie en dit is niet de definitieve inrichting. Ik hoorde u Dunea noemen, die gaat in 2027 werken en dat is in de toekomst. We gaan nu eerst de sloop en de bijbehorende fietsveiligheid aanpakken.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja goed dat ik het dan even vroeg. Dus dit gaat puur over het bouw- en sloopverkeer omdat het daar druk wordt. Daar moet tijdelijk iets worden gedaan om het voor de naar de sportverenigingen fietsende kinderen veiliger te maken maar dan hebben we nog het punt, de motie die de VVD en ikzelf twee jaar geleden hebben ingediend omdat we prioriteit aan de structurele aanvang willen geven. We krijgen elk jaar te horen 'in 2027 is het nu al, gaat Dunea daar aan de slag', Wilt u aanbieden dat u in ieder geval alvast gaat nadenken over de plannen die het college in de toekomst wil realiseren en dat u die ook naar de raad stuurt want anders wachten wij tot 2027 en dan is onze termijnen als raad alweer voorbij. Mevrouw Rogge en ik zijn mede voor dit dossier de politiek in gegaan en we willen eigenlijk wel iets tastbaars hebben voordat we ermee stoppen. Misschien kunt u een toezegging doen.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Mijnheer de voorzitter, ik wil de heer Gankema en mevrouw Rogge niet teleurstellen en ik zal zeer zeker voor het einde van deze periode met een definitief plan voor de inrichting van de Dr. Mansveltkade komen.

De **voorzitter**: De griffier schrijft deze nu op. De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter en dank ook aan de wethouder voor de beantwoording van de vragen. Er is inderdaad een aantal maatregelen voor de fietsveiligheid genomen en ik denk dan aan het Ammonslaantje-Deijlerweg, die bocht was heel erg slecht, die werd een paar maal kapotgereden en een paar maal aangepast. Ik weet niet of die nu voldoende is maar ik weet wel dat de veiligheid voor de fietsers in de beginperiode alleen maar slechter is geworden. Ik weet niet hoe het nu is, ik heb er weinig over gehoord en ik ben niet zoveel in de buurt geweest. Wordt geëvalueerd of de genomen maatregelen een verbetering tot gevolg hebben gehad of dat het alleen maar is verslechterd? Ik heb echt de indruk dat het Ammonslaantje-Deijlerweg geen verbetering is geworden.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Ja dank u mijnheer de voorzitter. We zullen kijken of de resultaten zijn wat ervan werd verwacht. Ik ben er zelf ook een paar keer geweest en er is zeker meer duidelijkheid maar het zicht aan de rechterkant ontbreekt in verband met de bosschages en ik wil zeker kijken of daar iets aan kan worden gedaan want dat zal het zicht van de auto en de fietser beduidend verbeteren.

De **voorzitter**: Wethouder, volgens mij in ieder geval over jeugdparticipatie en de Warenar denk ik maar zo.

Wethouder **Zoutendijk**: Voorzitter, ik beantwoord drie vragen. De eerste gaat over de inwonerparticipatie, de vraag is: kunnen we op de hoogte worden gehouden? Vanzelfsprekend, dat gaan we gewoon doen en we zijn natuurlijk ook actief als het gaat over participatie, ik noem het voorbeeld waarin jongeren bij de plannen rond het jeugdcentrum waren betrokken. Er komt ook een plan over jeugdparticipatie want daar gaat het met name om en hetzelfde geldt voor ouderen, wij zullen dat zeker na de zomer van 2024 ook in commissie Mens en Maatschappij aan de orde stellen, dat kan ik bij dezen gewoon toezeggen. Ik heb een vraag over het GALA-budget, het Gezond en Actief Leven Akkoord, de vraag was in hoeverre Wassenaarse organisaties bij de inzet worden betrokken. Fit in Wassenaar heeft de afgelopen drie jaar een netwerk van maar liefst 85 organisaties opgebouwd en misschien kunt zich herinneren dat we op 22 mei jl. een oploop met allerlei maatschappelijke organisatie in de Warenar hadden en op 12 juni jl. met sportverenigingen. Dat is een voorbeeld van het voortdurend betrekken van alle partijen, dat is tot nu toe gedaan en dat blijven we doen. Dan heb ik nog een vraag van de PvdA-fractie over de Inclusie Agenda. Het blijkt dat we dat budget gewoon niet in die mate nodig hebben, er is sprake van onderuitputting en we verwachten dat ook voor de komende jaren. Mocht dit anders blijken te zijn, dan komen we natuurlijk gewoon terug naar uw raad maar vooralsnog denken we dat we met die bezuiniging de agenda toch gewoon kunnen uitvoeren. Tot zover voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, dan is dat ook toegelicht. Dan met uw goedvinden nog even van deze plek want ik kreeg een vraag van de heer Paulides en dan moeten wij een hele wisseltruc doen wat ingewikkeld is. U vroeg naar de stand van zaken, hoe gaat het nu verder met handhaving en vooral handhaving rond bebouwingen? U krijgt nog in de zomer van 2024 een raadsinformatiebrief waarin u wordt geïnformeerd over de stand van zaken op grond van de evaluatie van het jaar 2023 met daarbij de uitvoering van de plannen van 2024 en in het najaar van 2024 leggen we u het meerjarenbeleidsplan voor de komende jaren voor, dan komt volop in beeld hoe wordt omgegaan met het zogenaamde VTH-beleid waarin het zowel gaat over het bouwen, de Omgevingswet, als de bijzondere wetten en de Algemene Plaatselijke Verordening. Dat is de stand van zaken. Bij de beantwoording van de heer Van Doeveren zag ik 'ik mis nog een antwoord'. Zou u die willen aangeven want dan gaan we even kijken of we de termijn schoon kunnen afsluiten. De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank u voorzitter. Normaal gesproken vraagt u of alle vragen zijn beantwoord maar dat deed u nu niet.

De **voorzitter**: Ik koos nu een andere variant, een beetje variëren.

De heer **Paulides**: Bij de andere wethouders ging dat wel zo. Ik heb een vraag over de rentelasten gesteld. De rekenrente mag maximaal 0,5% van de omslagrente verschillen, de rekenrente staat op 3% en de omslagrente staat op 0%. Dat komt voort uit de BBV en het is best optimistisch om te zeggen 'we weten niet of de rente verder daalt' want hij kan net zo goed omhooggaan. Die rekenrente mag maximaal 0,5% van de omslagrente afwijken en dat betekent dat niet met 0% maar met 2,5%, 3% of 3,5% moet worden gerekend. Op die vraag heb ik geen antwoord gekregen. Dan had ik nog een vraag en die ging over het programma Groene Zone. Dat budget vervalt en ik vroeg: dat is allemaal leuk maar dat is een bezuiniging die geen bezuiniging maar een verschuiving naar de toekomst is en hoe reëel is dat? Datzelfde geldt voor E8 en E9, de opbrengsten van de verhuurde objecten. Hoe realistisch is het dat dit kan worden gerealiseerd en als het kan worden gerealiseerd, waarom kan dat niet eerder worden gerealiseerd? Dat waren de vragen aan de heer Van Doeveren die nog open staan.

De **voorzitter**: Glashelder. De wethouder van Financiën.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja voorzitter, ik doe het voor de snelheid even met het kaartje van collega Zoutendijk. Voorzitter, ik doe het in tweede lezing toch met mijn eigen kaartje, dank aan de collega's. De vraag over de rekenrente versus de omslagrente. Het klopt dat we voor 2025 nog met 0% rekenen want we verwachten dan nog geen leningen te hebben. We gaan nu uit van 3% waar de Bank Nederlandse Gemeenten mee rekent voor alle gemeenten en mochten wij leningen

hebben dan zullen we dat moeten aanpassen en dan kunnen we voor 2026 rekenen met de omslagrente die er dan staat.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Het gaat niet over de rente die je betaalt maar over de rente die je rekent, de rente die we rekenen moet worden opgenomen in de overheadkosten, dat staat gewoon in de BBV. Het maakt niet uit of je het betaalt of dat je eigenlijk geld gebruikt, je moet die rente toerekenen aan de uitgaven, bezittingen, de budgetten die je hebt.

De **voorzitter**: Welkom aan mevrouw Van der Marel die inmiddels onder ons is. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Welkom, ook namens het college. Zodra we gaan lenen, naar verwachting in 2026 wordt de omslagrente conform de geldende wet- en regelgeving berekend waarbij we uitgaan van het rentepercentage dat dan effectief is toegepast. Dat kan ik best naar eer en geweten antwoorden. Dan wat betreft de vraag over de Groene Zone. E8/E9 is F8/F9, dit... Even kijken hoor.

De heer **Paulides**: De Groene Zone was volgens mij E7. Dit is nu een bezuiniging maar er wordt gezegd dat we dit budget te zijner tijd krijgen. Dat is gewoon een verschuiving naar de toekomst en dat vind ik een beetje flauw. Het andere is de hogere opbrengst bij de huren en de pachten. Volgens mij is dat erg lastig te realiseren maar als het kan worden gerealiseerd, waarom duurt het dan zo lang?

Wethouder **Van Doeveren**: De laatste vraag gaat over het programma Kostendekkende huren en de Wet Markt en Overheid. Wij hebben als gemeente, en dat hebben we ook geïnventariseerd, heel veel grondposities en heel veel huren en de reden dat het zo lang duur is dat er echt een apart voorstel naar u moet komen. We moeten dat inventariseren en we moeten ook binnen het contract kijken hoe snel we naar die kostendekkende huren kunnen. Dat kan niet zomaar in één keer, vandaar dat we een ingroeimodel hebben en we dat in 2027 kunnen effectueren. Hier is wel het verschil tussen de wethouder van Financiën en de wethouder van Vastgoed, de wethouder van Vastgoed wil zo snel mogelijk en de bedragen zo hoog mogelijk opnemen maar ja als ik ze niet haal dan gaat u zeggen 'u hebt ze niet goed begroot'. Vandaar dat ze aan de conservatieve kant zijn begroot en ik zit in de richting van mevrouw Hibbert dat we het liefst zo snel mogelijk aan de Wet Markt en Overheid willen voldoen maar de praktische uitwerking daarvan die in het najaar naar u toe komt, is oprecht wel heel complex. Dat kan niet van de ene op de andere dag, je zit gewoon met bestaande gevallen, juridische kaders en überhaupt de inventarisatie van de gronden en panden waar dat kan, wat is maatschappelijk en wat niet. Dat is echt wel een behoorlijke exercitie voor de hele organisatie. Dat is de reden dat het wat langer duurt. Dan wat betreft de Groene Zone, daarop wil ik misschien in de tweede termijn terugkomen want ik zou nu uit mijn hoofd moeten antwoorden en dat wil ik even valideren.

De **voorzitter**: Oké, helder. Ik kijk nog even rond, zijn er nog andere vragen blijven liggen? Ik constateer op grond van de mimiek dat dit niet het geval is. Dan ga ik rondkijken, hebt u behoefte aan een schorsing voordat u aan de tweede termijn begint? Dat is het geval en hoe lang? Vijf minuten. Ik ken u, dat worden er altijd tien maar dat kan ook. Tien? Nee vijf is goed. Oké, ik heb het bij dezen gecheckt. Zeven, dat lijkt me een hele een goede. Ik schors de vergadering tot 20.15 uur.

Schorsing

De **voorzitter**: Hierbij heropen ik de vergadering. We gaan naar de tweede termijn aan de zijde van de raad. Ook daar is weer een spreektijd afgesproken, oplopend vanaf vijf tot en met negen minuten. Ik zeg er direct bij dat het allemaal niet op hoeft maar dat is wel de tijd die netjes op de klok wordt geprojecteerd. We zijn op dit moment met twintig raadsleden, mevrouw Hofman-de Raad en de heer Mulder zijn er ook weer bij en ook mevrouw Van der Marel, dus we zijn de rest van de vergadering met twintig mensen, dan kan iedereen dat ook volgen. We gaan snel van start en ik geef graag het woord aan de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik kreeg een seintje dat ik mijn jasje aan moest doen en dat doe je dan. Wat ga je hier in de tweede termijn nog van maken? Ik denk dat wat is gewisseld, is gewisseld. Mijn fractie is niet tevreden over de beantwoording, ik vind dat wij veel te weinig informatie boven tafel hebben gekregen en ook is er onduidelijkheid over de positie ten opzichte van het rijk. Dat is dat, dat zijn twee dingen die leven maar uiteindelijk vinden we dat niet zo heel belangrijk. We hebben

de sfeer geproefd en we hebben geproefd hoe erover wordt gedacht. In oktober a.s. zien we de begroting komen, dan is het allemaal verder uitgewerkt en dan is het ook een begroting die onder toezicht van de provincie zal vallen. Dat zeggende vind ik het heel vervelend en eigenlijk zelfs een beetje triest dat je op de provincie moet gaan rekenen om vast te stellen dat er een correcte begroting is. Dat vind ik jammer en tegelijkertijd ben je dan blij dat de provincie er is. Ik heb de provincie zeker niet als gek ervaren, we gaan het wel zien en dan weten we begin november a.s. wel hoe de vork in de steel zit en wat er allemaal aan de hand is, we zijn daar zorgelijk over. Ik wil afsluiten met de opmerking dat we veel zorgelijker zijn dan we bij de coalitie hebben gevoeld. Dat is 1 en 2, wij maken ons echt intrinsiek zorgen over de continuïteit van de zelfstandigheid van Wassenaar en dat zijn stevige zorgen. Voor nu leggen we het neer in de novembersessie, naar de begrotingsbesprekingen. Dat was het.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Ik vond het een lastig debat en dat komt eigenlijk ook omdat het misschien geen echt debat was, we zaten allemaal in onze eigen waarheden en we baseerden ons soms zelf ook op extra eigen cijfers, op eigen Excelcijfers. Ik vind het gewoon lastig om daar het debat over te voeren. Wij hebben het wel geprobeerd en wij baseren ons toch ook in dit debat op de feiten en gegevens die we van het college krijgen, we vertrouwen er gewoon op dat dit in orde is. We hebben in dit debat geconstateerd dat er in Wassenaar, net als in heel veel andere gemeenten in Nederland, een financiële uitdaging voor ons ligt en dat komt met name vanwege een tekort door minder uitkering vanuit de landelijke overheid. In de nu voorliggende kadernota is op een evenwichtige manier een tekort van € 4 miljoen weggewerkt en daarvoor geeft de VVD ook steun vanavond. We werden na de kadernota wel geconfronteerd, dat kwam vanavond ook alvast aan de orde, met een meicirculaire en die heeft nieuw licht of eigenlijk nieuw donker op de zaak geworpen, we worden straks geconfronteerd met een extra tekort dat over meerdere jaren op ongeveer € 1 miljoen uitkomt. Ik ben wel tevreden met de antwoorden die ik van het college heb gekregen. Ik ben blij dat er al drie fietsknelpunten zijn aangepakt en ook dat we samen met de heer Gankema nogmaals de Dr. Mansveltkade onder de aandacht hebben gebracht, dat het fietsen daar maar veilig mag worden. Ik vond het ook goed om te horen dat op 1 september a.s. de schep in de dorpskern gaat, daar zal ik met mijn neus bovenop zitten, ook om te kijken of de uitvoering goed binnen alle kaders gaat verlopen. Extra controles op de toeristenbelasting, allemaal goed. Waarover we het vanavond in deze raad allemaal wel eens zijn, is dat er een financiële uitdaging op ons bord ligt en blijft liggen en dat we dat samen bij de begroting moeten oplossen. Ik waardeer het dat GroenLinks daar vanavond voorstellen voor heeft gedaan en laten we met zijn allen kijken hoe we dat constructief kunnen aanpakken. Wat voor de VVD belangrijk is en blijft, is dat we die tekorten evenwichtig aanpakken en dat we daarbij ook blijven kijken naar wat wel mogelijk is voor Wassenaar want wij hebben echt het oog op de toekomst, we willen geen slaapdorp worden, dus wij blijven voor binnen onze mogelijkheden inzetten op investeringen in Wassenaar, zodat het dorp levendig en klaar voor de toekomst blijft.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Gankema. De heer Gankema ziet af van zijn termijn. Dan is het woord aan mevrouw Ettema.

Mevrouw **Ettema**: Ja dank u wel voorzitter, ik zal het kort houden. Ik sluit me natuurlijk direct aan bij de woorden van mevrouw Rogge van de VVD. Het CDA vindt het ook erg belangrijk, dat hebben we vanavond geprobeerd duidelijk te maken, dat wordt gedebatteerd op basis van de echte feiten die wij van het college krijgen. Dat is natuurlijk de eerste verantwoordelijkheid en wat ik ook belangrijk vind om toch nog even opnieuw te zeggen, dat heb ik in mijn eerste inbreng ook gezegd, is dat toch eigenlijk ook duidelijk wordt dat we het allemaal van belang vinden dat verantwoordelijkheid wordt genomen, we krijgen natuurlijk toch wel het een en ander te verwerken en dat moeten we samen op een op een degelijke, zorgvuldige en verstandige manier doen. Ik wil op deze plek toch ook nog een handreiking doen en misschien ook wel een poging om Lokaal Wassenaar!, GroenLinks en Hart voor Wassenaar te overtuigen om de kadernota te steunen omdat we met zijn allen dan aan de slag gaan om de financiële tekorten die op ons afkomen op een goede en verstandige manier op te lossen. Ik wil ook nog een keer benadrukken dat ik het belangrijk vind dat we vanmiddag hebben geprobeerd om onze inwoners een eerlijk verhaal te vertellen. Het CDA vindt het erg belangrijk dat onze inwoners goed weten wat de feiten zijn, waarom we dit doen en waarom er keuzes moeten worden gemaakt, althans zo staat de CDA-fractie erin. Dus steun voor nu duidelijke keuzes maken, dat vinden wij zorgvuldig financieel beleid voeren en dat is eigenlijk een voortzetting van de afgelopen jaren, duidelijk en helder naar de inwoners uit te leggen financieel beleid, daar kunnen we mee door. Ik doe nog een laatste oproep om steun voor dit mooie voorstel te verkrijgen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank. Het woord is aan mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Eens met mevrouw Rogge, dit was geen debat te noemen. Dank aan de heer Gankema voor het mooie voorstel om samen voor de begrotingsronde te proberen er in een echt debat uit te komen waarin we ook naar elkaar luisteren en we niet acht keer onze eigen waarheid vertellen. Wij snappen ook dat het college tot die extra vergadering vooruit moet, dus dan maar met deze kaders, daar hebt u elf stemmen voor en tien stemmen tegen, dat lijkt nogal voor de hand te liggen. Wat ons betreft, kunnen wij dan ook straks zo snel mogelijk door naar de stemming, dan lekker naar huis en daarna samen door richting een echt debat. Dat zou toch eens wat zijn, een echt debat. Wij zien uit naar een extra raadsvergadering of een besloten vergadering. Dat is misschien nog beter, haal de camera weg, zet er een paar flipcharts in en wie weet komen we nog eens ergens. Daar zouden wij naar uitzien, dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Nog een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja dank voorzitter. Ik wil zeggen dat ik dat voorstel steun en dat het me beter lijkt om het inderdaad zonder camera's te doen, zodat we echt het gesprek over dit belangrijke onderwerp kunnen voeren.

De **voorzitter**: Oké dank u wel. De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. In de eerste termijn sprak mijn waarde collega van de PvdA mooie woorden en riep ertoe op dat de breedste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. Voor D66 geldt: wij laten iedereen maar niemand vallen. Dat is ook een mooi motto voor ons als sociaalliberalen maar wij begrijpen heel goed wat u bedoelde want wij hebben in onze eerste termijn ook onze zorgen over de kwetsbaren in Wassenaar uitgesproken en de aandacht van het college daarvoor gevraagd. Wij steunen deze kadernota en het college kan bij dit voorstel op twee van die elf stemmen rekenen. De opgave is lastig maar de aanpak zoals die nu wordt voorgesteld is evenwichtig en robuust. We zijn er nog niet, dat was ook onze conclusie in de eerste termijn maar dit zijn goede kaders om die uitdaging aan te gaan. Daarbij wil ik wel opmerken dat D66 echt hecht aan feiten en harde cijfers. Wij vertrouwen daarbij op de door het college aangeleverde cijfers en de kennis en kunde van onze ambtelijke ondersteuning, dus dank daarvoor en ook voor het voorbereidende werk, dat moet niet gemakkelijk zijn geweest. Ten slotte. Er was ooit een mooie reclame voorzitter 'de koek is op' en toen brak er paniek uit maar wat D66 betreft, is de koek voor vanavond op. Laten we inderdaad verdergaan naar het volgende debat over de financiën in Wassenaar. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter. Ik twijfelde even of ik überhaupt iets ga zeggen want dat zou hetzelfde zijn als wat we in de eerste termijn al hebben gezegd maar ik wil de heer Gankema bedanken voor zijn positieve insteek ook mevrouw Hibbert die daar op inging. Gelukkig heeft de VVD het al omarmd. Ik denk dat het heel verstandig is als wij als raad met elkaar in gesprek gaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Dank u wel voorzitter en ik dank ook het college namens onze fractie voor de beantwoording van de vragen. Voor ons ligt er een helder verhaal maar ook een enorme uitdaging en we kijken natuurlijk uit naar het vervolg om de meicirculaire en de negatieve input daarvan te verwerken. We moeten vanavond wel uit elkaar gaan met de verwachting dat we daar nog een stap in zetten. Ik hoorde hier het idee van een besloten raadsvergadering, mijnheer Gankema heeft dat vanavond naar voren gebracht, in ieder geval een openbare vergadering. Ik voel zelf meer voor een technische sessie, zodat we het in ieder geval eens zijn over de feiten en de cijfers want politieke keuzes liggen toch anders en die heb je in een openbaar debat al heel snel hier voor de camera. Dat heeft niet mijn voorkeur en een besloten vergadering lijkt me ook niet zo handig maar wel een technische sessie waarin we in ieder geval op dat gebied de klok gelijkzetten, dat heeft mijn voorkeur. Verder nog iets over de Inclusie Agenda want ik heb begrepen dat daar een onderuitputting is. Onze fractie heeft genoeg ideeën over hoe die Inclusie Agenda en die € 60.000,00 kan worden gevuld. We zeggen niet 'er ligt € 60.000,00 en dat gaan we op maken' maar ook daarvan willen we een scherp beeld krijgen, zodat we bij de begroting ook daar 'ja' of 'nee' op kunnen zeggen of met een amendement kunnen komen. Dat is was het voor u en ik krijg nog een reflectie van het college op die tussenstap naar de begroting als het gaat om het helder krijgen van de facts en figures. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat was dan de afsluiting aan de zijde van de raad maar er was nog één vraag. Gelukkig dat mijnheer Van Smirren die stelde en daar helderheid over kan worden gegeven. Ik geef het woord graag aan de wethouder van Financiën, hoe wilt u die stap van nu naar de begroting zetten?

Wethouder **Van Doeveren**: Formeel is er nog een vraag over de Groene Zone van de heer Paulides blijven liggen.

De **voorzitter**: Zeker.

Wethouder **Van Doeveren**: Laat ik die eerst doen, we hebben hem al besproken maar we zouden er in de tweede termijn op terugkomen. Het betreft uitgaven, het budget voor de aankoop van duurzame goederen, bomen et cetera. Nu is onze inschatting dat we dat budget niet hoeven in te zetten, het is ook de afgelopen twee jaar niet gebruikt en vandaar dat we voorstellen het te laten vervallen. We voor de hele begroting scherp gekeken naar welke budgetten überhaupt worden gebruikt en waar... Ik wil het woord 'lucht' niet gebruiken want dat suggereert dat we veel zaken niet doen maar er was wel een aantal onderuitputtingen en zaken die we niet gebruikten of uitgaven die we anders onder bijvoorbeeld specifieke uitkeringen zouden kunnen brengen waardoor we gegeven de grote opgaven, alle beetjes helpen, al die posten tegen het licht hebben gehouden en zodoende ook tot de invulling van deze post zijn gekomen. Dan hoe nu verder, de vraag van de heer Van Smirren. Voor het college zijn de cijfers de cijfers en is de kadernota altijd de basis voor de begroting zoals dat in elke gemeente het geval is. De kadernota zegt gewoon grosso modo: wij hebben € 4 miljoen aan evenwichtige en betrouwbare maatregelen om Wassenaar verder te helpen en dat gigantisch financiële tekort op te lossen. Eigenlijk heb ik hier nu niemand echt keihard horen zeggen dat die aanpak niet wordt gesteund of onacceptabel is, als dat zo was dan was u vast met wijzigingsvoorstellen gekomen, dat gebeurt in bijna alle gemeenten bij de kadernota. Wat betreft de cijfers blijven onze cijfers die we uitgebreid hebben gewisseld leidend, ik zie daar verder geen ruimte in, de aarde is rond en niet plat, dat is de werkelijkheid waarmee we moeten leven. Hoe u daarmee verder wilt. Ik voel iets minder voor een technische sessie want het gaat om het maken van keuzes en het inzicht gaat niet veranderen ten opzichte van wat we hebben gewisseld, alle technische vragen zijn voorafgaand aan de kadernota met stoom en kokend water beantwoord om bewust niet op het punt te komen dat we nog meer informatie willen. Het gaat gewoon om het maken van keuzes, wij leggen voor € 4 miljoen aan keuzes voor, het is ook de taak van het Dagelijks Bestuur om met voorstellen te komen, en het is aan u hoe daar invulling aan wilt geven. Als we nu met elf tegen tien voor stemmen, zal het college altijd graag met u in gesprek willen. Wij komen sowieso voor de begroting met een aanvullend pakket waar we het dan over gaan hebben. Sommigen van u zeiden dan pas überhaupt verder te willen praten. Niemand wil Wassenaar het ravijn in laten komen en ik hoop dat ook de mensen die tegen hebben gestemd bij de begroting op een andere manier in debat gaan want uiteindelijk zijn we allemaal collectief verantwoordelijk voor een meerjarig sluitende begroting. Ik reken op u uw steun want daarbij is Wassenaar het meest gebaat, niemand wil financieel afglijden en ik leg het eigenlijk bij u. Het college wil graag met u om tafel over hoe we dat tekort verder kunnen oplossen. Nogmaals, er ligt al € 4 miljoen en daar komt nog € 1 miljoen bij, dat is onze extra opgave en als u wijziging hebt op het pakket van € 4 miljoen of de aanvullende € 1 miljoen dan gaan we daar graag zowel aan de voorkant als tijdens de raadsvergadering over in debat en als wij u kunnen faciliteren door daar in een raadswerkgroep of een ander verband, een commissieverband Bestuur en Middelen, verder over te praten dan doen we dat graag maar ik laat dat initiatief heel graag bij u als hoogste orgaan, ook gegeven het feit dat de een met en de ander zonder camera wil vergaderen en dat weer een ander technische informatie wil. Wij zullen gewoon ons werk doen en we hopen op een verantwoorde houding bij de begroting zodat we dan... Ik ben het helemaal met de heer Hendrickx eens dat de provincie bepaalt of onze begroting sluitend is en als we dat groene vinkje weer hebben en een goedgekeurde begroting met uw steun dan is hopelijk alle zorg tegen het einde van 2024, mooi rond de kerst, weggenomen. Wij gaan aan het werk.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan zijn de termijnen geweest en gaan we richting de besluitvorming. Wat voorligt is het besluit om de Kadernota 2025 vast te stellen en als uitgangspunt te gebruiken bij het opstellen van de Begroting 2025 en de Meerjarenraming 2026 tot en met 2028. Heeft nog een fractie behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik het besluit in stemming. Wie is er voor? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, VVD en D66. Wie is tegen? Dat zijn de fracties van GroenLinks, Hart voor Wassenaar en Lokaal Wassenaar! Daarmee is het besluit aangenomen.

5. Sluiting vergadering

De **voorzitter**: Dan komen we nu bij het einde van de vergadering maar ik breng nog wel graag in herinnering dat wij op 29 juni a.s. een fietstocht hadden gepland maar dat daar te weinig belangstelling voor was om die te kunnen laten doorgaan. We hadden al een hoop externe partijen gevraagd en het is zo sneu als we daar met maar een paar mensen komen aanfietsen, dus die is gecanceld maar er is wel de jaarafsluiting met de barbecue bij 't Ruime Sop met inloop vanaf 17.30 uur en de start om 18.00 uur, daar bent u van harte welkom. Mocht u zich nog niet hebben opgegeven, het zou gezellig zijn want volgens mij hebt u aangegeven dat er bij u erg veel behoefte aan dat goede gesprek is. U krijgt er wat te eten en te drinken bij en wie weet komen daar de mooiste dingen uit voort. De laatste raad voor het zomerreces, namelijk op 2 juli a.s., start om 19.30 uur en om 19.00 uur wordt er een nieuwe foto gemaakt. Als u adviezen over uw kleding nodig hebt, u weet dat u bij de heer Gankema terechtkunt. Gaarne allemaal aanwezig op 2 juli a.s. zodat we om 19.00 uur stipt de foto kunnen maken en we om 19.30 uur met de vergadering kunnen beginnen. Ik dank eenieder en zeker ook, dat gaf een aantal van u ook aan, iedereen die ervoor heeft gezorgd dat we weer op een goede manier konden vergaderen maar zeker ook de hele ambtelijke organisatie die hier boven en achter de schermen van alles en nog wat heeft gedaan. Dank en ik sluit hierbij de vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad d.d. 16 september 2024

De griffier,

dhr. J. Kleinhesselink

De voorzitter,

dhr. L.A. de Lange